

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008

Climatare literare

Anul 3 ● NR. 24 ● octombrie 2009

Director fondator: Ion Iancu Vale

Revistă literară și de cultură românească

Pictură de Rafael Sanzio

Testamentul politic al lui Mihai Eminescu

pag. 4

Poetul lunii octombrie

pag. 9

*
* *
pentru D-M, cu durere

În fiecare zi, în grădina botanică o floare se sinucide în direct. Vine horticultorul și o roagă să nu. Vine grădinarul și o roagă să nu. Vine cameramanul și o roagă să nu. Vin eu și o rog în genunchi să nu, să nu cumva... Vine îngerul fără să-i spună nimic și o culege, culege, culege.

Ioan Viștea

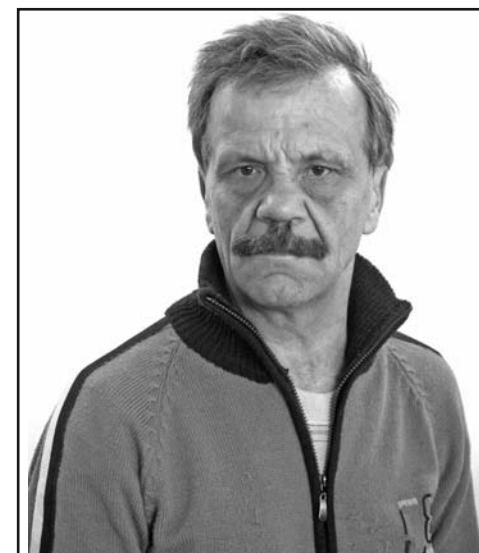
Nobelul pentru literatură în 2009

pag. 8

Textul unei scrisori trimisă de pe baricadă

Ion Iancu Vale

Îți scriu, iubito, iată, o scrisoare. Recurg la această metodă, desuetă, și nu îți transmit ceea ce aș vrea verbal, pentru a nu ne auzi tovarășii, sau camarazii, zi-le cum vrei, căci e totuna. Și nu ar înțelege. Îți scriu pentru că mă tot întreb, iubito, de ce intrăm pe furiș în cimitirele patriei, pentru a plânge eroii noștri morți, până la urmă, inutil. Și de ce, fiecare pe o altă baricadă ne fluturăm convingerile, ca pe niște cerșafuri, nuptiale, neștiind pe care redută, să le așternem, pentru a încropi patul nos-

tru de taină. Fii prudentă iubito, căci a început din nou să se someze, după ce s-a tras, fără să știi de la cine și de unde vine glonțul. Umilința și teama răcăie iarăși în țâțâna ușilor, iar șoricioaica și cucuta i se vor oferi de acum în ulcele tradiționale și sfințite. Asta ca să nu pierim decât pe limba noastră cea atât de frumos știe să cânte și să declame, dar mai ales să jelească...

Trebuie să închei iubito, aș mai fi avut multe a spune, dar auzi, vine... vine...

Tezism și literatură

pag. 7

Dicționar onomastic

pag. 6

Iisus bătut în cuie...

pag. 10

Bunul simț și mitocănia

pag. 11

Regină și reporter de front

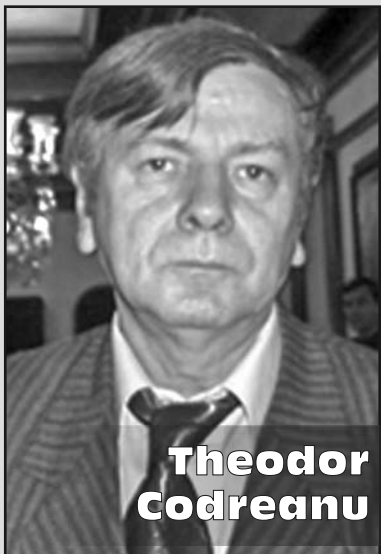
pag. 15

pag. 23

Calul, un animal puternic, înțelept și util

Protocronismul (11)

Theodor Codreanu

Să nu ne mire, aşadar, că negarea protocroniei naţionale şi îmbrăţişarea sincronizării cu invadatorul au avut o aşa de mare audienţă în rândurile intelectualilor şi ale elitei politice după 23 august 1944. Într-adevăr, uşor le-a fost ruşilor să ne ia sub „tutelă” timp de jumătate de veac. Cercetările arată cât de repede s-au pliat „elitele” la paradigma de saeculum comunist: numai în literatură, de la cei mărunţi, ca A. Toma şi I. Vitner, până la cei mari, ca M. Sadoveanu şi G. Călinescu. Să nu ne mire faptul că reacţia la paradigma culturală sovietică s-a produs, în cele din urmă, tot pe extreme: una a orgoliului protocronic naţional, alta a schimbării, dar tot prin sincronism, a modelului răsăritean cu cel occidental. Cea de a doua cale, majoritară, s-a produs chiar prin redescoperirea sincronismului lovinescian, care identifica saeculum-ul în Occident. De altfel, de la invazia turcilor până la cea sovietică, plus perioada post-decembristă, elitele, cu excepţii, au preferat starea de minorat, sincronizându-se fie cu Stambulul, fie cu Fanarul, fie cu Moscova ţarilor, a Sovietelor, fie cu Parisul, Viena sau Washingtonul. (Într-un asemenea context, pare îndrituit limbajul frust al scrisorilor lui H.-R. Patapievici adresate lui Al. Paleologu şi incluse în Politice: anume că românii au stat cu gura când sub pişatul turcilor, când al ruşilor ş.a.m.d. Numai că Patapievici nu şi-a dus gândul până la capăt şi a preferat să deschidă el însuşi gura sub jetul ceva mai dulce şi mai aromat al altora. Patapievici e un exemplu straniu de personalitate dedublă, fiindcă în critica lui la adresa slugărniceii românilor este un spirit protocronic, dar în opţiunile lui ideologice rămâne în sfera minoratului cultural de tip mimetic!). Revenind, existenţa culturală românească, cel puţin la nivelul ideologiilor de succes, s-a proiectat sub zodia sincroniilor, elitele căutând, în cel mai bun caz, cea mai profitabilă dintre subordonările posibile. Neîndoielnic, soluţia occidentală, în respectiva grilă, este cea ideală. De aceea, teoria lovinesciană a fost salvatoare în schimbarea acului de busolă dinspre Moscova spre Occident. În plus, avea extraordinarul avantaj de a fi şi cea mai comodă, în sens kantian.

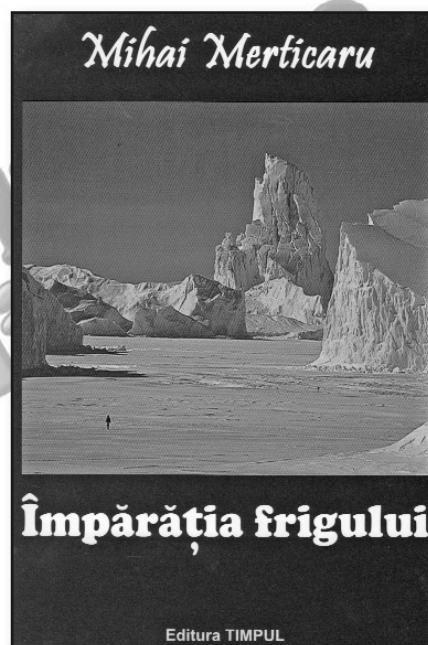
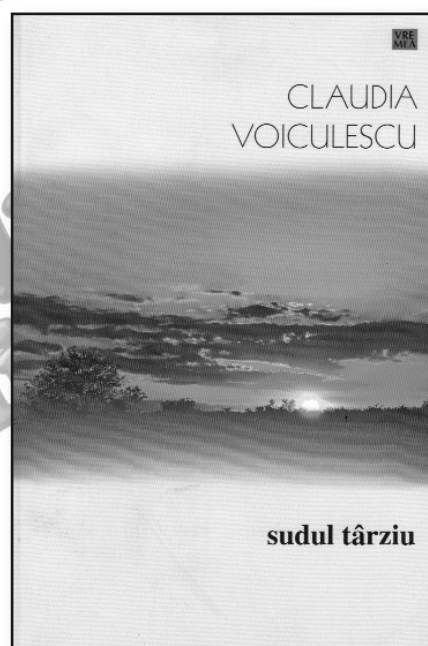
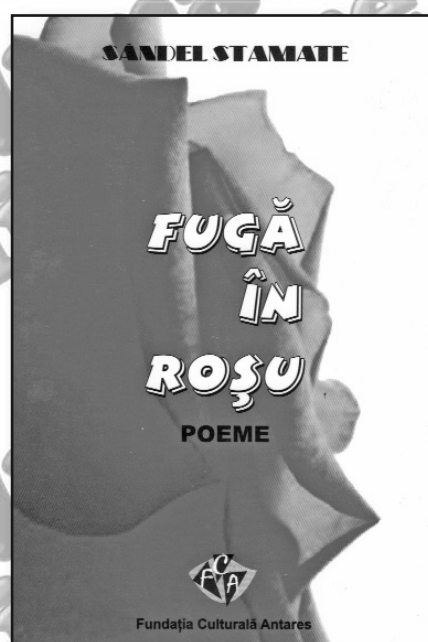
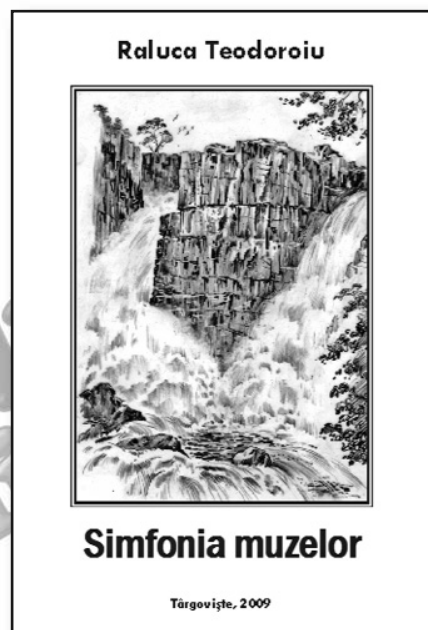
Şi totuşi comoditatea minoratului i-a determinat pe sincronişti să ignore partea cea mai îndrăznească a teoriei lovinesciene – diferenţierea. Poate şi fiindcă Lovinescu însuşi nu pusese conceptul la acelaşi nivel cu cel de sincronism. Ceea ce trebuie să-l fi intrigat pe Edgar Papu a fost ignorarea variabilei ascunse din teoria lovinesciană, rămasă, în orice caz, obscură adeptilor lui Lovinescu. În definitiv, Edgar Papu n-a făcut decât să reboteze diferenţierea şi s-o aducă în prim-plan, la acelaşi nivel cu conceptul de sincronism. I-a zis protocronism, ca element de complementaritate a sincronismului. Altfel spus, Edgar Papu făcea un pas mai departe faţă de cei care redescoperiseră sincronismul, în efortul de ieşire de sub nefasta sincronie moscovit-comunistă. Acest „mecanism” simplu şi deopotrivă complex al teoriei lui Edgar Papu a fost, paradoxal, ignorat atât de sincronişti, cât şi de protocronişti, rezultatul fiind o polemică sterilă şi zadarnică, de care s-au servit vechii şi noii kominternişti, deveniţi, peste noapte, campioni ai „occidentalizării”. Încât ideologii partidului au reuşit de minune să-i țină mai departe pe intelectuali în lesă, aruncându-le un os spre care s-au îndreptat lătrăturile „polemicilor”.

Sincroniştii dogmatici uitau că Lovinescu a fost, totuşi, continuatorul junimismului. Or, junimismul, în pofida ostilităţii lui Maiorescu faţă de paşoptişti, era un continuator al spiritului critic schiţat în programul Daciei literare. Kogălniceanu este cel dintâi care formulează nevoia ieşirii din minorat a culturii româneşti. Dacă Bălcescu dorea, pe urmele Vladimirescului, ca românii să devină stăpâni economici, în ţara lor, Kogălniceanu îi voia stăpâni în cultură, dar nu numai. Ei sunt vindecaţi de sincronismul mimetic. Kogălniceanu gândeşte un sincronism protocronic în faţa Europei, ca mai târziu Mircea Eliade. Nu-l mai mulţumeşte minoratul. De aici condamnarea imitaţiei, ca manie naţională primejdioasă, chiar dacă sincronia se orienta acum spre Occident. Cert e că această atmosferă de libertate reală pe care şi-o îngăduiau elitele culturale paşoptiste a fost extraordinară pentru secolul al XIX-lea. Se poate spune că veacul a cultivat un protocronism complex, adică al dublei sincronii, care va culmina cu apariţia marilor clasici. Mircea Eliade a sesizat cu perspicacitate acest fenomen în studiul închinat lui Hasdeu. În exil, însă, şi-a cristalizat definitiv teoria şi a transformat-o în instrumentul fundamental de luptă împotriva comunismului sovietic, ameninţător al fiinţei naţionale. Eliade nu făcea altceva decât să împlinească testamentul martirului Mircea Vulcănescu, cel care încă din perioada criterionistă prevedea că a treia misiune a generaţiei sale e să se pregătească pentru rezistenţă în

vremuri de teroare imperială sovietică. Nicolae Florescu a sesizat că Eliade şi-a definitivat doctrina rezistenţei prin cultură în anul 1955, la 4 iulie, când şi-a susţinut conferinţa la primul Congres al Adunării Naţiunilor Europene Captive, la Strasbourg. Eliade argumentează că nu prin sincronism poate rezista emigraţia din ţările captive, ci prin protocronii. Sincronizarea emigraţiei cu Occidentul ar fi echivalentul sincronizării inteligenţei din Ţară cu centrul imperial moscovit, ceea ce hibridare culturală sinucigaşă la care au fost supuse culturile din gulag. Iată o observaţie extraordinară. Pura integrare a intelectualilor expatriaţi în culturile de adopţie însemna dispariţie epigonă în cultura Occidentului. „Rămâne de ştiut – spunea Eliade – ce este de făcut pentru a apăra şi a valorifica considerabilul rezervor de energii creatoare reprezentat de masa intelectualilor refugiaţi din Est. Ar fi de neiertat ca un asemenea potenţial spiritual să fie lăsat să se irosească. Refugiaţii săi poate că reprezintă ultimii supravieţuitori ai propriilor tradiţii culturale. În ţările lor, profesorii, colegii, discipolii lor au fost exterminaţi fizic sau sterilizaţi spiritual. Ar fi de neiertat ca masa de intelectuali refugiaţi să fie obligată să se piardă în diversele culturi occidentale. Occidentul nu are nevoie de hibrizi. Occidentul nu are ce face cu mărunţii Jean-Paul Sartre, nici cu falşi Picasso sau cu pseudo Bernard Shaw. Hibridismul cultural, pseudo-morfozele şi sterilizarea spirituală constituie fenomene specifice ţărilor subjugate de Soviete. Producţia după modele prefabricate la Moscova este considerată idealul suprem al culturii zise «democrate» şi «populare» dincolo de Cortina de Fier. Acolo sunt fabricaţi în serie atâtea Ilya Erhenburg polonezi, unguri, români”. Or, spune Eliade, intelectualii au fugit din captivitate spre a nu cădea în sincronismul hibridant. Mai mult, „Occidentul nu aşteaptă de la noi imitaţii servile, ci creaţii originale, care să exprime geniul specific al fiecăruia dintre popoare”. Occidentul aşteaptă Eminescu, Vazovi, Petofi ş.a.m.d. Şi asta deoarece cultura europeană nu-i monolitică, aşa cum o vrea comunismul, ci realizată „din tensiuni, din dialoguri, din complementarităţi”. Promovarea unui sincronism liniştit ar fi o gravă eroare: „A putut exista uneori impresia că Europa Centrală şi Orientală se mulţumea să urmeze liniştită Occidentul, citind aceleaşi cărţi ca la Paris sau ca la Roma, forţându-se să gândească în felul în care se gândea la Heidelberg sau la Cambridge. Asemenea impresii pripite sunt, din fericire, pe cale să fie rectificate.

Propus de
Horia Mitrea

Din biblioteca revistei „Climate literare”

Vasile Alecsandri

Negru ca păcatul greu!

De-aș avea vro șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe zmei încălecați!

Face-m-aș un vultur mare,
De-aș cânta ziua, la soare,
Doina cea de răzbunare!

Doina, doiniță!
Și i-aș zice: "Mândruliță,
Mă jur p-astă cruciuliță
Să te țin ca un bădiță!"

Și i-aș zice: "Voinicele,
Să te-ntreci cu rândunele
Peste dealuri și vâlcele!"

Și le-aș zice: "Șapte frați,
Faceți cruce și jurați
Vii în veci să nu vă dați!"

Hai, copii, cu voinicie,
Să scăpăm biata moșie
De păgâni și de robie!

Imnul lui Ștefan cel Mare

La poalele Carpaților,
Sub vechiul tău mormânt,
Dormi, erou al românilor,
O! Ștefan, erou sfânt!
Ca sentinele falnice
Carpații te păzesc
Și de sublima-ți glorie
Cu secolii șoptesc.

Când tremurau popoarele
Sub aprigii păgâni,
Tu le-apărai cu brațele
Vitejilor români.

Cu drag privindu-ți patria
Și moartea cu dispreț,
Măreț în sânul luptelor,
Și-n pace-ai fost măreț.

În cer apune soarele
Stingând razele lui,
Dar într-a noastre suflete
În veci tu nu apui!
Prin negura trecutului,
O! soare-nvingător.
Lumini cu raze splendide,
Prezent și viitor.

În timpul vitejiilor,
Cuprins de-un sacru dor,
Visai unirea Daciei
Cu-o turmă ș-un păstor;
O! mare umbră-eroică,
Privește visul tău:
Uniți suntem în cugete,
Uniți în Dumnezeu.

În poalele Carpaților,
La vechiul tău mormânt,
Toți în genunchi, o! Ștefane,
Depunem jurământ:
"Un gând s-avem în numele
Românului popor,
Aprinși de-amorul gloriei
Ș-al patriei amor!"

Sergentul

Pe drumul de costise ce duce la Vaslui
Venea un om, cu jale zicând în gândul lui:
"Mai lungă-mi pare calea acum la-ntors acasă...
Aș vrea să zbor, și rana din pulpă nu mă lasă!"
Și bietul om, slab, palid, având sumanul rupt
Și o cămașă ruptă bucăți pe dedesupt,
Pășea trăgând piciorul încet, dar pe-a lui față
Zbura ca o lumină de glorie mareață,

Și-n ochii lui de vultur adânci, vioi și mari
Treceau lucioase umbre de eroi legendari.
Opinca-i era spartă, căciula desfundată,
Dar fruntea lui de raze părea încoronată.
Calică-i era haina, dar străluceau pe ea
Și crucea „Sfântul Gheorghe“

Ș-a „României Stea“.
Românul venea singur pe drumul plin de soare,
Când iată că aude fanfare sunătoare
Și vede nu departe în fața lui venind
Un corp de oaste mândră în aur strălucind.
Erau trei batalioane de garda-mpărătească
Mergând voios la Plevna cu dor so cucerească.
În frunte-i colonelul semet, pe calu-i pag,
La bravii săi tovarăși privea ades cu drag,
Și inima în pieptu-i bătea cu foc, deșteaptă,
Căci el visa, privindu-i, la lupta ce-i așteaptă.
Deodat' el dă cu ochii de searbădul român
Ce stase-n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
Și mult se minunează, și nici că-i vine-a crede
Când crucea „Sfântul Gheorghe“

pe sânul lui o vede
Ș-oprește regimentul, iar bravul colonel
Se-nchină la drumetu-l, s-apropie de el
Și-i zice cu blândețe: "De unde vii, străine?"
"Vin tocmai de la Plevna." "Cum e acolo?"
"Bine."
"Dar aste decorații cum, cine ți le-a dat?"
"Chiar domnitorul nostru ș-al vostru împărat."
"Dar pentru care fapte?" "Știu eu?..."

Cică drept plată
Că am luat eu steagul reduței... și pe dată
Cu el, străpunși de glonțuri,
ne-am prăbușit în șant..."

"Dar ce rang ai, voinice?"
"Am rang... de dorobanț!"
Atunce colonelul, dând mâna cu sergentul,
Se-ntoarce, dă un ordin...

Pe loc, tot regimentul
Se-nșiră, poartă arma, salută cu onor
Românul care pleacă trăgând al lui picior.

Doina

Doina, doiniță!
De-aș avea o puiculiță,
Cu flori galbene-n cosiță,
Cu flori roșii pe guriță!

De-aș avea o mândruliță
Cu ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică!

De-aș avea o bălăioară
Naltă, veselă, ușoară,
Ca un pui de căprioară!

Face-m-aș privighetoare
De-aș cânta noaptea-n răcoare
Doina cea dezmierdătoare!

Doina, doiniță!
De-aș avea o pușculiță
Și trei glonp în punguliță
Ș-o sorioară de bădiță!

De-aș avea, pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,

Riga Crypto și Lapona Enigel

Menestrel trist, mai aburit
Ca vinul vechi ciocnit la nuntă,
De cuscrul mare dăruit
Cu pungă, panglici, beteli cu funtă,

Mult îndărătnic menestrel,
Un cântec larg tot mai încearcă,
Zi-mi de lapona Enigel
Și Crypto, regele-ciupearcă!

- Nuntaș fruntaș!
Ospățul tău limba mi-a fript-o,
Dar, cântecul, tot zice-l-aș,
Cu Enigel și riga Crypto.

- Zi-l menestrel!
Cu foc l-ai zis acum o vară;
Azi zi-mi-l strâns, încetinel,
La spartul nunții, în cămară.

Des cercetat de pădureți
În pat de râu și-n humă unsă,
Împărăția peste bureți
Crai Crypto, inimă ascunsă,

La vecinic tron, de rouă parcă!
Dar printre ei bârfeau bureții
De-o vrăjitoare mânătarcă,
De la fântâna tinereții.

Și răi ghioci și toporași
Din gropi ieșeau să-l ocărăscă,
Sterp îl făceau și năraș,
Că nu voia să înflorească.

În țări de gheață urgisită,
Pe-același timp trăia cu el,
Laponă mică, liniștită,
Cu piei, pre nume Enigel.

De la iernat, la păsunat,

În noul an, să-și ducă renii,
Prin aer ud, tot mai la sud,
Ea poposi pe mușchiul crud
La Crypto, mirele poienii.

Pe trei covoare de răcoare
Lin adormi, torcând verdeață:
Când lângă sân, un rigă spân,
Cu eunucul lui bătrân,
Veni s-o-mbie, cu dulceață:

- Enigel, Enigel,
Ți-am adus dulceață, iacă.
Uite fragi, ție dragi,
Ia-i și toarnă-i în puiață.

- Rigă spân, de la sân,
Mulțumesc Dumitale.
Eu mă duc să culeg
Fragii fragezi, mai la vale.

-Enigel, Enigel,
Scade noaptea, ies lumine,
Dacă pleci să culegi,
Începi, rogu-te, cu mine.

-Te-aș culege, rigă blând...
Zorile încep să joace
Și ești umed și plâpând:
Teamă mi-e, te frângi curând,
Lasă. - Așteaptă de te coace.

-Să mă coc, Enigel,
Mult aș vrea, dar vezi, de soare,
Visuri sute, de măcel,
Mă despart. E roșu, mare,
Pete are fel de fel;
Lasă-l, uită-l, Enigel,
În somn fraged și răcoare.

- Rigă Crypto, rigă Crypto,

Ion Barbu

Ca o lamă de blestem
Vorba-n inimă-ai înfipt-o!
Eu de umbră mult mă tem,

Că dacă-n iarnă sunt făcută,
Și ursul alb mi-e vârul drept,
Din umbra deasă, desfăcută,
Mă-nchin la soarele-nțelept.

La lămpi de gheață, supt zăpezi,
Tot polul meu un vis visează.
Greu taler scump cu margini verzi
De aur, visu-i cercetează.

Mă-nchin la soarele-nțelept,
Că sufletu-i fântână-n piept,
Și roata albă mi-e stăpână,
Ce zace-n sufletul-fântână.

La soare, roata se mărește;
La umbră, numai carnea crește
Și somn e carnea, se dezumflă,
Dar vânt și umbră iar o umflă...

Frumos vorbi și subțirel
Lapona dreaptă, Enigel,
Dar timpul, vezi, nu adăsta,
Iar soarele acuma sta
Svârlit în sus, ca un inel.

- Plângi, preacuminte Enigel!
Lui Crypto, regele-ciupearcă.
Lumina iute cum să-i placă?
El se desface ușurel
De Enigel,
De partea umbrei moi, să treacă...

Dar soarele, aprins inel,
Se oglindi adânc în el;
De zece ori, fără sfială,
Se oglindi în pielea-i cheală.

Și sucul dulce înăcrește!
Ascunsa-i inimă plesnește,
Spre zece vii peceți de semn,
Venin și roșu untdelemn
Mustesc din funduri de blestem;

Că-i greu mult soare să îndure
Ciupearcă crudă de pădure,
Că sufletul nu e fântână
Decât la om, fiară bătrână,
Iar la făptură mai firavă
Pahar e gândul, cu otravă,

Ca la nebunul rigă Crypto,
Ce focul inima i-a fript-o,
De a rămas să rătăcească
Cu altă față, mai crăiască:

Cu Laurul-Balaurul,
Să toarne-n lume aurul,
Să-l toace, gol la drum să iasă,
Cu măsălarita-mireasă,
Să-i ție de împărăteasă.

Radu Mihai CRIȘAN

EMINESCU INTERZIS

- GÂNDIREA POLITICĂ -

criterion

publishing

Radu Mihai Crișan

„Pretutindeni, în administrație, în finanțe, în universități, la Academie, în corpurile de selfgovernment, pe jețurile de miniștri, nu întâlnim, în mare majoritate, decât, iarăși și iarăși, acele fatale fizionomii nespecializate, aceeași protoplasmă de postulanți, de reputații uzurpate, care se grămădește înainte în toate și care tratează c-o egală suficiență toate ramurile administrației publice”. Și-aceasta, în timp ce „patru din cinci părți ale poporului nostru, nu iau parte la viața publică, ale cărei sarcini le poartă, însă, mai greu decât oricine altul”, iar „mille de funcții administrative și sutele de funcții judecătorești, sunt puse în mișcare într-un singur scop, pentru a le storce voturile”.

„La noi mizeria e produsă, în mod artificial, prin introducerea unei organizații și a unor legi străine, nepotrivite cu stadiul de dezvoltare economică a țării, organizație care costă prea scump și nu produce nimic”.

„Există două națiuni deosebite (distincte n.n.) în această țară: una stoarsă și sărăcită, de producători, alta îmbuibată, de miljocitori (spoliatori n.n.)”... „Averea se urcă (crește n.n.) numai în orașe și, chiar și aici, nu în populațiunea română, ci în cea străină. Nu se intervertesc factorii ecuațiunii sociale, ci devin cu totul alții. Avem a calcula astăzi cu factori care, înainte, în vechea noastră organizație lipseau cu totul, avem pe străin cu puterea strivitoare a capitalului bănesc, față cu românul care amenință a cădea în robia celui dintâi, a deveni o simplă unealtă pentru fructificarea capitalului lui”... „Rasa determinantă a sorții acestei țări nu mai este cea românească, ci străinii româniizați - veneticii care-au obținut cetățenia română n.n. - de ieri-alaltăieri”, iar autoapărarea împotriva lor e „disproporționat de grea, de vreme ce acești oameni au sprijin pe străini, pârghiile care-i ridică sunt așezate în afară, pe când înlăuntru n-avem decât poporul nostru propriu, scăzând numeric și fără o conștiință limpede de ceea ce trebuie să facă”.

„Poporul a pierdut de mult încrederea că lucrurile se pot schimba în bine și, cu acel fatalism al raselor nefericite, duce nepăsător greul unei vieți fără bucurie și fără tihnă”... „Cărciumile sunt localuri de îndobitocire și de prostituție sufletească”... Mai mult, „a fost natural ca, în urma acestei extenuațiuni de putere, multe rele endemice, și altele de caracter endemic, să se ivească și să decimeze populațiile. Astfel, rasa română scade și străinii sporesc. Numărul infirmilor la recrutație a crescut an de an, țara a fost bântuită de pelagă, de intoxicațiune palustră, de anghină, vărsat, toate astea în urma influenței pernicioase ce o exercită asupra sănătății mlaștinile, locuințele insalubre și neaerate, hrana neîndestulătoare și munca excesivă”, „sărăcia și urmările ei

Testamentul politic al lui Mihai Eminescu (2)

„Înmulțirea claselor consumatoare și scăderea claselor productive, iată răul organic, în contra căruia o organizare bună trebuie să găsească remedii.”

morale - adică asupra moralului precum și asupra moralei n.n. -, decăderea vieții de familie”... „Populația autohtonă scade și sărăcește; cărți nu se citesc; pătura dominantă, superpusă rasei române, n-are nici sete de cunoștinți, nici capacitate de a pricepe adevărul. Dacă acest sediment învață, o face de silă, gonind după o funcție. Încolo leagă cartea de gard. Și, pentru a avea o funcție, trebuie să fii înrudit cu ei”... „Statul a devenit, din partea unei societăți de exploatare, obiectul unei spoliațiuni continue și acești oameni nu urcă scările ierarhiei sociale prin muncă și merit, ci prin abuzul culpabil al puterii politice, câștigate prin frustrarea statului cu sume însemnate. Acești dezmoșteniți, departe de-a-și câștiga o moștenire proprie pe Pământ pe singura cale a muncii onorabile, fură moștenirea altora, alterează mersul natural al societății, se substituie, prin vicleșug și apucături, meritului adevărat al muncii adevărate, sunt o reeditare, în formă politică, a hoților de codru, instituind codri guvernamentali și parlamentari”... „Clasa de mijloc a devenit un adevărat proletariat de postulanți care primejduiește existența țării; și în care guvernele străine, care au interese în Orient, vor găsi, totdeauna, un manipol gata de a se pune la dispoziția lor”.

„Față c-o asemenea priveriște, în care virtutea se consideră, de unii, ca o nerozie, se taxează, de alții, ca o crimă, în care inteligența și știința, privite ca lucruri de prisos, sunt expuse invidiei nulității și batjocurii caracterelor ușoare, în care cumînție se numește arta de-a parveni sau de-a trăi, fără compensație, din munca altora, spiritul cel mai onest ajunge la momentul fatal, de cumpănă, în care înclină a crede că, în asemenea vreme și-n așa generație, însușirile rele ale oamenilor sunt titluri de recomandare”... Astfel, „trădătorul numindu-se geniu, plagiatorul erou, pungașul mare financiar, panglicarul om politic, cămătarul negustor, speculantul de idei om cu principii și speculanta de sineși femeie onestă, judecata poporului nostru s-a falsificat din ce în ce și, la formarea sferelor sale ideale, el a pierdut pretutindenea punctul de plecare sănătos”, „că fiecăruia drept îi corespunde o datorie” și că „secretul vieții lungi a unui stat este păstrarea ierarhiei meritului”... „Acela ce cutează a se revolta față cu această stare de lucruri, acela care îndrăznește să arate că formele poleite învelesc un trup putred, că „progresul” nostru ne duce la pierzare, că elementele sănătoase trebuie să se conjure și să facă o luptă supremă pentru mântuirea acestei țări este denunțat (prezentat n.n.) opiniei publice de către negustorii deprincipii liberal-umanitare ca barbar, ca antinațional, ca reacționar”.

„Răul esențial care amenință vitalitatea poporului nostru este demagogia”, căci „demagogii neștiind nimic, neavând nimic, vor să se ridice deasupra tuturor și să trăiască din obolul nemeritat al săracului. Ei se întemeiază pe nevoile - din nefericire veșnice - și pe lesnea crezare a mulțimii; și, fiindcă, în genere, sunt înzestrați în loc de minte cu vicleșug numai, stăpânirea lor înseamnă domnia brutalității, a viciilor și a ușurinței”... „Meșteșugul absolutismului demagogic constă în regula(; de a păstra aparențele, dar de-a călca cuprinsul, de-a păzi litera, dar de-a ocoli spiritul Constituției”... „De câte ori vom deschide istoria, vom vedea că statele scad și mor prin demagogie, sau prin despotism”... „În teorie nimic

mai frumos decât sufragiul universal, dar, în practică, nu este decât opresiunea mulțimei, a ignoranței, a pasiunilor măgulite și lingușite de demagogi. Când știe cineva că toată civilizația și cultura omenească e neapărat (e, din păcate, n.n.) mărginită la cerurile acelea care au îndestul timp și destulă neatarnare pentru a le învăța și pricepe, când știe că nimicind capul unui învățat65 ai nimicind învățătura lui, care era poate rezultatul unei dezvoltări de sute de ani66, când știe apoi că nulitatea demagogică nu suferă nici un merit adevărat lângă sine și că, ea și cu semenii ei, voiește a fi tot, atuncea vede lesne că radicalismul și demagogia, sub scutul sufragiului universal și al principiilor liberale - de care știu a se servi cu mare succes, mulțumită credulității maselor și slăbiciunii sau sentimentalismului oamenilor luminați - demagogii conduc lumea la distrugerea civilizațiunii, la haos”... „Cum se-aseamănă demagogia pretutindenea! Pe când statele liberale (statele netotalitare n.n.) în care nu domnește platitudinea uliței se diversifică după geniul lor național, după instinctele înăscute, ajungând, pe rând, unul la glorie militară, altul la înflorire în științe și arte, un al treilea la dominațiunea mărilor prin comerț și industrie; demagogia, steapă ca o idee, improductivă, lipsită de simț istoric, amenință a aduce, până și statele cele mai fericite prin inteligența și iubirea de muncă a poporului lor, la o platitudine, la o vânătoare de posturi, o meschinărie personală care ascunde în sine decadența și descompunerea”.

„Ești «patriot» de meserie, postulant, consumi numai, te bucuri de partea cu soare a vieții, adăpostit de eterna lesnăciune de a îmbăta o nație, parte incultă, parte pe jumătate cultă, cu vorbe late și cu apă rece”... „Din momentul în care luptele de partid au degenerat în România în lupta pentru existența zilnică, din momentul în care mii de interese private sunt legate de finanțe sau de căderea unui partid, nu mai poate fi vorba de neatarnarea politică a diferitelor grupuri care-și dispută puterea statului. Din momentul în care interesul material de-a ajunge la putere precumpănește, o spunem cu părere de rău: lupta egală (votul universal n.n.), în țară și în Parlament, nu mai e decât manipolul unor ambiții personale, al unor apetituri, pe cât de nesățioase, pe atât de vrednice de condamnare”... „Sistemul demagogic, care din politică face o speculă, din sufragiul claselor amăgite o scară de înaintare în economia, nu politică, ci privată, a membrilor societății de exploatare”, „mănâncă venitul țării, mănâncă pe datorie pâinea a trei generațiuni viitoare, căci tot luxul ce-l face azi, mâine va fi mizerie. Deficit lângă deficit, împrumut lângă împrumut, datorie lângă datorie, până ce finanțele României nu vor fi, curând, decât, o gaură mare”. Iar „poporul, mânat la alegeri de baioneta civico-electorală, suportă plebea aceasta, fără a pricepe. Încurcat în paragrafi și articoli traduși din franțuzește, nemaiștiind a distinge alb de negru și adevăr de minciună, cu mintea umită de fraze fără cuprins, de un întreg lexicon de termeni care n-au nici o realitate îndărătul lor, e pe punctul de a-și pierde până și limba și bunul simț, vestit odinioară”... „Toate puterile sufletești ale generațiunii sunt absorbite de lupte de partid și, la rândul lor, toate partidele nu sunt decât de ampoliații, după chiverniseală (fo-

loase necuvenite n.n.) e deviza tuturor partidelor, a tuturor purtătorilor de stindard cum s-ar zice - căci, la urma urmelor, fiecare e în stare să moară pentru stindard și pentru...chiverniseală”... Căci, „poate să fie un partid demagogic altceva decât exploatarea intereselor publice? Mulțimea asta de oameni fără învățătură, care și-a făcut din politică o speculă, poate ea să trateze negoțul ei cu fraze, altfel decât oricare preocupet?”

„Pentru cel ce înțelege, un țăntar sună ca o trâmbiță, iar pentru cel ce nu înțelege, tobele și surlele sunt în zadar; și, în orice caz, lumina nu se aprinde decât pentru cei ce văd, nu pentru orbi”... „Trebuie ca, cu toții, să ne dăm seama de cauzele ce turbură societatea, de elementele ce împiedică redobândirea echilibrului pierdut, și să le combatem cu curaj și stăruință: Dintr-un principiu tutelar, principiul egalității înaintea legii, s-a făcut o armă de război între clase; toate condițiunile sociale s-au surpat și s-au amestecat într-un fel de promiscuitate; spiritul public a luat o direcțiune foarte periculoasă; tradițiunile țării s-au uitat cu totul; o clasă nouă, guvernantă, s-a ridicat, fără tradițiuni și fără autoritate, încât țara cea mare, temeiul și baza naționalității noastre, nu-și găsește conștiința raporturilor politice cu cei ce o guvernează; drepturile politice au devenit un instrument de ambițiune, de îndestulare a intereselor particulare; în locul sentimentului public dezinteresat avem pasiuni politice, în loc de opinii avem rivalități de ambiții; toleranța pentru toate interesele cele mai vulgare și cele mai de jos este morala ce distinge astăzi lumea politică de la noi”; „atât trebuințele statului cât și ale particularilor - ale plebei de sus cum zicem noi - sunt cu mult mai mari decât veniturile lor; balanța comercială - fără importanță pentru o țară industrială, dar importantă pentru una agricolă - ne este defavorabilă”.

„Tinerețea unei rase nu atarnă de secolii pe care i-a trăit pe Pământ. Orice popor care n-a ajuns, încă, la o deplină dezvoltare, care n-a trecut încă prin corupția și mizeriile ce le aduce cu sine o civilizație înaltă, dar în decadență, e un popor tânăr. La popoarele tinere se va constata un fel de identitate organică: craniile sunt cu totul asemănătoare în privința formațiunii și mărimii, statura este cam aceeași, precum un stejar nu este decât reproducțiunea unui alt stejar. Din această asemănare de formațiune rezultă o mare asemănare de aptitudini și înclinații, care se manifestă în caracterul unitar al naționalității. Din asemănarea de aptitudini rezultă o extremă putere și energie vitală a colectivității. În acest stadiu de dezvoltare, al nediversificării, omul face atât de mult parte din totalitate, încât nu el, ci abia totalitatea formează un singur individ. O încrușare cu o altă rasă, asemenea tânără, dă un rezultat nou, în care aptitudinile amundurora se împreună într-o formă nouă, vitală. Amestecul, însă, dintre o rasă îmbătrânită și una tânără dă aceleași rezultate pe care le dă căsătoria între moșnegi și femei tinere: copii închirciți, mărginiți, predispuși spre morbiditate. Iar ceea ce este fizic adevărat e [și] intelectual și moralicește adevărat. Spiritul este morbid: de-acolo substituția a orice activitate intelectuală adevărată prin viclenie, tertip și minciună”.

propus de Luisa Marc

Umblet pe sarea unei lacrimi

E un început de lume, de suferință si aspirații în poezia lui Alex Bodoli. Ecouri stărnite din preaplinul unui suflet ce dă pe dinafară neântreput, precum izvorul miraculos sub mâinile îmblânzitorului de fântâni. Citindu-i versurile, am avut sentimentul că-l așteptam demult pe poet. Că el, copilul încă, nevoit de împrejurări și legi scrise pe partea întunecată a lumii, călătorea neântreput pe un drum uitat, înierbat de câte lacrimi îi udaseră deznădejdea și singurătatea, ajungând la mine cărunt și cu buzele arse de sarea departelui ce-i îngânase mersul. Am întins mâna să mi-l apropiu, iar el mi-a dăruit o carte. „Am întrebat un orb cum vede cerul”. Teribil titlu, sub mantaua căruia stau ascunse toate semnele de întrebare ale unei lumi încă vii, din porunca lui Dumnezeu. Dar el, poetul Alex Bodoli, cum vede cerul? Cum nu se vede, dar este, mi-ar fi răspuns de nu ar fi fost atât de ostenit, îndemnându-mă să citesc. Și am stat doi pe pragurile ajunsului, îmbogățindu-ne prin învecinare, având drept martor un jurnal cu paginile încă moi de câte stele și lacrimi îi jelișeră pierderea și regăsirea într-un târziu, căci poetul pe sine se rătăcește, într-un sine cautându-se, până să renască.

Alex Bodoli vine către cititor cu acest prim volum de o sinceritate și un bun simț al expresiei mai mult decât notabile, în pasta căruia aflăm că versul clasic bine însușit, precede timpul și reverberează în modern cu inflexiuni surprinzătoare, anticipându-l pe creatorul de mare forță ce va să fie. Un cuminte, bănuelnic parfum de crin imperial aburește în substratul poemelor, undeva între Ion Filat și Marin Sorescu cel din începuturile lui, cu precizarea că Alex Bodoli dă o mai mare, mai acută importanță sinelui în relația cu aproapele, până la contopire, putem zice. B aici un refuz al desprinderii de oameni și lucruri, poate tocmai din pricina marii singurătăți ce marchează o vârstă în așteptare. Pentru poetul " încă tânăr și la trup curat n cum spune Cezar Ivănescu, acest prim volum, mărturisind despre sine, suflet și speranță, se constituie într-un bun prilej de început de drum într-o cunoaștere și rămânere. În fond, Istoria lumii începe cu o rană, și va sfârși într-o lacrimă. Important e timpul de respirat și de ars între cele două daturi, măsura cu care poetul Alex Bodoli vă sti să-si prețuiască vocea și destinul. Căci, așa este, nu Statul cu legile lui vremelnice - trecătoare trebuie să înfiereze harta inimii unui poet, cum excelent citim undeva în carte, ci, datorită către Măria Sa cititorul de bună cre-

Consemnări prietenești

de Mihai Antonescu

dință, către cuvântul ziditor într-un adevăr, frumusețe și valoare. Întru-cât ne privește, noi am găsit în acest volum suficiente dovezi, că cerul are mai multe rânduri de stele, iar întrebarea ar fi, nu cum le vedem, indiferent de plânsul ce ne fărâmițează ochii, ci, cum ni le apropiem mai bine pe dinlăuntrul ființei, contopindu-ne cu ele. Altfel spus, vânt înmiresmat, frate al meu mai tânăr, și un braț da toaiga înflorată din parte-mi, pentru cât drum mai ai de străbătut.

Alex Bodoli

„Am întrebat un orb cum vede cerul”
București - 2009

Basmul: miracol pentru viață

E știut, că marea înțelepciune a lumii sălășluiește cel mai bine în povești și basme. Lupta binelui împotriva răului, a iubirii împotriva urii, a luminii împotriva întinericului, au fost dintotdeauna motive de educație și pildă, iar dacă harul sfătuitorului, în speță al povestitorului, este unul pe măsura înțelegerii audienței, atunci, semințele în pământ roditor vor cădea, nicidecum în loc sterp. Tocmai asta face Vasile Groza în „Lumea prințesei Blu”, carte apărută la Editura Fundației PRO, în anul 2005. „Dacă aș avea multă cretă, aș înălbi petele negre din soare să fie mai multă lumină pe pământ” își începe autorul periplul de frumuseți și miracole șoptite la căpătâiul unei dragi ființe bolnave, după câte înțelegem din ultima poveste, „Prințesa Eliada, fiica împăraților Blu”. Există în basmele acestei cărți apărute în condiții grafice excelente sub semnătura Ruxandrei Musinchevici, o curgere și un firesc al narațiunii bine armonizate, utilizându-se un limbaj calm, cald, trecut prin apele limpezi ale înțelegerii crude, până la mireasmă. Basmele vin cu acea liniște necesară somnului binefăcător, precum și cu o mare, dar atent distribuită doză de cunoaștere și viitor comportament spiritual - uman, al receptorului. Aici, recunoaștem în Vasile Groza pe unul dintre cei mai buni povestitori contemporani, poate, din câți ne-au fost dați spre lectură în ul-

tima vreme. Parfumul basmelor din „Lumea prințesei Blu” este unul autentic, străvechi, bine conservat și excelent turnat în tiparele limbajului actual. Autorul reușește să captiveze prin expresie și culoare, ocolind cu măiestrie lungimile ca ar putea deveni ostenitoare pentru receptor, și are acea fină, subtil controlată știință de a ocoli întrebările, spre a nu știrbi frumusețea și morala textului, din neglijență, ori firească curiozitate.

Șaisprezece povesti, toate bine scrise, înșiruindu-se pe momente și etape cât să determine prin lectură ori ascultare vindecul unui trup firav, cât să îmbogățească mintea fragedă a unui copil cu adevăruri și vise pentru o viață, iată ce ne propune Vasile Groza în această carte, reușind să ne convingă pe deplin. „Lumea prințesei Blu” e un antidot pentru inimă și trup, necesar copiilor de orice vârstă. Felicitări!

Vasile Groza

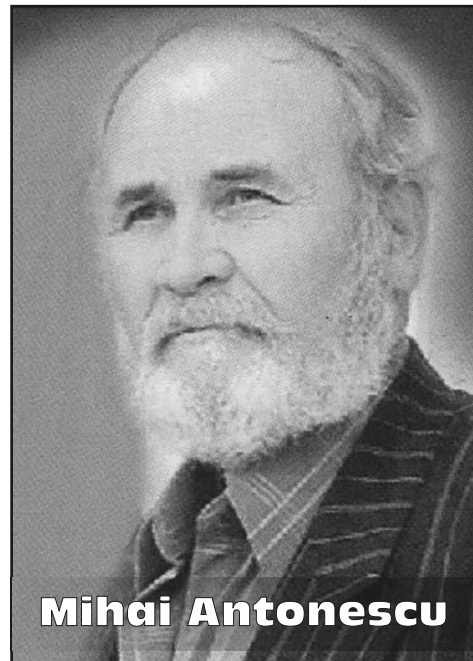
LUMEA PRINȚESEI BLU

Editura Fundației PRO, 2005

În malul uitării, la apele memoriei

Toate datele pe care le avem despre Dan Meti, conduc spre o bibliografie mai mult decât uimitoare, vorbindu-ne strălucitor și polivalent de poetul, eseistul, dramaturgul și editorul de aleasă ținută intelectuală și moral patriotică, bine reprezentat într-o operă arhicunoscută și tradusă în mai multe limbi europene. E sigur că, dacă nu s-ar fi născut (în anul 1943) sub aparenta liniște a stelelor din cerul kosovar, acest important scriitor al unui timp damnat, ar fi trebuit inventat cumva, dar cu orice preț.

Volumul de versuri la care ne vom referi în continuare, „În malul uitării” e o mostră de mare finețe și sinceritate sufletească, trecute prin sita specială a unei expresii de tot aparte, pendulând între șinele profund și motivația atitudinală evenimentală. Cum ar veni, „În malul uitării” acestui volum de numai 77 de poeme, lovesc de fapt apele memoriei unei conștiințe cu un determinant mult mai presus de clipă, reușind să aștearnă din expresie și până-n mesaj o textură excelentă prin

Mihai Antonescu

bogăția discursului poetic, a metaforei atent rostuite pe umerii ideii, totul vădind o bogată imaginație și o inepuizabilă dorință de a rămâne în orizontul memoriei colective. Dan Meti are toate atributele unui bun cunoscător al planurilor sentimentale umane, dezvelind din aburul misterios dar uneori atât de părelnic definitiv al cuvintelor, acea tuse ultimă a stării conflictuale, căreia nimeni și nimic nu mai au ce să-i adauge, ori refuzat „Văd sinele meu în oglindă/Viața continuă dincolo de strălucire” E un timp în somnul fără vise al poetului, un timp ucigaș de speranță și doruri păstrate între ștergarele sărate ale plânsului risipit pe neuitare, cu care, ori-cine în afara lui Dan Meti nu ar ști cum să facă mai bine: „În jurul meu/Fără vis/Timpul ucide/Sinele uitat/Hieroglifice/Unde au rămas/Un cal rosu/Aleargă în trap/Pentru a prinde/Propria umbră” Dramatismul, blânda, aproape nefirească mângâiere a luptătorului ostenit întors în fine spre șinele propriu ca și înspre o patrie întotdeauna acolo unde trebuie să fie, îl așează pe poetul Dan Meti printre cei mai importanți asemeni lui ai lumii, prin meșteșug și formulă, deseori/aproape geniale. și, sigur testamentare: „Oriunde ai porni/Nu poți merge atât de departe/încât să uiți limba înaintașilor tăi/Am numărat pașii/Ce ți s-au desenat pe nisip/Alergi pentru încă o umbră/Atârnată de pomul vieții/Oriunde vei porni/Nu te poți duce atât de departe/Fără a lăsa urme” Așa e, desigur, iar poetul Dan Meti nu se dezmințe, oferind cititorilor și criticii încă un volum cu adevărat important, atât pentru literatura timpului său, cât și pentru istoria ei viitoare.

Dan Meti

În malul uitării

De când prin lut târâș mă port
Când viermii lacomi devorară
Cadavrul unui Rege mort.

Ne-a spus și Shakespeare omenescu
Spre a afla și înțelege
Nici Regii nu-s făpturi eterne
Și poți să te hrănești c-un pește
Care s-a ospătat c-un vierme
Hrănit din trupul unui Rege”.

E faima Regelui umbră
De starea dură și nedreaptă
Că vremea trece neoprită
Iar Viermele tăcând așteaptă.

Astfel e datul că se poate
Să dăinuiască semnele

Că sunt simboluri strâns legate
Regele și Viermele...

Gheorghe Palel

Simboluri complementare sau Regele și viermele

Gheorghe Palel

Se uită Regele la Vierme...
- „Ce silă-mi este să-l privesc!
Sub greutatea tălpii ferme
Îndată pot să îl strivesc.

Să îlucid! Oare se teme
Că aș putea să-l nimicesc?
Ar fi doar pierdere de vreme
Și nu ar fi un gest regesc.

Parabola însăși mă-ndeamnă
Să-l las. Trăind să viermuiescă

După o
replică din
„Hamlet”

Deși nu știe ce înseamnă
Mărinimia mea regească.

Să-l las cu soarta lui în pace,
Spre a-l strivi, nu-i nici-o grabă.
Să îl omor, chiar nu se face
Mai bine plec să-mi văd de treabă”.

Se uită Viermele la Rege
Nutrind un interes adânc:
-„Nu e nici o fără-de-lege
Că vine vremea să-l mănânc!

Nici nu ar fi întâia oară

Dicționar onomastic (2)

Mircea Horia Simionescu

A **BELARD** „Fiind un nume greu de reținut, este recomandat acelor copii de oameni simpli care, altfel, se numesc Ion, Costică, Vasile și care, după ce sunt împinși să învețe, cu sacrificii, câteva clase elementare, după ce sunt constrânși să transpire din greu pentru a-și însuși o meserie și sunt obligați prin legi economice și de toate soiurile să producă aproape tot ce ne este de folos, după ce sunt instruiți să acționeze conform comenzii regilor, comandanților etc, devin, în sfârșit, elemente biologice ideale, mecanisme nervoase posedând toate calitățile pentru a merge la război, a lupta cu eroism, a muri sfârtecate și a fi uitate cu desăvârșire, puțin timp după aceea.” (Thomas Leyt: Exerciții de frazare)

ABSOLON Absolon Pop, str. Colonel P. Ionescu, nr. 19, București. (Ct.)*

ACACHIE în calendarul ortodox, serbat la 31 martie: „sfinții Acachie, Opatie și Gangrei”.

ACHIL Antipatic, un Quasimodo circulând prin cetate sub înfățișarea unui dulgher, un Vautrin cu legitimație în regulă. Pe cât de măreț în mitologie și literatură, pe atât de trist, respingător, meschin, periculos în viața noastră de fiecare zi. **ACHIL ROȘCA**, bărbatul-păianjen, traversează strada Regele Olaf către cafenea, cumpără din colț țigări de doi franci (cerând pachet), strânge mâna unui cunoscut (pe care apoi îl vorbește de rău), intră la biliard și zăbovește până târziu. Scurpă adesea.

Către seară se îndreaptă spre teatru, aplaudă compania de revistă în turneu (despre care va scrie în gazeta locală) și, după spectacol, face un pocher în casa avocatului Stroescu. Acolo, își țese pânza în voie, pe nevăzute, imobilizând, cu răbdare de artist, ființele vii care se amuză de jocul lui.

- Adina S. e o fufă. Georgescu a cheltuit cu ea o grămadă de bani... Nu, ...cu Fifi Mihăilescu, ele amândouă... Nu-i destul? De aceea s-a și împușcat bietul colonel...

Apoi:

- Douăzeci de mii. Pe cinstea mea! Casa e veche, mucegai și igrasie. Ce spui, domnule?! Dar via? Dar prăvăliile, a din piață și allaltă, din Suseni? Este explicabil pentru ce madam Limburg a acceptat oferta lui Scărlătescu. I-a luat și blană. Eh, slăbiciuni omenești! Cum? Nu cred! Și, trecând la alt subiect:

- Îmi pare rău, dar lucrurile sunt absolut sigure. Toți oamenii de seamă, și Clemenceau, și Lloyd George, și Hamilcar Onofrei, și regele Gustav au făcut parte dintr-o organizație monstruoasă, internațională, firește.

Căpitanul Filipescu a auzit de așa ceva:

- Francmasoneria?

- Lasă francmasoneria! Alta, mai perfecționată. Fiecărui membru al organizației i se făcea o operație specială, rituală: i se scotea o glandă, introducându-se în loc o mică butelie electrică din platină. În butelie se afla o substanță încă necunoscută care se vărsa, treptat, în sânge. Tot ce au făcut după aceea miniștrii, consilierii, comandanții a fost dictat, dirijat. Mecanismul, recunoașteți, e extraordinar! Asta explică alianțele, politica actuală a Venezuelei, neintervenția Norvegiei.

După o pauză:

- Ieri s-a încheiat ancheta de la liceul de fete. Dintr-o sută optzeci, doar două sunt neatinse. Douăsprezece gravide în luna a treia. Ce ziceți?

Despre faptul că directoarea spitalului a născut un monstru, că Petre Preda de la Monopol și-ar fi sugrumat mama, că mutilații descoperiți pe fundul unui lac din Capitală nu sunt alții decât ofițerii Ionescu și Petrescu de la 22 infanterie, că împrejurul gării s-a descoperit o zonă magnetică formidabilă, că dirigințele poștei, Suruceanu, și-a violat verișoara, că într-un sat din apropiere s-au sculat doi morți și au cerut să fie primiți în Academie, că mielul vândut în hală de Paște fusese pisică sadea și despre multe altele de același interes vă poate da lămuriri suplimentare Achil Roșea, după-masă, la cafea.

ACHILINA Fată între optsprezece și douăzeci de ani, cu piele lucioasă și purtări mărunte. Parcă o pedeapsă de ursitoare mioapă a amenințat-o cu fulgerarea, dacă ar da o mai mare deschidere gesturilor ei. Acum, migălește un șorțuleț pentru Mihăiță. Degetele ei de sârmă pătrund până și în butoniera cea mai îngustă. Iat-o, așează masa: întinzându-se după furculița de alături, nu-și desprinde cotul de sold. Șterge de praf bibelourile: îl ia pe fiecare, îl întoarce de zece ori pe-o parte și pe alta, îl privește pierdută, îl mângâie tremurând, îl întoarce din nou, ca să-i suspecteze delicatețea. Ia o dulceață: chinuie cu vârful linguriței fiecare boabă de strugure, o străpunge cu un ochi acid, o sugă cu vârful buzei, o saltă în cerul gurii, o reține într-un colț al limbii, învinuindu-i cu o eliptică strâmbătură calitățile trecătoare. Buzele și le ține strânse, ochii întredeschiși. Ar muri dacă ar iubi dezinteresat sau dacă ar transpira, pentru că s-ar închipui, așa, cu porii ființei deschise, mai vulnerabilă decât șvaițerul. Femeie de tip casse-noisettes.

ACHIM în copilărie a suferit de boala care se numește umilință. Bietul om! Acum, ca urmare a acelei nenorocite boli, se poartă tiranic cu cei neîndemânatici și visători, ținându-le (celor mai tineri dintre ei) lungi cuvântări despre pericolele ascunse ale vieții.

ACIADUR (nume armean): „Cu ocazia Sfintelor Sărbători de Paște, magazinul ACIADUR BELCIGHIAN din strada Carol nr. 30 urează distinsei sale clientele «La mulți ani» și anunță totodată o importantă reducere de prețuri la coliere, monturi în aur, lucrări de mare finețe.” {Universul}

ACTEON Omul pădurii. În ochii săi albaștri umbresc spadele brazilor vibrând sub ploaia de lumină, fluieră subțiraticul izvor, se desprind unul dintr-altul, ca din niște fermecate cutii, parfu-murile adormitoare ale mușchilor, ale buuriilor suculte, ale ierburilor umede. Și sunt în ochii aceia albaștri și poteci șerpuiind printre stânci, și arbuști în care zvânesc șopârle moi, sperioase, și ape limpezi de munte, și cioburi de cer scuturându-se printre cunțe și stele. Privește! Acolo, în apele adâncului: Perseu și Casiopeea.

ACULINA Fată cumsecade sub acoperiș străin. Stăpânii (sau rudele) o îmbracă ieftin și o plesnesc la un cuvânt pronunțat pripit. E măritată de stăpâni, într-un târziu, cu un brutar bețiv. După moartea acestuia, se remărită cu un plutonier în retragere, cu avere la țară. Slugărește gospodăria plutonierului și, în timpul unui incendiu, arde ca o torță, înfiorând cartierul cu urlete de martiră.

Sufletul ei credincios revine spre seară în bucătărie să frece tingerile și să fiarbă lăturile pentru porci.

ADA Anatomie economică, proporționată, os și nerv. Gât vânos, cu linie mai mult tulburătoare decât frumoasă. Șolduri drepte, săni mici, mâini subțiri. Adesea, părul roșcat (nu obligatoriu!) și pistrii pe pielea fierbinte. Sângele, grăbit, cere biciuire. Ada, ca să trăiască,

are nevoie de răzbunare, sânge, dezlănțuiri maladive și despărțiri teribile. ADA H. Contesă franco-poloneză, refugiată la Târgoviște la începutul războiului. Senzuală și rafinată. Avea oroare de descărcările electrice, adora sparghnelul cu sos alb, se spăla, toată, într-un lighenuș albastru, de păpușă. Fuma mult, cu toată ființa ei, putea bea alcool tare, dar adesea îl evita, își administra erotismul în aprige ședințe avec monsieur Stepan, un maior minuscule, lipsit de personalitate, căruia îi dirija magistral virilitatea slavă și patriotismul.

Era admirată de târgovișteni pentru stilul ei de contesă pricepută a face de toate, din nevoie, pentru uluitoarea cultură istorică de tip modern, pentru franțuzeasca ei impecabilă, colorată cu înjurături lapidare.

A plecat în 1942 în lagărul nemțesc de la Diissel, a scris o vreme (cu o caligrafie de regină) și n-a mai scris niciodată.

ADALBERT Construcție dreaptă, solidă, fără capiteluri și cornișe, fără arcade și pilaștri, albă, luminoasă, cu terasă la înălțimea acoperișului, cu două lampioane de fier forjat la ușa înaltă, din lemn masiv. Ferestre de la podea până la streășină, perdele albe de muselină, lumină multă și, împrejur, alei cu pietriș, străjuite de boschete tuia și chiparoși, de simetrici Cupidoni. Luna trece fără să tulbure micul bazin din fața clădirii, vântul suflă dar nu se oprește în mângâierile perdelelor, iernile abia lasă pe zidul palid urmele vinete ale mâinilor, verile înverzesc doar puțin dalele scării dinainte.

Adalbert e o asemenea casă. Îmbătrânește greu, franchețea și masivitatea lui împiedică anii să i se încurce în păr.

ADELA „Cât violet și câtă argintărie! Evocă esențele de altădată, țesăturile grele, mobila veche, misterioasă. ADELA N. Din categoria femeilor desăvârșite. TANTI ADELA. Autor al gospodăriei fără reproș, statură dominantă, privire severă cu zămbete de circumstanță, vorbire graseiată. Producătoare de savuroase discursuri către servitori, cu voce bărbătească, detunătoare. Deplin împăcată cu situația ei. Millionară.” (Camil Bengescu: Antares)

ADINA sau DESPRE CIUDĂȚENII

Curând după încheierea războiului, într-o toamnă îmbelșugată, am luat trenul de Huși, îndreptându-mă, pentru prima oară, spre Moldova. În orașul înecat în verde, prietenul meu C. m-a întâmpinat cu ospitalitate și afecțiune. Moldova din inima mea e o creație a lui și nicicând, de azi înainte, nu voi vorbi despre această scumpă țară fără să evoc prietenia ce mă leagă de C.

După câteva zile de vacanță în bătrânul târg de lângă Prut, am pornit într-o dimineață, pe jos, prin sate cu nume luminoase, spre Păhnești. Nu voi descrie drumul șerpuiind printre dealuri umbroase și prelungi, nici nu voi elogia aici tovarășia admirabilă a prietenului meu, cu care am purtat atunci una dintre cele mai frumoase discuții despre călătorie și peisaj din câte am avut vreodată. Voi spune numai că, transplantat într-o lume a deliciilor, a libertății, mă simțeam asemenea unui zeu care n-are decât un semn a face pentru ca lucrurile să se metamorfozeze în forme surprinzătoare. Eram îmbătat de cuvintele prieteniei împărtășite, de lumina cretoasă a aerului, de aureolele galbene care încoronau movilele, coamele dealurilor, de pulsația pământului ridicând la înălțimea ochiului, pe cortina verde a porumbului, trâmbe tremurătoare de sticlă.

La Păhnești, în micul sat de sub vii, era răcoare și curat. Cât priveai spre văi, se întindeau crudele abajururi ale grădinilor cu bogățiile acelui pământ binecuvântat și, ici-colo, turela vânăta a unui tanc scos din luptă, cuib al gândăcimii șuvoitoare. Aici era răcoare și curat.

În această lume lineară am cunoscut-o pe

Adina, suavă prințesă de colț de țară, cu fruntea de madonă giottescă, mlădioasă ca spicul și neastâmpărată ca pisica. Era tipul verișoarei visate, legendară și promisă. Un farmec nou trezea la actualitate impresiile care, până atunci, contribuiseră la fericirea evadării în ținuturi medievale.

N-am să uit niciodată ce s-a întâmplat atunci. Sub dealurile viilor, în satul acela, între mine și prietenul meu s-a ridicat o vrăjmășie inexplicabilă. Eram rivali. Nu din gelozie. Nu din lipsa de înțelegere a unui amănunt oarecare - căci ruptura depășea limitele unei neînțelegeri la obiect. Se zdruncinase însăși încrederea în percepțiile noastre esențiale.

...îmi pipăiam pieptul curteanului șiret ce devenisem. Prin viclesuguri diabolice voiam s-o smulg pe nefericita-mi adorată de sub paza tiraniei. Pândeam din umbră mișcările adversarului meu, interpretam fiecare nouă involburare a norilor, șoaptele îndepărtate ale pădurii... Meditam, vigilent, asupra neîncrederei între oameni, răstălmăcind cuvintele lui, suspectându-le de înțelesuri agresive.

La rândul său, C. își lepădase haina binevoitoare de ghid și se retrăgea în pădurile și coclaurile țării lui de intenții, pentru a pregăti răzbunarea. Era uriaș. Îl urmăream din colțul meu. În albastrul umbrei, își arcuia dramatic gesturile, așa cum va face mai târziu Laurence Olivier în celebrul său Richard. Privirea îi era de oțel, brațele gigantești. Avea în arsenalul său argumente dezarmante, pedepse aprige.

Umbra de colo a ridicat brațul. Dar curteanul amenințat de jocul său șiret i-a scăpat. Cursa nu a prins. Înciudat, C. a lăsat să-i cadă moale brațul. Am încercat, la rândul meu, să-l acopăr cu surpriză printr-un joc, la care însă n-a aderat. Rivalitatea noastră își găsea în lucrurile din jur aliați și refugiu. Caii nărași îl slujeau pe el, noaptea cea adâncă, cu taințele ei, sprijinea acțiunile mele. Clădirea, larg boltită deasupra noastră, cu întortocheatele ei odăi, mă ascundea de pericole, pădurea și râpele îl ocroteau pe el. Ne întâlneam în răstimpuri, ne înfruntam: el lovea cu puterea pe care ți-o dă dușmănia, eu mă apăram cu perfidia celui care, știindu-se iubit, își simte fericirea primejduită.

Lupta și urmărirea au ținut o zi și o noapte.

Am părăsit cu părere de rău Păhneștiul, cu vilele lui cețoase, cu cerul spuzit de stele. Adina a rămas în satul mic, ca o frumoasă prințesă florentină într-un balcon.

Uriașul nu mai era uriaș: binevoitorul meu prieten îmi vorbea de Goethe și își desfășura planul unui ghid de petrecere a călătoriei; și-retul curtean dispăruse: devotat prieteniei, pășeam alături de C. pe potecile spre Huși. În inserare, bolțile se împurpurau, năucitoare. De deasupra porumbului foșnitor, ningeau fire subțiri de praf. Răsărise Pleiada.

Și, când luna apără, umbrele noastre se întinseră ca două spade pe aurul drumului, ca o emblemă a istoriei eroice trăite o zi și-o noapte în micul sat de lângă Prut.

Scurt comentariu. Mica piesă pe care am reproduces-o aici e o închipuire, film al unor întâmplări trăite, deformat ulterior de timp. Dar este un tablou, în linii mari fidel, al unei realități impregnate, timp de douăzeci și șase de ore, de vechi lecturi istorice parcurse la repezeală. Cum s-a produs deformarea? Și cum de se răstălmăcesc, uneori, raporturile simple dintre oameni, în asemenea măsură încât prietenia se colorează dintr-o dată violet?

Când am început să scriu această piesă, îmi făcea impresia că voi putea pătrunde și explica mecanismul unor asemenea ciudățenii. Scriind, mi-am dat seama de zădărnicia întreprinderii. Așadar, am așezat aici o simplă imagine dilatată a sentimentelor metamorfozându-se, pentru ca cititorul, amator de documente, să găsească singur înțelesul.

Eugen Barbu Tezism și literatură (2)

UN TRIPTIC nuvelistic remarcabil prin zugrăvirea de medii și crearea de tipuri, părănd a cuprinde texte desprinse din (sau neincluse în) "Groapa", este alcătuit din "Ziua unui pierde-vară", "Domnișoara Aurica" și "Un tânăr frumos ca Ramon Novarro". În toate trei este prezent pitorescul Gică Hau-hau, vânzătorul de ziare, împăratul Griviței și al vagabonzilor, un nătărău nu lipsit de sclipiri de inteligență, care-și asumă condiția, trăind de azi pe mâine, într-un efort de supraviețuire continuu. Gică Hau-hau este, însă, și un personaj-pretext, care, cu deosebire în "Ziua unui pierde-vară", îi prilejuiește scriitorului contemplarea amuzată a unui adevărat spectacol adesea trist (umorul și amărăciunea fiind ingredientele preferate ale viziunii lui Barbu) al lumii mahalalei la care visează Stere din "Groapa", reprezentată de zona Grivița-Buzești-Gara de Nord. Narratorul înregistrează, într-o imagine panoramică, odată cu vagabondul, întreaga fojgăială umană a orașului, cu negustori ca evreul Haim, stămbarul, aflat (ca în comedia lui Victor Ion Popa) într-o continuă controversă bonomă cu vecinul său, sârbul Iotici, croitorul, fotografii Nae Stambuliu și caraghiosul său cal de carton, servindu-i ca decor, cu proprietari de mici ospătării, cu zgârcitul dar și pudicul pălărier Marin Bă-lună, cu negustorii de păsări care vin cu trenul de la Pitești sau Găești, vânzătorii de limonadă, lustragii, oamenii fără căpătâi care dorm la pensiunea mizerabilă a doamnei Matilda, cu Niculae Curcuman și fierăria "La omul de fier", cu hotelul Tranzit, care e, de fapt, un bordel, cu ceferiști și lucrători amărâți, cu negustorii de pepeni, gunoierii, țigăncile și cu întreaga agitație a orașului, de la trezire până la transfigurarea imaginii sale de farmecul nopții. Bun cunoscător al Bucureștiului interbelic, autorul înșiră în proza sa amuzantă, prin care adie ceva arghezian, denumiri cu parfum arhaic, adesea ridicole, precum al magazinului de îmbrăcat mirese al domnișoarei Aurica Cârlan, "La șicul elegant", vorbește despre ziare ale epocii, precum revista pentru adulți, cum se spune azi, "Trup și suflet", *Universul*, *Dimineața*, *Magazinul ilustrat*, dar și gazeta *Căsătorii*, a domnului Ionică Pară, în care fanata domnișoară Cârlan își publică la nesfârșit (și inutil) anunțul matrimonial, sperând că-și va întâlni bărbatul visat. Descoperim, în fond, acea lume fojgăitoare din *Groapa*, este amintită chiar Cuțarida și, printre negustori, îl aflăm în treacăt și pe brutarul Bică-Jumate. Găsim excelente pasaje descriptive, precum cea a trezirii orașului cu care începe nuvela, imagini ale automatismelor cotidiene, precum cea a mesei de prânz a negustorilor, ca și inventarele derulate aproape voluptuos, dar și cu secret umor, care sunt, pretutindeni, specialitatea scriitorului. Această tehnică, dublată de un mai

vădit caracter descriptiv și încetinită levantin în răsfățuri și arabescuri lingvistice baroce, va fi împinsă la paroxism în romanele celei de-a doua perioade de creație.

ÎN ACELAȘI mediu se consumă drama ironic (și, în unele momente, aproape sarcastic) prezentată a Auricăi Cârlan, proprietara magazinului de îmbrăcat mirese, în vitrina căruia doi căței împăiați au suferit, ca și patroana, ravagiile curgerii vremii. Așteptând sau încercând să ademenească (aidoma gemenei sale din romanul călinescian) zadarnic bărbatul sortit, îndrăgostită platonice de un artist de revistă, Aurica dialoghează cu manechinele ei prăfuite, încercând să-și învingă singurătatea, și descoperă, în final, când, întorcându-se de la un film, seara târziu, trei vagabonzi o acostează, dar ducându-o sub un felinar, în lumină, renunță la intențiile lor, că a îmbătrânit și n-ar mai putea interesa vreun bărbat. Tot aici se consumă tragic, dar și caragialesc, aspirația duduiei Carmen Popescu, cititoare a revistei *Trup și suflet*, patroana care abia-și duce zilele a unei loterii, bucuroasă de a-și fi întâlnit bărbatul viselor, un tânăr frumos ca Ramon Novarro, care, însă, înșelat de aparențele unei bunăstări afișate, are intenția de a o jefui și o va sugruma cu un fular de mătase, într-o scenă trăită de nefericita femeie la cea mai mare intensitate erotică:

"Răse cu gura ei roșie, țuguindu-și buzele ca și când i-ar fi dat musafirului să bea apă dintre ele.

Terminase cu aprinsul focului și umbla prin Loterie pe lungile ei picioare ca două cângi ale diavolului.

- Nu scoți paltonul? îl întreabă pe Ramon Novarro, înfiorându-se secret la gândul a ceea ce avea să urmeze.

- Nu înainte de a te ruga să primești în cinstea cunoștinței noastre un dar din partea mea.

- Aooooo! făcu Carmen Popescu, ce culant sunteți, domnule!

Bărbatul își scoase fularul alb de mătase, parfumat și moale și i-l așeză în jurul gâtului, cu o atenție de miop.

- Unde e o oglindă? o mai întreabă.

- Aici, zise femeia, simțindu-i respirația fierbinte în ceafă.

Se privi o clipă și mai apucă să spună cu gura ei proaspătă, roșie ca o crimă:

- Îți mulțumesc, îți mulțumesc...

Era toată o flacără, o dragoste dezlănțuită..."

Din păcate, în ultimele două nuvele ale tripticului, scriitorul nu poate renunța la procedeele epocii, astfel că dramele neștiute ale celor două femei, petrecute, după cât se pare, în aceeași zi, suntacompaniate de răpăitul tălpilor de bocanci soldățești și de zgomotul motoarelor de camioane încărcate cu militari duși să înăbușe revoltele muncitorilor de la Grivița. Este o contrapunctare ce ar putea fi sugestivă, dar există, în aprecierea unor asemenea procedee, și o barieră mentală a cititorului de azi (ca și a celui de ieri, de altfel), suspicios față de literatura ce pare cu teză. E greu, de altminteri, de înțeles din ce pricină autorul își parazitează (și nu doar în anii 50) unele texte prin idei, scene și considerații sociologizante ori teziste. Acest lucru se întâmplă până și în nuvela "Pe ploaie", pe care mulți o consideră o veritabilă capodoperă. Până la un punct, textul este, într-adevăr, remarcabil: descrierea muntelui și a văioagei pe care cosesc cei trei frați, individualizarea tipurilor prin înfățișare și prin nume, dialogul, vremea schimbătoare, ploaia care amenință și apoi izbucnește dintr-o dată, fuga celorlalți coșai, care se adăpostesc, tunetele și fiorul care-i străbate pe cei trei, rămași în ploaie. Totul este bine tensionat și rău prevestitor. Dar apar și notele false: cosind în ploaie, cei trei vorbesc despre împărțirea pământurilor și despre comuniști. Totodată, exagerarea sărăciei, ca și în alte scrieri, inclusiv în "Groapa", are tâcul ei, în sensul că încearcă să sugereze adevăratul motiv al tragediei care va urma. În plus, în vocea naratoare se simt lesne inflexiunile tendențioase:

"Ploaia nu izbucni dintr-odată. Întâi o auziră deasupra pădurii, căzând pe frunze, cu tropot mărunț. Pe urmă se întinse deasupra câmpului, pisând iarba, care sclipi, mută și verde, adâncă în culoarea ei proaspătă.

- Hai în pădure! strigară oamenii din față, trei vecini, privind marginile cerului și muntele, ca și cum ar fi căutat să ghi-cească cât o să mai țină puzderia de apă.

- O, că venim! făcu fără chef Lisandru, înjurând toată ziua de astăzi, cu soarele și cu ploaia ei, cu câmpul și cu omul care trebuia să-l plătească, bani numărați diseară, puși mână de la mână pentru nunta fratelui mai mic, care n-avea de popă, n-avea de masă, n-avea de nimic, ca orice sărac.

- Ce facem? întrebă Tutungiu.

- Stăm, că nu căpătăm nimic dacă nu l strângem fânul până diseară ăluia.

Spuneau cam în același fel cuvântul ăsta, cu o teamă familiară, complice și plină de dispreț".

Rămași (sau, cum ni se sugerează, siliți de nevoie să rămână) în câmp deschis, cei trei sunt trăzniți, înainte de a strânge toate coasele și de a se adăposti sub o du-lamă, adusă de cel mic, pentru că "fulgerul a tras la fier". Sunt îngropați până la gât de ceilalți, ca să se scurgă curentul din ei. La fața locului apare mama, care-i jalește, apoi Zamfira, cea care avea să fie mireasă a doua zi, doctorul, preotul, jandarmul. Ca și în "Oaie și ai săi" și ca și în alte texte ale epocii, jandarmul este autoritar, rău și potrivnic reformelor, găsind cu cale să comenteze în acest spirit întâmplarea și să dea dispoziții severe, în vreme ce oamenii, atinși și ei, probabil, de duhul schimbărilor social-politice care stau să se producă, nu mai sunt așa de înfricoșați ca odinioară.

Mulți comentatori au apreciat această nuvelă mai ales pentru finalul ei: frații mai mari mor, iar mezinul, înduișat și revol-

tat totodată de iminența sfârșitului, în-scenează un fel de moment mioritic, așadar o nuntă-moarte: trimite mireasa să aducă mâncare și băutură, poruncește să vină lăutarii și preotul (doar că acesta refuză, ceea ce îi va provoca muribundului o revoltă împotriva bisericii, dar și decizia ca, în caz de supraviețuire, să meargă la comuniști), îi silește pe oamenii din jur să bea și să mănince și, în final, învinețindu-se tot mai tare la față, îi poruncește (precum Paraschiv Didinei, în "Groapa"), fetei să joace (dar ea fuge, înspăimântată). La un moment dat, bărbații simt că petrecerea "fără niciun Dumnezeu avea ceva necuviincios în ea". Doar autorul nu observă lucrul acesta, păcatul nuvelei nefiind atât cel al sociologizării mai mult sau mai puțin accidentale, cât al devierii ei către un senzațional ieftin și deplasat. Lucrul acesta va deveni curent, odată cu apariția unui limbaj ceremonios și arhaizant, în nuvelele din a doua perioadă de creație, cum ar fi "Miresele", text inedit inclus în volumul cu același titlu, din 1975, unde un fugar, "Ioachim, tâlhar de codru, ce belise boieri cu muieri cu tot la o petrecere", își duce timp de opt ani viața pe o limbă de pământ din mijlocul Dunării, mâncând numai "papură și pești cruzi", visând "mă-măligi galbene și fierbinți, colaci crescând cât o masă de calici și un cazan clocotitor cu laptele în spumă, iabraz și şuierând ca vinul", ascultând, ca singur mesaj al lumii, care-l ajută să nu-și piardă mințile, toaca și clopotele de la schitul Ostrov. Într-o dimineață, solitarul personaj este martorul unui spectacol uimitor: pe apa fluviului trec, una câte una, nouăsprezece fete moarte, îmbrăcate în cămăși lungi, ca niște rochii de mireasă. Sunt maicile de la schit, care, spre a nu fi robite de năvălitori, se aruncaseră în Dunăre. Ultima și cea mai frumoasă mireasă este trasă la mal de Ioachim, care se iubește cu ea câteva zile, "până n-a început să putrezească".

Privită în ansamblu, nuvelistica lui Eugen Barbu, care abordează și alte teme, în năzuința de cuprindere largă a autorului, doar că, atunci când explorează, bunăoară, mediile intelectuale, textele sunt doar corecte, dezvăluie o trăsătură care s-ar putea să fie a întregii sale opere, surprinzătoare la un autor considerat realist, măcar în prima sa perioadă de creație: ea pare inspirată mai curând din literatură decât din viață. În acest sens, observația (acidă) făcută de către Alex Ștefănescu în "Istoria..." sa literară, precum că autorul pare a ne atrage permanent atenția că el face literatură, poate să fie îndreptățită.

Nobelul pentru literatură în 2009: Herta Muller

Ștefan Ion Ghilimescu

N-ai crede că un premiu pentru literatură, fie el și cel mai prețios și mai râvnit de pe mapamond, poate trezi atâtea pasiuni în lumea de astăzi, un furnicar unde, trebuie spus, corectitudinea politică, spiritul moral tolerant și concordia multinațională, ca deziderate ale contemporaneității, sunt reclamate ca valori absolute. În plină epocă a globalizării, nord-americani lui Obama și Piliph Roth se trezesc dintr-o dată invidioși pe mereu imprevizibila Lume Veche, pe care nu mai conțenească să o acuze de eurocentrism; rasații evrei, altminteri cei mai nobelizați muritori, se fac, cu o vorbă a lui Sorescu, ca plouă; englezii, dreptul lui Dumnezeu, rămân ironici cum îi știm, însă tot gentlemani. Dar nemții? - nemții de baștină trăiesc și ei - nu se feresc să o afirme - un sentiment oarecum confuz. Cel mai premiat scriitor de limba germană al ultimului deceniu, emigranta româncă de origine șvabă stabilită la Berlin din 1987, HERTA MULLER, laureata pe 2009, așadar, nu e totuși un scriitor de talia unui Gunter Grass, se spune în surdina, pe ici pe colo... Din fabuloasa Americă de Sud, un "povestăș" monstruos ca Mario Vargas Llosa rămâne în continuare pe o eternă lista de așteptare, asemeni lui, în Orient, Salman, sau, în Balcani, Kadare... Oriunde și oricând, Nobelul e un Premiu al emancipării și nimeni nu mai vrea să rămână sau să pară provincial.

La o vreme, regretatul Laurențiu Ulici alcătuiuse o listă valabilă, după mentalitatea românească a anilor '80-'90 ai secolului trecut, de scriitori din toată lumea, ignorați de Academia Suedeză, dar la fel de îndreptățiți, în opinia sa, la Nobel. Antologia sumară de texte a nobeliștilor lui Ulici a fost uitată de mult; ea conținea, mai curând, numele unor traducători stimabili, dar neputincioși, tălmăcitori, îndeobște, a unor texte apărute în diferite reviste sau suplimente literare aduse de prieteni de afară, decât operele fundamentale ale marilor scriitori contemporani; comuniștii, în bandustanul lor, pentru a înțelege și o altă latură al feno-

menului, nici nu-și puneau, la o adică, problema respectării sau cumpărării drepturilor de autor... Fosta Editură Univers traducea aproape exclusiv scriitori clasici, nu exista, se știe bine, nici un interes pentru literatura universală și nici o editură specializată pentru traducerea și punerea în circulație a scriitorilor în viață de aiurea. Până și traducțiunile scriitorilor din spațiul sovietic se făceau cu voia secției de propagandă a partidului unic.

În câteva interviuri publicate de presa internațională imediat după aflarea știrii potrivit căreia Comitetul Nobel i-a acordat scriitoarei Herta Muller Nobelul pentru literatură pe 2009, scriitoarea s-a ferit să încurajeze ideea triumfalistă a unora dintre conașionalii noștri, cum că această distincție ar fi, într-o măsură, și un premiu pentru istoria literaturii și limba română, unul din idiomurile imprumutate în care a învățat, vorbește sau chiar compune scriitoarea germană. Luând lucrurile foarte în serios, poate că pentru fenomenul istoriei literaturii noastre (cu toate consecințele de raportare etc.) acest Premiu nu e chiar o bagatelă, dar românii, spunea în Die Zeit, cu un an în urmă scriitoarea care a trăit pe propria piele ororile regimului comunist, "nu au dezbrăcat toate măștile ororii comuniste, dintre care cea mai perfidă rămâne cea a delațiunii, iar cea mai cruntă a anihilării intimității(...) Serviciul secret al lui Ceaușescu nu a fost dizolvat, ci doar redenumit SRI; un fost colaborator al Securității poate ocupa azi în România orice funcție". Or, să fim dreپți și să recunoaștem faptul că Premiul Hertei Muller este o distincție tocmai a unei opere și a unui artist care mărturisește de pe toate palierele existenței tragismul experienței insului care a înfruntat deschis ororile dictaturii lui Ceaușescu, rămânând integru și profund vertical față de absolut orice formă de coerciție a libertății de gândire și exprimare a omului în genere și, cu deosebire, a celui aparținând unei minorități. Secretarul Academiei Suedeze Peter Englund sublinia la anunțarea Premiului că pentru Herta Muller, care a trebuit să fugă din țara natală, trecutul este încă viu iar scriitoarea are într-adevăr o poveste de spus și are și mijloacele lin-

gvistice pentru a o face.

Subliminal, toată proza Hertei Muller este tributară dimensiunii odioase a dictaturii, însă nu e mai puțin, din acest motiv, expresia triumfului în cheile existențial-artistică a luptei omului cu propriile limite fizice și morale. Ea afirmă major curajul atitudinii inflexibile de condamnare fermă a tot ceea ce e de natură și vine să atingă demnitatea condiției umane. E un strigăt, dacă vrem, împotriva ororii, împotriva crimei și dezumanizării. Un act de restabilire redemptivă a ordinii și echilibrului unei lumii demonizate de comunism. Într-un buzunar la "Animalul inimii", Polirom, 2006, găsim: "Am scris această carte în amintirea prietenilor mei români care au fost uciși în regimul Ceaușescu. Am simțit că este de datoria mea să fac asta!"

Ca artist și om, în primul rând, Herta Muller este o conștiință care merită întreaga noastră admirație. Românii nu au prea tradus-o și nici nu au prea analizat cărțile ei. Pentru că, în timp ce Herta scria și lupta fără rezerve împotriva practicilor aberante ale comunismului, romancierii români făceau, să ne ierte Dumnezeu, calligrafie esopică pe teme de un estetism îndoielnic. O formă mascată, să nu ne lăsăm înșelați, a resemnării și în fond a derapajului etic. Oare astăzi, după 20 de ani de la căderea comunismului, pentru că tot veni vorba de mândrie, se face ceva aici în România pentru recuperarea operei și, deopotrivă, a arhivelor marilor intelectuali români din exil (Ciorăneștii, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, Vintilă Horia și Emil Cioran, pentru a da două, trei exemple)? Evident, nu! A auzit cineva că românii își recunosc greșelile și au început să învețe câte ceva din ele? Nici vorbă! Nici un semn... Nouă, pe de altă parte, pe bună dreptate, nu prea ne place să fim dezbrăcați din cap până în picioare și arătați cu degetul în piața mare. Nimănui nu-i place, să fim serioși, derobarea asta, nici măcar regelui din fabulă! Numai că nu prea merităm un altfel de tratament, ba aș zice că aveam și așa prea puțin parte de el, din cât l-am merita. Cine să-și bată capul cu noi? Lași, fără asumarea istorică a vinovăției, atrăgea scriitoarea

Herta Muller

atenția într-un text, incluzându-se și pe sine într-o ecuație de pură complezență retorică, o să continuăm să trăim în noroi.

Premiul scriitoarei germane născută într-un sat românesc din Banat indubitabil nu este un Premiu pentru România. Este în schimb, fără voia autoarei, desigur, o lecție pentru România și poate mai ales pentru scriitorii români. Care dintre ei a scris sau ar despica în patru cu atâtea cruzime ca ea, de pildă, noțiunea de patrie confiscată deopotrivă de autoritățile comuniste și de tot soiul de voluntari (fie și dintre minoritari)? Citez: "Cuvântul "patrie" nu-mi place, în România era acaparat de două soiuri de proprietari de patrie, Unii erau coconii șvabi, mari amatori de polcă pe furate și experți rurali în virtute; iar ceilalți funcționarii și lacheii dictaturii. Patria rurală ca teutomanie și patria de stat ca supunere fără crâcnire și ca frică oarbă de represiune. Ambele noțiuni de patrie erau provinciale, xenofobe și arogante, adulecând pretutindeni trădarea. Ambele aveau nevoie de dușmani și stabileau, pline de ură, judecăți globale de nezdruccinat. Ambele nu se coborau până-ntr-atât încât să-și mai revizuiască vreodată o judecată greșită (Regele se nclină și ucide)"

Poetul lunii octombrie: Puiu V. Moiceanu

Motive lirice Între a fi și a nu fi

În bisericile de lemn
Stejarii își trăiesc copilăria
Altarele din nuc rugăciunea
Salciile plângătoare iubirea.

Zăpezi mantia iernii
Fulg de nea de crivăț tors
Șal de zi, fularul nopții.
Cușma stejarilor bunici
Clopul brazilor albiți.

Vis beznă aspră
Pleoapa de lumină
Ca și crivățul răstignit
Viori ce nu mai cântă
Bezmetic caut lumea
Perle mărgelile timpului
Ciob pe trotuarul de vise
Singurătatea cu gleznele goale
Joacă șotronul cu timpul lichea
Vremea iar s-a îmbătăt
Tunetul scrie poeme
Pe prisma cerului.

Fără amintiri nu poți trăi
Nici lacrima îngropa
Dragostea e scumpă nebunie
Viața ceas de liturghie

Răi, buni,
Zei pământeni
Viclenie și râs
O clipă de eternitate
Zâmbesc timpului
Margine de amurg

Împăcați cu soarta
Tortura viselor
Sălbatica iubire
Invitație la vals
Primu' pas în alt timp.

Pașii nu îngroapă
Urma trecutului
Nici lacrima
Urma sărutului
Catedrala iubirii e biserica
A iubirii mama
Azi, mâine, bântuite de vis
Se trezesc în altă lume
Cuvintele sunt rugăciune
Copilăria n-are vârstă
Albastru, galben, roșu
Scutecele copilăriei
Se clătesc în roua dimineții.

Mă ascund în poala umbrei
Cine îmi va simți lipsa
Ploaia, vântul, ninsoarea,
Lumina, veșnica iertare
Cu cine să mă întâlnesc
Destin, poartă fără număr
Dragoste, cuvânt deocheat
Inima, odaie goală
Memoria umilită la graniță
Pașaport fără identitate
Lacrima, culoare alterată
Joacă feste râsului
Tenor fără vârstă.

La masa cuvintelor
Binele însăilează, cârpește
Eterna iertare
Leagă infinitul
Raza de lumină a iubirii
Șterge lacrima obosită de rugă
Nu cumpăna ce nu poți să vinzi
Universul nu are trepte
Nici cruci
Îngerii urcă pe scară
Pe pământ coboară
Rândunele să-și facă cuib.

Păsările dorm
Pe streășina cerului
Își fac cuib
În palmele îngerilor
Puii ce nu știu să zboare
Pe cumpăna speranței
Repetă „Tatăl nostru”
Facă-se voia Ta
Până încep a zbura

Bobul din palmă a încolțit
Peste linia norocului
Cel din lan
Cu lacrimi stropit

Și el a rodit
Desfac palma bățătorită
Linia vieții se întretaie
La barieră anii așteaptă
Să treacă mărfarul cu vise

Nu mă sperie furtuna
Adevărul ce plânge iubind
Clipa s-a pierdut
În lumea fără oameni
Vis, dorință, speranță
Încălzite cu răceala șoaptelor
Își trăiesc tristețea
În grădina cu presințiri
Plec ca să am
De unde veni.

Un cui, un capăt de sfoară
E tot ce am.
Cuiu' n-are floare-n cap
Sfoara nod în cap
Cu ce să ținuiesc iubirea?
Cu ce să înnod speranța?
Tot mai bună-i ghilotina
Îți pleci capul, dacă ai cap
Acum știu de ce
Nu se mai vând pălării
Oamenii se nasc fără cap.

Pe cine să salut
Pe cine să iau la palme
Pomană nu cer
Degetul arătător e ciung din naștere
Cel inelar își așteaptă mireasa
În gara fără peron
Cel mijlociu se ascunde-n podul palmei
Când trece umbra
Ăl mic prost
Plânge-n cerul gurii
Cel cu care îmi scriu
Numele mic
Adică cel mare
Doarme-n călimara cu tuș.

De veșnicia s-a născut la sat
Iubirea s-a născut în lan
Când macii plâng la secerat
În palma sfântă de țaran

De zăpezi nasc ghiociei
Rândunici din cer coboară
Mieii la gât au clopoței
Macii-n lan o să răsară

Nu stric Mărite Doamne
Ordinea numit cerească
Vara scurtă și lungi toamne
Primăveri nuntă Domnească.

Bolnav de dragoste
Nu știam să sărut
Anii...
Bucurii numărate pe degete
Se răsucesc în plasa vicleană
Viața.
Amintiri nu am niciuna
Prezent ochi de satană
Nu știe ce-i lacrima
Au început viața cu sfârșitul
Scriu scrisori de adio
Uitând să pun punct
Peste virgula vieții.

Râsul cocoșat își mușca buza
Spun ce n-am spus nimănui
IARTĂ-MĂ DOAMNE.

Surâsul,
Buză crăpată în arșița tăcerii
Își stinge setea
Cu lacrimi de mort
Zâmbetul,
Ciob de oglindă afumat
Născut cu fața la perete
Moțăie-n umbra cuiului
SPERANȚA,
Se târâie pe limbă de șarpe
Să-și cânte ghiocul
Visul,
Trubadur fără voce
Cântă pe-o singură coardă
Bate la aceeași poartă fără număr
TĂCEREA,
Cuvânt înnodat la capte
Se răsucesc-n ștreang
Sărutând mâna călăului

Malul de ape s-a spart
Golul se umple cu umbre
A mea nu există
Îngropată în nisip
Pălărie fără bor
Zadarnic o potrivesc
Pe sprânceană
Capul luat de val
Îmi face cu ochiul
Prin oglinda mării

Agățată în cocoașa zilei
Umbra își caută pălăria
Vântul plecat la peșit
Își caută cârja
Norii nu-și găsesc toba
Clopotul limba
Valul își caută malul
Omul obosit de căutări
Își caută mormântul
Tăcerea și șoapta
Caută-n poema bățătorită
Linia vieții.

Pictură de Michelangelo Buonaroti

Melania Cuc

Melania Cuc

Era un țăran drept în umeri, cu mji-loc îngust, mustață retezată din foarfece și naționala arzându-i ca singură în colțul gurii. Ce chimir mai avea, unul din piele adevărată, cusut cu fir din intestin de miel neîntărcat, dar... cam scorjit, ros de sudoarea cu care plătise taxele școlilor înalte, unde-și ținuse feciorii, ajunși mai apoi domni între domni.

Bunicul făcuse Mondialul sub comandă germană și-n uniformă ungu-rească, pe câmpurile de bătaie din Galiția și Tirol fără să cîrască, așa cum, mai apoi, în plină colectivizare, se încăpățâna să rămână pe loc, ca un stejar cu rădăcini răsucite în chiar pânza freatică, pe când alții ca el, dezertau din brazdă, dădeau iama în iureșul șantierelor naționale pentru un buletin de de capitală-raională. Bunicul Simion a continuat, imperturbabil, să altoiască butași de viță de vie și nucii din mejdia locului, unde habar nu știa că se va întemeia, după moartea sa, cel mai frumos cimitir din Ardeal.

Avea obiceiul să-mi vorbească de la egal la egal, punându-mi întrebări și așteptând răspuns clar, de la mine, un copil care nu atinsesem încă înălțimea mesei cu creștetul capului, cap împodobit de cosițe împletite dar care, habar nu avea ce înseamnă Creație.

Pe când nu aflasem încă, nu știam mai nimic, nici măcar despre păcatul femeii dintâi expluzată de Dumnezeu pe pământ, bunicul îmi explica de unde se trăgea complexul lui... Oedip. Sigur, povestea aia era numai o reminiscență din adevărata tragedie greacă, una cam vulgarizată, simplificată destul ca să o înțeleagă și un copil dar și Agneș-neni, vecina, o unguroică sadea, care venea, se așeza lângă mine, pe prag, și asculta

Isus bătut în cuie din cositor și argint

fragment din „Isus din podul bisericii“

Întruna plângând într-un colț de broadă.

Bunicul povestea, gesticula ca și cum ne-ar fi citit, declamat un text dramatic. Ducea firul narațiunii cu tact, cu suspans chiar, în timp ce Agneș-neni se îneca în sughituri iar eu, colo un țănc aproape sugrumat de emoție, abia mai scăpam câte un Și? Și, mai departe???

Nu reușeam niciodată să-i stric ritmul poveștii, care era cel al inimii; unul care făcea parte din tot tipicul lui metronomic, ciclic ca ziua și noaptea, ca generațiile și ca anotimpurile.

Pentru bunicul nu exista timp sau spații fără destinație precisă, nici filozofie pe care să nu o înțeleagă măcar o „țiră...”. El venea de undeva dintotdeauna și cred că de aceea se înțelegea cu noi fiecare, fie că eram copii sau oameni în etate.

Cunoștea secretele solomonarilor, pătrările Lunii, ne vorbea despre tărâ-muri nelucrate și alte înglodate în păcate de moarte, fără spaimă și fără înfumurare; cu convingerea că noi am fost aici din mereu și vom stăpâni întodeauna pământul. Ilustra, fluierând sau doinind, momentele peste care prefera să treacă cu tâlc; umbla lin sau tropotind prin casă, după cum i se păreau a fi mesenii și evenimentele, cu importanță.

Vorbea de Dumnezeu însuși ca și cum s-ar fi referit la o rudă de sânge, sau la cătanele în sumane, românii cu care făcuse cei șapte ani de oaste crăiască la Curtea Austro-Ungară.

Se simțea, era liber și sigur pe toate cele al Lumii văzute dar mai ales, pe cele nevăzute. Găsea soluții în situații limită, da sfaturi potrivite de... mai cre-deam că fără el nu s-ar fi putut convețui în bună vecinătate atâtea nații câte erau adunate cu casele, pălânt în pălânt, pe ulița noastră.

Bunica, evalvioasă și supusă ca toate femeile din neamul ei, nu și-ar fi oprit omul din vorbă nici dacă i-ar fi luat casa foc. Se ruga numai cu ochii la crucifixul de pe peretele-n var, la lemnul afumat pe care Isus al casei, cel turnat din aliaj de cositor și arginturi, își să-vârșea sub privirile noastre cam nepăsătoare, e drept, supliciu. Ca om, El era sigur convins de talentul nativ ce-

l chinuia pe bunicul. Ca sfânt, cred că se abținea, nu se prea amesteca, nu da sfaturi în porbmele pe care ni le puteam rezolva și singuri.

Isus ne privea uneori cu blândețe, alteori fulgerându-ne cu junghiuri în măsele sau coaste, de o chemam repede pe moașa Chiva, care ne trata după vârstă și caz, cu lipitori sau ventuze aprinse cu țuică.

Isus era între noi, pentru a ne privi cum păcătuim în neștire și a ne ierta mai apoi, cu o înțelegere aproape lumească, neieșindu-și niciodată din fire.

Bărbați și femei, profesori cu diplome universitare sau numai țărani cu șapte clase; cei ai mei, toți l se rugau Lui Isus și seara și dimineața. Cei mai mulți îi pretindeau de la obraz, bani în pungă, apoi, sănătate, să le ocolească grindina postată de cucuruz, să nu vină bruma de primăvara târziu și nici toamna devreme... Spre deosebire de cei tineri, vârstnicii îl și laudau și-i promiteau posturi lungi, știau cum să-L ia pe Isus cu frumoasul când vedeau că ceva nu merge cum ar fi fost rostul. De la mic la mare, l-ar fi exploatat la sânge de-ar aflat cum, dar nici unul dintre ei nu îndrăznește să-l ia de prieten; nu-i vorbea privindu-L în ochi, nu i se destăina de la egal la egal.

Seara, în lumina lămpii cu petrol, El, Isus al nostru, nu doar mi se părea mie, dar era cu adevărat un bărbat sfășietor de frumos.

Bunica făcea lampa mai mică, să-i umbrească întrucâtva spinii coroanei, și așa în cămașa ei lungă și albă, sta minute în șir dinaintea Lui, rugându-se pe rozariu, un șirag de bobite de mirt adus de episcopul nostru, de la Roma. Bunica se ruga fără cuvinte, cu ochii închiși așa cum face privighetoarea când moare de vrajă și boală în propriul ei cânte. Bunicul în schimb, el l se ruga zgomotos, în timp ce își lepăda cămașa de lucru, își ascutea briciul, se rădea dinaintea oglinzii. Nu-L lauda pentru te miri ce, dar îi spunea ce și cum mai era dincolo de cei patru pereți mereu dați în var proaspăt și alb, din care Isus cel nituit în cositor, nu ieșea decât cu ocazia celor două mari primeniri din an, - de Crăciun și de Paști.

Semnal . poeme

de Iuliana Mustăț

*
Palmele tale fierbinți
Mi-au adormit pleoapele...
De durerea nemiloasă
În care o zi din viața am crezut ca am sperat din nou...
Ca un copil... ca visul n-a trecut, ca Mos Crăciun n-a întârziat, ca toate sunt pace.
*
Se simte toamna
Ce-mi atinge trupul de frunze palide,
În oraș deja se vede plumbul... si mersul citadinilor.
Se simte toamna
În geamuri triste se pleacă frunți
Si suflutele se despart de o iubire fara glas

Si fara sânge,
Si fara muzica
Si fara unul care a rămas.
Se simte toamna în oraș ca un clopot muribund
Ca o femeie alungată din conjugalul-doi-
*
Timpul - fara ceasuri,
Fara... somn
Îmi pare cuprins între mine si tine,
Ca un arcuș de vioara
Din gând pana-n nota
*
Fiecare anotimp are mirosul lui,
Fiecare iubire emoțiile ei.
Fiecare om are rădăcinile lui,
Fiecare amintire are trecutul ei
Tu - ma ai pe mine!

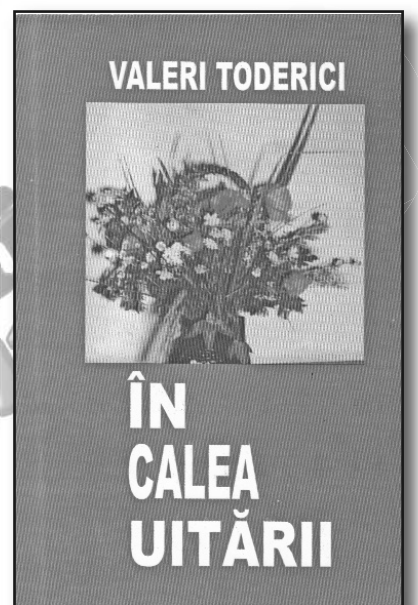
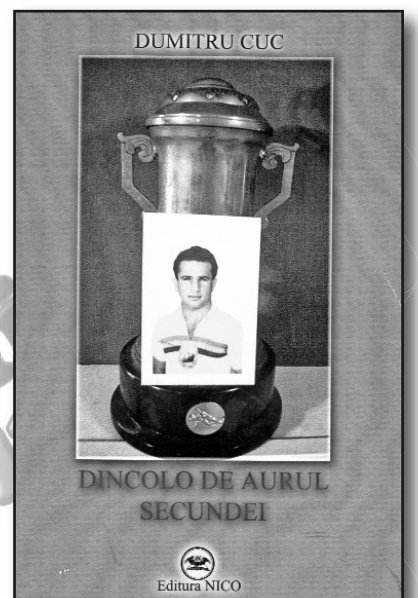
Am visat ca palmele tale
.. cu miros de tabac,
îmi mangaiau viața

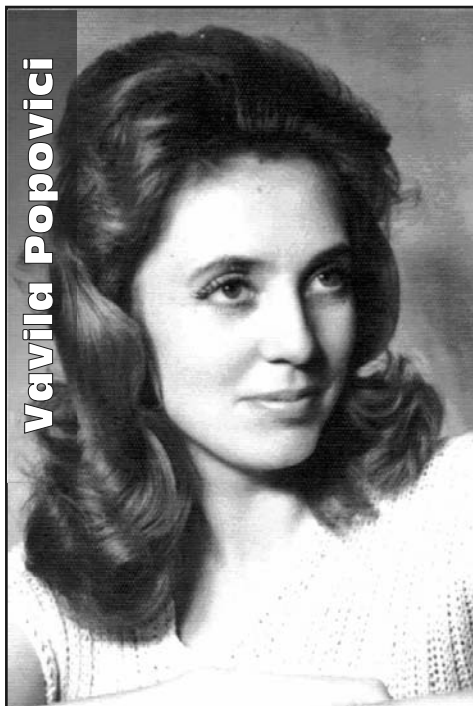
Și îmi protejau sânii de dorurile nopților reci,
mute
Și fără destin

Ploaia îmi alungă toate visele
Si în colțul ferestrei se deschid mii de picuri
În care minutul nostru omenesc
Pare să stea... pe gânduri.
Dar nu-i decât o iluzie,
Tremurul frunzelor e dureros
Și înălțarea îmi zdruncină chipul tău

E martie si n-am scris nimic.
Tu pari sa nu mai fi tu,
Bărbatul cioplit din piatra omenirii pare un Alt...
Si frigul aspru parcă îmi confundă trupul
Cu nepăsarea ta gitană.
Uneori si tot mai mult seva ta... nu-mi mai unge visele
Si totuși nu greșesc ????

Din biblioteca revistei „Climate literare“

Vavila Popovici

Vavila Popovici, SUA

Uneori nori grei se îngărmădesc în diminețile zilelor noastre și întunecă soarele de ale cărui raze dorim atât de mult să ne bucurăm... De ce, mă întreb, nu ne putem bucura întru totul de strălucirea lui? De ce umbre tenebroase apar în sufletele noastre, de parcă îngerii Domnului nu ne mai iubesc?

Rămân stupefiată de câte ori deschid paginile câte unui ziar și găsesc articole în care se relevă comportamentul ingrât, lipsa de bun simț a unor oameni și în special a celor care ar trebui să constituie un exemplu de moralitate, oameni care conduc destine și destinul însemnă viitorul nostru, o continuă schimbare a lucrurilor, a lumii, pe care omul trebuie să o însoțească onorabil. Dorim oare să ajungem să celebrăm triumful proastei calități a omului, a unei piramide găunoase?

Cu toții suntem datori în primul rând să cunoaștem și mai apoi să respectăm legile țării în care trăim și ele trebuie să fie clare, bazate pe morală, deoarece legile sunt întru chiparea rațiunii, a înțelepciunii umane. Scriitorul francez Honoré de Balzac, cel care a realizat o imensă oglindă în care s-au privit contemporanii săi, trăitori ai secolului al nouăsprezece, spunea: „Legile sunt pânze de păianjen prin care muștele mari trec și cele mici sunt prinse”. De ce oare? Știm prea bine! Puterea politică, puterea banului, îi scapă pe cei „mari”! Desigur, lumea a evoluat, dar principiile care stau la baza vieții, chiar dacă au suferit schimbări de nuanță, fundamentul lor a rămas același. Trăim altfel, dar avem aceeași casă – pământul, am evoluat, dar suntem tot oamenii de altădată, ne-am câștigat libertatea, dar ea trebuie înțeleasă ca fiind limitată de legi și de bunul simț care nu ne permite să ne comportăm imoral, să deranjăm, să lovim, să rănim sufletele celor din jurul nostru, ci să ținem seamă de faptul că suntem făcuți din lut și nu din piatră pe care o poți lovi cu barosul...

„Ceea ce nu oprește legea oprește buna cuviință” spunea Seneca la vremea sa, buna-cuviință făcând parte din comportamentul civilizat în societate, comportament ce poate fi definit în final, ca fiind demn sau nedemn. Iată cum profilul moral este determinat de atitudinea omului în relațiile sociale și definește ceea ce numim demnitatea umană. „Caut un om!” rostea Diogene, în plină zi, umblând pe străzile Atenei, pe vremea când oamenii orașului huzureau și viața decăzuse, fiindcă așa este viața, are urcușurile și coborâșurile ei. Scriitorul german Gotthold Lessing spunea cu convingere: „Cea mai nobilă preocupare a omului este omul”,

căci nu este suficient numai să cunoști legile, principiile morale, ci să le și aplici în viață.

Câtă lipsă de bun simț întâlnim în zilele noastre! De multe ori se observă în comportamentul privind curățenia, ordinea și liniștea noastră: Poluare cu diverse mirosuri respingătoare, aruncarea de gunoale la întâmplare, parcare mașinilor în locuri nepermise, poluarea fonică, muzica din locuințe cu boxe ce depășesc mult decibelii suportabili, dar și muzica din interiorul autoturismelor; mașini cu „geamuri negre”, deschise atât cât trebuie pentru a se auzi ritmul incitant al manelelor, sunetele telefoanelor mobile peste tot și voci puternice pentru a fi auzite și multe, multe altele... Doar suntem liberi, nu? Putem să vorbim orice, putem să ne exprimăm oricum!

Omul vine pe lume cu Bunul simț ancestral, dar valoarea lui poate crește sau descrește pe parcursul vieții, funcție de factorul educațional. Oare oamenii zilelor noastre sunt educați suficient, cunosc politețea? Sau își permit orice în numele unei libertăți prost înțeleasă, nemaivorbind de cei ajunși la putere care încep să fie dominați de orgoliu și sfidează bunul simț, crezând că li se cuvine orice comportament. Întâlnim la tot pasul parvenism, mitocănie, manifestări ale lipsei de bun simț. Și toate acestea se însumează și avem, spre regretul nostru, tabloul nației respective pentru zilele în care trăim! „Batjocura, sudalma este partea celor trufași, și pedeapsa, ca leul va pândi asupra lor”, a spus Iisus, căci buna cuviință se înscrie în sfintele principii ale Legii cerului, principii desăvârșite, neschimbătoare. Le cunoaștem îndeajuns? Oamenii cu credință în Dumnezeu le cunosc, de aceea despre țaranul român s-a spus întotdeauna că este om cu bun simț.

După ce dăm naștere copiilor, sau devenim învățători, profesori, educația este darul cel mai prețios care trebuie făcut copiilor în familie, în școală. De unii se prinde, de alții nu, dar strădania noastră trebuie să existe, pentru a șlefui caractere, a face ca acești copii ajunși maturi să poată conviețui în condiții civilizate, adică bine și frumos cu semenii lor, ca prin fapte, prin vorbe și prin luări de atitudine pline de bun simț, să-și poată câștiga respectul. Începând din familie, trebuie să existe respectul aproapelui, un comportament care să nu lezeze pe cei din familie, dar și din societatea în care trăim: să mâncăm cuviincios, să vorbim cuviincios, să repetăm cuvintele de politețe: saluturi ale dimineții, zilei și ale serii; să nu ne lipsească cuvântul „mulțumesc!”, să nu ridicăm tonul, să ne stăpânim furiile, să iubim și să fim atenți și generosi, să nu ne sfiim a ne cere scuze, a ne cere iertare. Și toate făcute din inimă, cu iubire! Uneori ni se întâmplă să dăruim respect și iubire și să nu vedem în ochii celui căruia i-am dăruit nici

un pic de mulțumire! Și-atunci ne punem întrebarea: Este atât de greu să mulțumim? Omul cu bun simț nu va uita să mulțumească! Cel care are sufletul bun și nu este stăpânit de orgoliu, nu va încerca să se răzbune când i se face un rău, își va cere iertare atunci când el greșește și va ierta celui care i-a greșit, iertarea fiind și ea un semn al demnității.

Învățătura creștină ne învață să ne cinstim părinții, să nu uităm durerile mamei, să ne aducem aminte că părinții ne-au dat viață „Ce le vei da tu în schimb pentru ceea ce au făcut ei pentru tine?” a întrebat Iisus. Părinții de asemenea nu trebuie să uite rolul lor de educatori, adresându-se cu vorbe blânde și cu dragoste. Chiar dacă copiii nu ascultă în acele momente și ni se pare că „le intră pe-o ureche și ies prin alta” (așa se obișnuiește a se spune!), ceva, ceva tot vor reține și își vor aminti mai târziu: „Ascultă, fiul meu, învățătura tatălui tău și nu lepăda îndrumările maicii tale! Căci ele sunt ca o cunună pe capul tău și ca o salbă împrejurul gâtului tău.” (Pilde 1, 8-9)

Politețea, respectul se învață, nimeni nu se naște politicos, nu le știm pe toate și avem multe de învățat pe parcursul vieții! Este adevărat că învățarea cere o minimă înzestrare și poate, un exercițiu îndelungat. Ne naștem cu bun simț, dar prin educație dobândim mai mult pentru vremea în care trăim, dobândim politețea care implică generozitate, simț al dreptății, al frumosului, decență, chiar eleganță! Primim, refuzăm? Ar trebui, da, ar trebui să învățăm continuu, ca prin spusele și faptele noastre, să nu lezăm pe cei din jurul nostru. „...Luați învățătura, că mult argint și mult aur veți câștiga cu ea!” ne spunea tot Iisus.

Condiția umană care ni s-a dat, dreptul de a trăi această viață, ne obligă a nu ne bate joc de ea, ci a o înfrumuseța, a o îmbunătăți. Din totdeauna oamenii au năzuit ameliorarea condiției lor, înnobilarea vieții, prin însușirea unor sume de virtuți, cunoașterea adevărului, a căii drepte în viață, a corectitudinii. Să ne pese de cei cu care împărțim această minunată viață! Să ne pese de moralitatea vieții noastre! Să nu uităm nici o clipă că nu trăim singuri, trăim în colectivitate și fiecare dintre noi are nevoie de celălalt, căci „omul nu trăiește decât pe jumătate când trăiește doar pentru el”, spune un poet francez.

Dar ce ne facem cu comportamentul grosolan, vulgar, bătăran, moji prin care dicționarul definește mitocanul, omul impertinent, obraznic? Pe bunica am auzit-o prima oară vorbind de mojici, mitocani; mă sfătuia să nu am de-a face cu astfel de oameni. De la ea am aflat sensul adevărat al cuvântului, cel de oameni prost crescuți. Mai târziu, în vremurile tulburi în care am trăit, erau cam mulți în jurul nostru... Și acum? Ce s-a schimbat? Oamenii prost crescuți au dat naștere altora pe

care i-au prost crescut și uite-așa perpetuăm în prostie, inconștientă, proastă creștere. Mulți nu știu, dar nici nu le pasă că nu știu să se poarte și adoptă un comportament obraznic, rănesc. Toată lumea este a lor, cuvântul lor planează asupra tuturor și au dreptul să-i timoreze, să-și bată joc de ei. Nu este aceasta o formă a sclaviei, să-ți bați joc de sufletul omului? Unii au învățat să îmbrace haina nesimțirii la primirea moșciei, alții suferă... În modul său de a se exprima plastic și „elastic”, Andrei Pleșu reușește să schițeze foarte bine portretul mitocanului în cartea „Chipuri și măști ale tranziției”: „Principiile sunt pentru mitocan mai mult o chestiune de estetică, decât una de etică. Principiile sunt bune, dar viața este altceva.” „...toate afectele îi sunt paralizate de instinctul supraviețuirii.” „Una dintre calitățile mitocanului e că are gustul ierarhiei...”

Mă întreb ce fel de oameni sunt aceia care în ziare și în fața ecranelor de televiziune se înjură, își atribuie unii altora cele mai josnice cuvinte? Este acesta un exemplu de urmat pentru cei care încă nu cunosc calea pe care trebuie să meargă în viață? Și sunt mulți, dar mai ales copii și tineri. Ascultăm întrebări impertinente și răspunsuri grobiene, până la utilizarea unui lexic inacceptabil. Avem, poate fiecare dintre noi, barbariile sufletului, umbrele sufletului ce se manifestă în atitudini de care suntem chiar noi înșine surprinși, ca și cum nu ar fi ale noastre, ci străine, dar trebuie să știm să le alungăm, să le îndepărtăm, să ne cerem scuze pentru ele. Aveam cândva, în acele vremuri pe care le numim acum „de tristă amintire”, un șef, isteț de altfel, care se adresa cu „bre”. Nu voia să se debaraseze de această interjecție, crezând probabil că este original, sau că adoptă în conversație un ton uman, sau poate voia să arate că este o personalitate de nezdruccinat, nepăsându-i că sfida bunul simț al celor cărora se adresa, nu știu! Și nimeni nu îndrăznește să-i spună că este nepolitic. Într-o zi, în conversația avută, mă zgândărea pe creier acest „bre” repetat până și în fața unei femei, și îmi stătea pe limbă să-i spun: Mai dați-l în factor comun! Dar n-am îndrăznit... Astăzi câți dintre noi n-au suportat și suportă în continuare aparițiile pe canale de televiziune a unor personalități lipsite de bună creștere, de bun simț, în interviuri sau filmări ale vieții lor super îndestulate? Și totul pentru bani? Unii au motivat toți acești ani că „asta se cere”. Nu cred că este adevărat! Nu a cerut nimeni, li s-a dat! Dacă li se oferea „mâncare” de calitate, cu timpul oamenii s-ar fi obișnuit cu acea „mâncare” aleasă. Și culmea impertinenței mi s-a părut răspunsul: „Dacă nu-ți place, schimbă ziarul, schimbă canalul!”

Aceste clipe de meditație mi-au amintit versurile scrise: Cincizeci de ani de neadevăr,/ necredință, înfricoșare, îngenunchere, umilință./ Și încă mulți ani pentru a învăța gimnastica de îndreptare a coloanei noastre vertebrale.../ Cum să comprimăm timpul?/ Cum să învățăm mai curând?/ Poate o rugăciune,/ poate un cântec,/ poate iubirea/ ne vor aduce mai curând,/ mai aproape de adevăr, de credință, generozitate, verticalitate.

Doamne, cât de frumos este să trăim mângâiați de lumina caldă și binefăcătoare a razelor de soare, cât de bine ne simțim când ne respectăm unul pe altul, când suntem cuviincioși, demni de condiția noastră umană! În inimile noastre este destul loc pentru iubire, dar unii aruncă suflă care rănesc și din inimi se preling prea multe picături de sânge...

Chirurgul desăvârșirii

Am început să trec prin mine
eu
spre eul meu
prin zidul care mă ține pe verticală
să-mi orientez zborul
dinspre pământ
până la derută
spre bucuria păsărilor de-atâta
albastru ceresc

Iată
cum liniștit consum lumea cuvintelor
care-și înfig adânc
colții ambiției
în carnea aureolei de pe câmpul hârtiei
pentru arhitectura emoțiilor
cu puterea pietrei din oase
care înfierbântă sângele până în șarpele
particular al scrierii

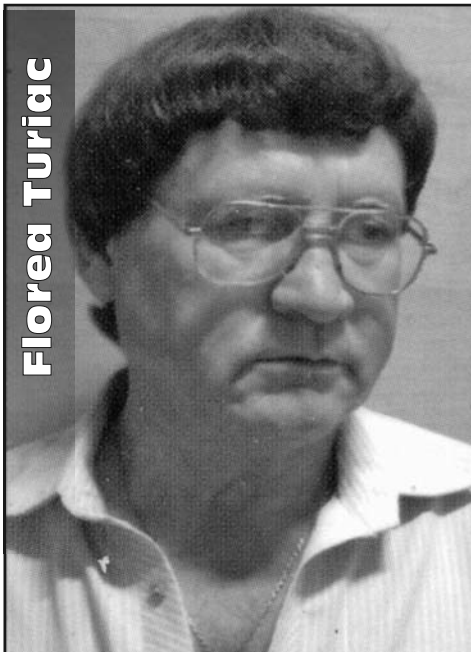
Răscolesc lumina cu lopata timpului
netezind straturile neuronilor somnambuli
până în centrul speranței
cu grebla răbdării din conștiință

Încât
zgura întunericului
devine lumină
când chirurgul desăvârșirii
taie cu nonșalanță
măruntaiele frământărilor exaltate
până în lacrima obiceului de-a mângâia
sfântul gunoi
din tristețea deznădăjduitului

Civilizația se decantează necondiționat
în hambarele speranțelor

Ninge cu sensuri

Câteodată
memoria sapă adânc
în miezul sufletului până în sânge

Pe Florea Turiac l-am considerat, pentru totdeauna, un înrobît de voie al formelor prozodice clasice, deși versurile sale, debordând adesea de sensibilitate, sunt animate de un spirit modern și vădesc destulă imaginație lirică. Chinga versului clasic reprezintă adese o dulce, dar, mai ales, profitabilă, prin consecințe, povară.

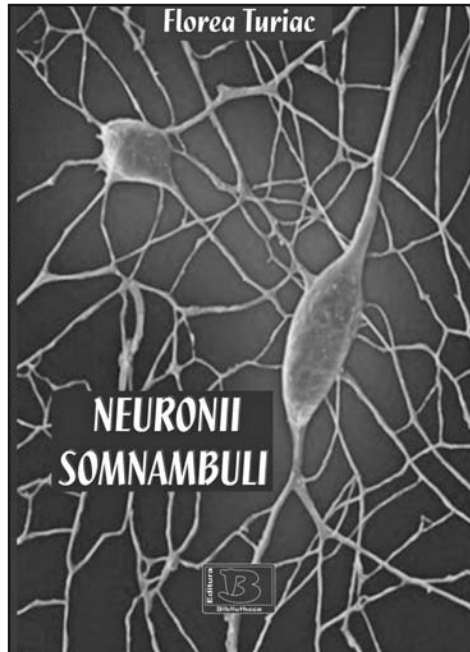
Iată-l, însă, pe autor surprinzându-ne în volumul de față prin dicțiunea mai fermă și întrucâtva mai directă a versului liber, continuând să dea glas aceleiași sensibilități și să exprime aceeași devoțiune față de marea lui himeră, poezia, pe care încearcă să o privească în față și de care se visează devorat. Găsim aici numai în aparență un alt poet și nicidecum o altă poezie. Versul liber presupune, însă, dincolo de avantajele unei exprimări mai directe și mai desolemnizate, și un mai mare risc de a aluneca fie în prozaism, fie în poetizare.

Din fericire, Florea Turiac izbutește să evite capcanele aparentei lejerități a noii forme prozodice abordate, rostindu-se la fel de sensibil și, poate, chiar ceva mai firesc.

Tudor Cristea

aducându-ne aminte că undeva
cândva
am călărit copilăriind
pe un răsfăț năzdrăvan
spre a fi cunoscuți
fulgere înfipte în anatomia neuronilor

Oricum
duminica prea civilizată din noi devine
transparentă
până la epuizare
rodind poeme
în stupii de miere ai gândurilor

Pe Florea Turiac l-am considerat, pentru totdeauna, un înrobît de voie al formelor prozodice clasice, deși versurile sale, debordând adesea de sensibilitate, sunt animate de un spirit modern și vădesc destulă imaginație lirică. Chinga versului clasic reprezintă adese o dulce, dar, mai ales, profitabilă, prin consecințe, povară.

Iată-l, însă, pe autor surprinzându-ne în volumul de față prin dicțiunea mai fermă și întrucâtva mai directă a versului liber, continuând să dea glas aceleiași sensibilități și să exprime aceeași devoțiune față de marea lui himeră, poezia, pe care încearcă să o privească în față și de care se visează devorat. Găsim aici numai în aparență un alt poet și nicidecum o altă poezie. Versul liber presupune, însă, dincolo de avantajele unei exprimări mai directe și mai desolemnizate, și un mai mare risc de a aluneca fie în prozaism, fie în poetizare.

Din fericire, Florea Turiac izbutește să evite capcanele aparentei lejerități a noii forme prozodice abordate, rostindu-se la fel de sensibil și, poate, chiar ceva mai firesc.

Tudor Cristea

pentru a îndestula cu lumină
toți ochii suferinzilor de nopți

Ninge cu sensuri de pretexte mecanice
pe câmpul dintre dimineață și seară al vieții

De la un timp

De la un timp
am început să-mi fac rău singur
spre a-mi delecta prietenii
și-mi trântesc capul de ulucile văzduhului
ca și cum aş vrea să-l sparg

și să intru eu
prin el
fantă de lumină
să mă așez domn pe scaunul voievodal
al unuia dintre cei doi neuroni
care își consumă inteligența cu încăpățâ-
nare
căci amândoi au fost concepuți deodată
unul cucerindu-mi eul să-i restaureze pu-
terea
iar celălalt s-a predat necondiționat me-
moriei

Târziu mă voi zidi statuie
în centrul poemelor tremurânde
lângă răceala de foc a inimii mele
care de la un timp a început să cânte gratuit
pentru a deștepta visurile
încețoșate de nesomn
venind de niciunde
vestind scurgeri de miere
spre încotro
spre oriunde

Șansă poetică

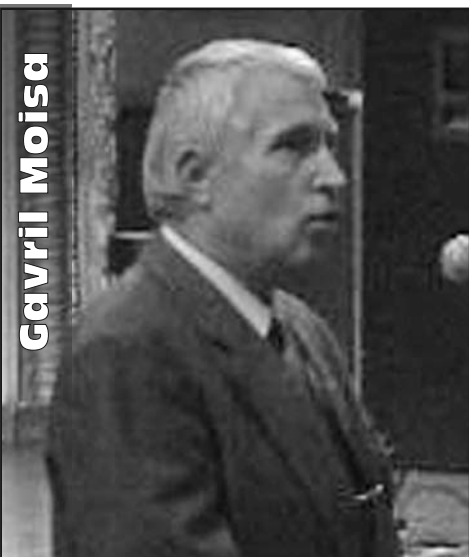
Poezia pe care o scriu în acest timp acum
îndrăgostită de cele patru puncte cardinale
nu va avea un loc de parcare anume
ci va rămâne un ceva suspendat în timp
ca o iernatică primăvară

Poate
a uitat să-și îmbrace haina metaforei
și i se aud plămâni gâjâind
de-atâta febră luxoasă
răspândită în pieptul de piatră
scuipând numai rouă de cuvinte contagioase
ca un sânge încheat
la gâtul unui ied de căprioară
străpuns sălbatic de lupul frumosului
prea liber prin pădurea de poeme

Intrând în șansă ca un buldozer
vânătorul de multe nu a putut să-i vină de hac
și-acum dansează pe primăvara îngerilor
cu ghirlande de lumini
prinse la marginile fericirii

Aniversară

„Licăriri spirituale“, de Valerian Lică

Gavril Moisa

Inginerul VALERIAN LICA, oltean de viță, bucureștean de viață, la jubileul de 80 de ani, (născut pe 10 aprilie 1935, în comuna Verguleasa, județul Olt), ne face cadou încă o carte de epigrame deosebită, intitulată „Licăriri spirituale”, Editura Pro Transilvania, București, 2009 (192 pagini).

Absolvent al Institutului Politehnic București (1952), specialist în materiale electroizolante, studios, inteligent și talentat, publică două cărți de specialitate la Edi-

tura Tehnică Bucur ești, fiind încă de tânăr atins de microbul literaturii satirico-umoristice.

Este prezent în peste 45 antologii și culegeri de epigramă, membru fondator și membru de onoare a Uniunii Epigramiștilor din România(U.E.R.), iar din anul 2002 conduce cu profesionalism, destinele Revistei Epigrama a U.E.R.

Epigramist de marcă, antologator de prestigiu, aflat în avangarda primului eșalon, a semnat ca autor volumele de epigramă: „Gloanțe oarbe” (1977); „Epigrame cu și fără adresă” (1999) și „Florilegiu epigramatic” (2004), aducându-și aportul la editarea Antologiei epigramei românești, ed. I/2004 și ed. II/2007, precum și a majorității culegerilor apărute sub egida U.E.R.

Valerian Lică este un epigramist profund, un talent nativ, rafinat și complex, cu o ironie fină, de o mare sensibilitate, un intelectual stilat, exigent cu el cât și cu semenii săi, care știe foarte bine prețul cuvântului spus și scris, care nu face niciodată rabat de la regulile jocului.

Pentru Valerian Lică, epigrama este o profesiune de credință, pentru că El, și-a asumat voit, o responsabilitate față de destinele ei, făcândparte din aceia care și-au propus revigorarea epigramei, im-

punerea acesteia în peisajul literar actual, ca un element al specificului național.

În cuvântul introductiv al cărții, domnul George Corbu, președintele U. E. R., subliniază faptul că: „La jubileul de 80 de ani ai maestrului apreciem că „militând cu ardoare pentru epigramă, pentru reconsiderarea statului ei literar, Valerian Lică aduce o contribuție de preț la afirmarea acestei forme literare care are o tradiție glorioasă în literatura română”

Trecând în revistă cuprinsul cărții: Urmașii lui Marțial; Trădarea lui Hipocrate; La braț cu Bachus; Urmașii lui Orfeu; Urmașele Afroditei; Săgețile lui Cupidon; Conjugale și extraconjugale; Politice; Moravuri; Prostia; Infractionale; în tranziție etc., sau Șarjele amicale; Duelurile epigramatice și Rondelurile epigramatice, nu poți să nu constăți că ai în față un specialist al genului. .

Numeroasele premii, diplome de merit și de excelență, răsplătesc modest valoarea și efortul unui om deosebit, care cu pasiune, dragoste, talent și responsabilitate trudește și se sacrifică pentru binele și înălțarea epigramei românești.

La ceas aniversar, prezentând câteva „mostre” din noul volum, mă alătur celorlalți confrăți și îi urez maestrului Valerian Lică La mulți ani!

Fii satului

În comuna lor natală
La măicuța ce suspină,
Vin mereu cu mâna goală
Și se-ntorc cu traista plină.

Unui „stilat”

Cu mers distins și legănat
Atât de mult ne-a fascinat...
Și cât eram de filantropi
N-am observat că dă în gropi.

Condiția românului

Atâția ani, batjocorit,
S-a închinat la... Răsărit,
Azi nu e umilit, supus
Da-ngenunchează spre... Apus.

Epitaful

Ca o trâmbiță răsună
Pe sinistrul adăpost;
Este ultima minciună
Despre omul care-a fost!

Postuma

La limitele bătrâneții
Când vom parcurge pragul porții,
Vom ști și adevărul morții...
Descoperit cu prețul vieții.

„Ideatica”

Pe-ale vieții lungi trasee
Unii mor pentru-o idee,
Iar alții-n alt decor,
N-au idee de ce mor.

Cărți publicate în țară

Dan Zamfirache, Elveția

În 1854 ia ființă la Călimănești un „stabiliment“ balnear rudimentar construit la început din lemn. Faima apelor minerale crește de la an la an. Vine aici în 1860 Mihail Kogălniceanu, iar împăratul Franței, Napoleon al III-lea se tratează cu apă de Căciulata la recomandarea doctorului Carol Davilla - trimițând regulat diligențe ce transportau damigene cu apă. În 1873 apa de Călimănești primește „medalia de aur“ la Expoziția internațională a apelor minerale de la Viena, iar în 1893, în Elveția, apele minerale de la Călimănești, Căciulata și Cozia obțin diploma „Grand Prix“ și medalia de aur.

În 1855 se inaugurează Pavilionul balnear central de la Călimănești, construcție în stil elvețian. Urmează apoi construcția marilor hoteluri: Jantea nr. 1 în 1906, Jantea nr. 2 în 1913, marile vile Cosma, Antonescu, Zoe, se mărește hotelul statului la 1 noiembrie 1910, în 1914 se ridică hotelul Cozia precum și vilele Mary, Păpușica, dr. Nicolescu etc. În 1913 este construită uzina electrică, care va înlocui vechiul motor ce funcționa prin puterea aburilor, iar în 1919 Societatea Govora-Călimănești intervine pentru construirea unei halte și a unei pasarele peste Olt în dreptul uzinei electrice, azi Casa de Cultură.

Așezat ca poartă de apărare și retras în vremuri de restriște la poalele

Călimănești (2)

munților, Călimănești va fi o așezare stabilă ce se va dezvolta rapid dat fiind locul maiestros unde râurile ies din zbaterea furioasă cu munții în văi largi cu o vegetație de o caldă încântare sufletească. Sunt aici locuri alese special pentru meditație și simțire.

Cu siguranță acestea au fost și motivele pentru care Mircea cel Bătrân înalță aici mănăstirea Cozia, important loc în lupta pentru apărare, aproape de închiderea naturală a munților prăpăstioși care i-au adus victoria lui Basarab I la Posada. Aduce aminte de istoria construirii mănăstirii Sfintei Ecaterina din Sinai. La fel ca și Justianian, Mircea a construit ziduri de apărare cu tuneluri secrete care i-au scăpat pe mulți domnitori de invazia turcească ori imperio-austriacă.

Adapostită de vânt, cu păduri superbe de jur împrejur, ce-i aduc aer curat, ozonat, stațiunea e deschisă întregul an, toamnele oferind aici, ca în întreaga zonă, un regal de culori. Azi, la Căciulata, în apropierea mănăstirii Cozia, trei mari hoteluri de cură - „Cozia“, „Oltul“ și „Căciulata“ - au bază proprie de tratament, cu piscină în aer liber, cu instalații de electro-terapie pentru băi de apă minerală, dar și de plante și de lumină. Lor li se adaugă Mo-

telul de la Cozia, așezat într-o zonă unde turismul este parcă o predestinare.

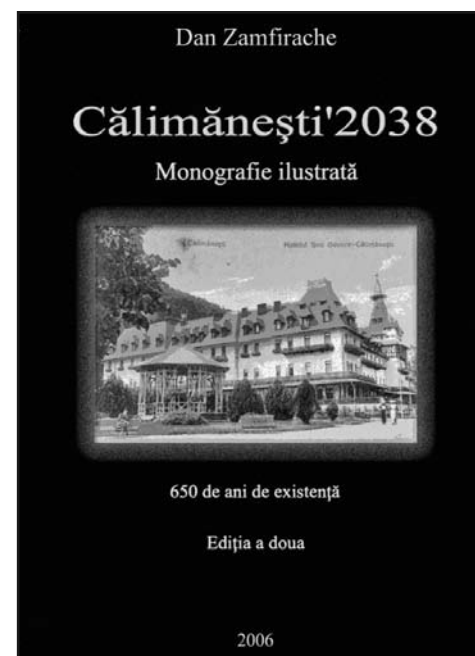
Grigore Alexandrescu trebuie să fi fost și el impresionat după 300 de ani de la vizita lui Paul Alep când, entuziasmat, înalță unele din cele mai frumoase versuri dedicate Oltului, Coziei:

*„Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate
Către țarmul dimpotrivă se întind, se prelungesc
Și-ale valurilor mândre generații spumegate
Zidul vechi al mănăstirii în cadență îl izbesc.“*

Vâlcea este județul cu cea mai mare concentrare de mănăstiri ca acelea de la Cornetu, Turnu, Cozia, Stănișoara, Frâșnei, Arnota, Bistrița, Hurez, Surpățele, Dintr-un Lemn, Mamu, Iezeru, Pahomie...

Descoperită din întâmplare de către doi călugari ai Mănăstirii Cozia în 1848, apa de Căciulata a devenit curând apoi cura obișnuită a boierilor care veneau aici în vilegiatură. Datorită unuia dintre ei, A. Golescu, izvorul a fost săpat și apărat de inundațiile Oltului, iar renumele „apei puturoase“ de la Căciulata a trecut și dincolo de granițele țării.

Însuși Napoleon al III-lea, care suferea de gravela, sfătuit de Dr. Davilla, urma să facă în 1869, o cură de Căciulata, dar evenimentele politice l-au împiedicat să mai vină la Căciulata.

Frumusețea locurilor și a vilelor frumos amplasate în partea de nord a stațiunii face ca numărul vizitatorilor să se mărească de la an la an.

Călimănești rămâne în memoria românilor prin simbolul Pavilionului central, insula și schitul Ostrov, Oltul, mănăstirea Cozia și izvoarele sale miraculoase.

Călătorule, oricare ai fi, din orice colț al lumii, nu pregeta ca trecând prin defileul Oltului să te oprești puțin prin minunata stațiune Călimănești - Căciulata și vei vedea că după aceea sigur te vei reîntoarce.

La Berna a avut loc

Congresul Uniunii Poștale Universale

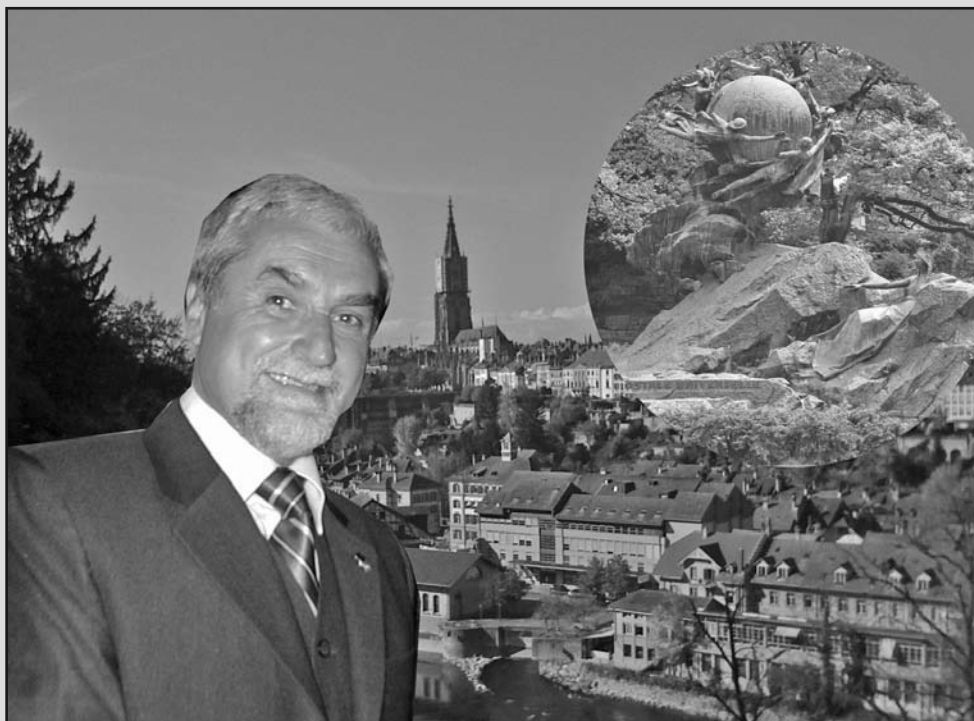
În perioada 15 septembrie - 9 octombrie 1874 se desfășoară la Berna primul Congres Poștal în cadrul căruia s-a decis crearea Uniunii Poștale Universale, România fiind unul dintre cei 22 de membri fondatori ai organizației. La acest congres, România a fost reprezentată de George Lahovari, director general al poștelor și telegrafelor.

Pentru a comemora acest eveniment de importanță mondială, în parcul Kleine Schanze de lângă Parlamentul Confederației Elvețiene a fost ridicat în 4 octombrie 1909 un magnific monumet dedicat Uniunii Poștale Universale, singura organizație internațională cu sediul la Berna, aflată pe Muristrasse, celelalte fiind găzduite la Geneva.

Este o lucrare impresionantă, de fapt un grup statuar reprezentând o femeie stând la marginea unei ape alături de un grup de 5 tineri de diferite naționalități, o alegorie imaginând transmiterea scrisorilor în jurul globului devenit în timp un puternic simbol al comunicării dintre oamenii din întreaga lume.

Istoria monumentului începe în 1874 în urma congresului de la Berna al Poștei Universale când se lansează un concurs internațional la care participă 122 de artiști. Monumentul trebuia să simbolizeze rolul serviciilor poștale în sânul comunității internaționale. La el a participat și sculptorul francez Bartholdi, autorul celebrei statui a Libertății din New York.

A fost aleasă lucrarea sculptorului

francez Rene de Saint-Marceaux, o sculptură din granit și bronz ce reprezintă sugetiv un glob înconjurat de 5 mesageri reprezentând continentele, realizând o ștafetă a scrisorilor în jurul lumii. Globul se află pe o rocă în fața unei statui din bronz reprezentând Berna pe care sculptorul o imaginează drept chipul unui femei nobile, stând majestos și ținând un scut cu emblema Bernei.

Mai întâi lucrarea s-a numit „În jurul lumii“ dat fiindcă cele 5 figuri gravitează în jurul globului și își trec sugestiv scrisorile din mână în mână. La baza globului

sunt imaginați norii care sprijină globul. E ca și când dispar toate barierele dintre popoare. Mai mult seamănă cu un imn care se înalță către cer, devenit statuie, imaginând fraternitatea prin cele 5 personaje planând în jurul globului. Imaginea a devenit în 2000 emblema UPU pusă între ramurile de măsline ale ONU, subliniind apartenența la această organizație.

De a semeni, în fața muzeului de istorie Einstein, după ce am trecut pe podul înalt Kirchenfeld, care leagă centrul de muzeu, ne întâmpină monumentul „mamei Elveția“, un complex statuar im-

presionant ridicat cu sprijinul statului francez având în centru o femeie înconjurată de scene din viața cotidiană, ridicat în urma deciziei din 1908 a Uniunii Telegrafice Internaționale de la Lisabona. Uniunea Telegrafică Internațională a fost fondată la Paris în 1865.

Pentru a marca centenarul monumentului Uniunii Poștale Universale și 135 de ani a Zilei Poștei, UPU în colaborare cu orașul și cantonul Berna a organizat pe 9 octombrie festivități în parcul Kleine Schanze iat Poșta elvețiană împreună cu cea franceză a introdus mai mult de 800 de timbre cu imaginea monumentului și a autorului și o expoziție de timbre și cărți poștale în palatul primăriei, Rathaus.

Este și motivul pentru care am scris a treia ediție a monografiei Bucureștiului de altădată aici la Berna, pe malul râului Aare care m-a întors în copilăria minunată a Oltului de altădată, la Marzili, un cartier aflat nu departe de monumentul dedicat Uniunii Poștale Universale din parcul de lângă Parlamentul Confederației Elvețiene, monument ce înfățișează sugestiv ștafetă scrisorilor în jurul globului. Dedic Monografia aniversării a 550 de ani în 2009 a atestării documentare a Bucureștiului prin hrisovul semnat de Vlad Țepeș în 1459.

**A consemnat,
Dan Zamfirache**

Proză albaneză din Kosova

Albina Idrizi

De trei zile se stabiliseră în casa de piatră, rece, ce semăna cu un turn vechi, aproape singura rămasă în picioare. O alesese chiar colonelul, pentru ca soldații oboșiți să se odihnească în voie. După cum mergeau lucrurile, chiar era nevoie de așa ceva. Mai ales pentru el, mai mult decât pentru oricine altcineva.

Ceea ce i-a atras la început pe soldați a fost poziția casei, situată la marginea orașului Skenderai, pe un deal ce părea a fi cel mai înalt, de unde se putea vedea întreaga panoramă, îndeosebi acum, când casele din apropiere, arse și dărâmate, nu mai constituiau o piedică, cu râul Klina ce curgea liniștit la poalele lui. După trei zile au început însă să se îngrijoreze. Nu că nu doreau petrecerile desfrânate ce li se ofereau în fiecare noapte. Oare nu mai aveau ce să mănânce și să bea? Toți acei berbeci, miei, vaci rămase în libertate pe stradă, magazinele și depozitele jefuite înainte de a fi incendiate, le-ar fi ajuns pentru o lună întreagă. Iar glumele și poveștile ce ar fi întristat pe oricine în afara lor, nu aveau sfârșit. Ceea ce îi îngrijora cu adevărat pe soldați era colonelul lor.

Chiar a doua zi, după ce a rămas timp îndelungat în pragul casei, fixând cu insistență colțul holului unde se uneau cele patru camere ale primului etaj și de unde se vedea scara ce ducea acolo, l-a întrebat mirat pe soldatul ce se afla în preajmă:

- Vezi și tu ce văd eu!? Pe acea fetiță!? - și arătă cu degetul în direcția scării. Apoi, când văzu că soldatul clătina din cap în semn de negație, privindu-l bănuitor, adăugă zâmbind:

- Nu-i nimic, nu-i nimic. Sunt doar oboșiți. Atât.

După un sfert de oră îl chemă pe soldatul Marko și îl întreabă cu voce slabă:

- Ești sigur că i-am alungat pe toți din această casă?

- Sunt foarte sigur Domnule Colonel, iată și dovada, - îi răspunse cu mândrie soldatul, scoțând din buzunarul interior al cămășii albastre portofelul plin cu mărci germane.

* * *

Așa se face că toți îl considerau cam ciudat. Chiar l-au poreclit Colonelul Ciudatul. De când a venit era clar că ceva nu era în regulă cu acest individ. Nu era ca ceilalți. Nici nu părea ca ceilalți. Cu acel aspect distrat, straniu și repulsiv al figurii sale își dădea impresia că habar nu avea de ce se

Umbrele turnurilor (1)

afla în mijlocul lor. Părea ca un fragment al altui mozaic, care, nu numai că nu se potrivea acolo, dar chiar încurca și strica totul în jur.

Cea mai mare parte a timpului stătea singur. Destul de rar intra în vorbă cu soldații și atunci mai mult se prefăcea că ascultă. Era limpede că era departe, foarte departe de aceștia. În ofensive mai mult privea de la o distanță de la care dacă cineva putea să-l vadă i s-ar fi părut trist și necăjit. Când nu avea încotro și asta se întâmpla atunci când era prea evident în ochii soldaților, se avânta în atac ca un nebun, strigând cu toată forța. În astfel de situații mulți soldați au jurat că l-au văzut lacrimi pe față, care, după cum explicau ei, ieșeau probabil din acel strigăt puternic pe care îl scotea.

În alte situații, în confruntările directe cu soldații autohtoni, cunoscuți ca Militarii Eliberatori ai Kosovo, aproape de necrezut, Colonelul Ciudatul nu fugea departe, ca ceilalți. Rămânea în primul rând, comportându-se ca un adevărat luptător din filmele medievale, în care se remarcă mândria proprie și respectul pentru adversar. Asta li se părea atât de comic soldaților, că râdeau de se prăpădeau ori de câte ori își aminteau. Deși așa ceva se întâmpla rar, întrucât localnicii mai mult atacau pe neașteptate, în gherilă și în afară de asta, unitatea militară se îndrepta cu abilitate spre zonele unde bănuia că se află fronturile UCK, cum se spune pe scurt și unde aceasta acționa ca o armată organizată. Colonelul și-a dat seama că nu le plăcea războiul, ci tâlhăriile, distrugerile, masacrele, atacarea populației neînarmate. Tactică folosită de aceștia înainte de venirea lui și despre care nimeni nu cerea si nu dădea vreo explicație.

Comportamentul lui nu putea fi judecat, întrucât era totuși un colonel vestit. Cu atât mai mult cu cât pentru o vreme a fost chiar membru al Gărzii, ceea ce nu era deloc de neglijat. Să fi membru al Gărzii însemna pentru soldați că ți-ai împlinit visul. Și apoi, doar faptul că fusese trimis de forurile cele mai înalte îi făceau să tacă. La urma urmei de ce să se obosească degeaba când și așa făceau ce vroiau și cum vroiau.

Dar acum, acest comportament ce continua fără nicio explicație și privirea lui insistentă, uneori ore întregi, prin diferite părți ale casei, când părea că se pierde cu totul fără să vadă și să audă nimic în jur, îi neliniștea cel mai mult pe soldați, ca și cum simțeau că toate astea nu prevedeau nimic bun. Mai ales că știau că afară muntele Qyqavica, care îi privea de sus, într-o tăcere macabră, era ascunzătoarea gherilei locale. Atacurile lor rapide și intempestive de genul atacă și retrage-te, provocaseră o frică inexplicabilă printre soldați, incitând imaginația lor la tot felul de fantezii. Pe lângă asta, bombardamentele NATO de la înălțime, precedate de șuieratul puternic al alarmei, care îi speria de moarte pe soldați, creaseră o atmosferă amenințătoare peste tot și mai ales în turnul de piatră, care acum se putea vedea foarte ușor. De aceea se simțeau în siguranță când erau în mișcare. Mișcarea lor

însemnând incendieri, omoruri, masacre îngrozitoare ce nu se mai sfârșeau. Frica, vizibilă pe fețele oamenilor, îi făcea să se simtă puternici și invincibili.

La început, comentariile soldaților despre colonelul ciudat se făceau pe ascuns, între patru ochi, cu șovăieli. Mai târziu acestea s-au extins la grupuri întregi. În ultima vreme se întâmpla ca cineva să vorbească și toată camera să asculte, ba chiar fără o înțelegere prealabilă, să se stea de pază dacă se apropia colonelul. Cu această ocazie se făceau comentarii dintre cele mai bizare:

„Ați văzut cum râdea ieri de unul singur!? A început oarecum liniștit, dar apoi a izbucnit în hohote e râs, ca un nebun. Pe cuvânt, în acel moment mi-a fost frică”.

„Și tot timpul se văicărea că-l doare capul. Curios!”

„Pe când eu l-am văzut într-o zi, încercând să prindă ceva cu mâna în aer”.

„Vai! Aproape că a înnebunit!”

„Da, măi, da. Când l-am întrebat odată cât a trecut de când a venit în Kosovo, mi-a răspuns că nu știe, dar că i se par secole, secole întregi”.

„Uneori mă gândesc, este oare este deal nostru?”

„Într-adevăr, am observat că nu-i face plăcere să amintim în fața lui de omoruri, violuri și alte lucruri despre care noi ne batem joc.”

„Nu, nu. Asta nu poate fi adevărat. El este trimis special de sus. De aceea să o lăsăm baltă.”

Discuțiile despre colonel continuau și se amplificau, dar întotdeauna se sfârșeau cu o concluzie a soldatului Marko, căruia nu-i plăcea ca atenția soldaților să se concentreze asupra colonelului și nici să se piardă strălucirea unui mare titlu, ca al lui. Și așa aveau destule lucruri cu care să-și ocupe timpul.

* * *

Niciodată Colonelul Ciudatul nu-și imaginase că va veni în Kosovo.

Zoran Petrovici, pe numele său adevărat, era un bărbat trecut de patruzeci de ani. Uneori îi spunea în glumă fiicei sale că se născuse în același timp cu păpușa Barbi. Brunet, cu nas drept, cu buze cărnoase ca de fată sub mustața subțire cafenie, cu părul des, ondulat, tuns aproape complet la spate, cu ochi mari și negri îl făceau să pară mai degrabă un actor de teatru decât un colonel activ. Într-un cuvânt, dacă adăugai la toate astea și corpul său drept, de un metru nouăzeci înălțime, îl puteai considera cu adevărat un bărbat chipeș. Mereu zâmbitor. Mereu aranjat.

Locuia împreună cu soția, frumoasa Olga, o profesoară de pian pe care o cunoscuse de pe vremea studenției și cu fiica, Marina, de opt ani, într-un apartament frumos din Piața Knjaz Mihailov, din Belgradul vechi.

După ce a terminat liceul teoretic, în 1979, conform dorinței și țelului său, care mai târziu aveau să-i definească atât de neașteptat viitorul, a urmat Academia Militară. Îi plăcea viața regulată de soldat, iar gradul cu care a ieșit din această academie, onoarea și respectul pe care le impu-

Albina Idrizi

nea celorlalți, acel lux monden din cercurile înalte, l-au făcut să se distingă printre primii. Și a mers mai departe. A absolvit Școala Generală de Stat Major, Școala de Apărare Națională. A frecventat diferite cursuri organizate pentru aptitudini militare. Și-a însușit cu mare ușurință toate limbile popoarelor din Jugoslavia, pe când aceasta încă nu se destrămase. Toate astea cu scopul de a avansa cât mai sus. A lucrat în diferite posturi ca sublocotenent, locotenent, căpitan de clasa întâi, maior, subcolonel și colonel. Iar când, în sfârșit, a ajuns în eșantioanele superioare ale Gărzii, la începutul lunii februarie 1999, i-a venit pe neașteptate ordinul să preia comanda unei unități militare din Kosovo.

De unde a venit acest ordin!? Cum!? De ce!? Zoran Petrovici nu putea să înțeleagă.

Niciodată nu-și exprimase vreun interes deosebit pentru acel Kosovo atât de discutat. Chiar dacă avea prieteni care s-au dus să lucreze acolo. Unii dintre ei făceau naveta. Afla de poveștile lor ori de câte ori se întâlneau, fără prea multă curiozitate. Toate le lua ca o aventură a petrecăreților și totul se termina aici.

Odată cu nașterea Marinei viața i s-a schimbat radical. Nu-l mai atrăgeau provocările și nu mai se lupta pentru ambiții mari. Am făcut destul, își spunea sieși. I se părea că și acolo unde era putea să se bucură cum trebuie de viață. Se mulțumea cu scurtele momente trăite cu soția și fiica lui. Acele ființe dragi pe de o parte, prietenia și munca pe de alta, îi umpleau îndestulul viața și nu voia să-i scape nicio clipă fără să o savureze. Fata crescând, îl învăța cu multă răbdare, fără să-l oblige deloc, cât de mult trăia această parte a lui din ea care gusta, simțea, auzea,... Nu aceea care alerga fără întrerupere după așa numita viață. Multe lucruri trecuseră peste Zoran Petrovici, fără să le vadă, fără să le simtă, în timpul cursei sale. Pe care le știa bine că nu se vor mai întoarce. De aceea acum era mulțumit.

Munca regulată, evenimentele plăcute în elita locală, care se organizau uneori și care o bucurau atât de mult și pe soția sa, plimbările lungi la sfârșit de săptămână în parcul minunat al Adei, cu Olga și Marina de mână, vacanțele cu prietenii pe micul său yaht, atât de încântător acostat pe un țărm ales al Dunării și peste toate atmosfera liniștită familiară ce îl relaxa ori de câte ori se întorcea acasă, erau lucruri care îl încântau și nu cerea mai mult. Nu vreau să le pierd mai târziu, își șoptea convins sieși. Zoran Petrovici dorea să-și trăiască viața liniștit, încet, fără să alerge. Să-și măsoare fiecare pas. Să simtă fiecare lucru. Să simtă fără să se grăbească. Viața era acolo unde era el. De ce să alerge după ea.

Regina Maria

Dan Gâju

Poate că prin Kit Coleman, cu toate că avea să se afirme în presa din Canada, englezii au dat prima femeie reporter de front din istorie. Pe undeva, poate că tot ei au dat și cea dintâi regină-reporter de front din istorie. Deși, dacă apreciem bine, au făcut-o la fel de indirect ca în cazul precedent. Întrucât la data când se întâmpla „fenomenul”, Mary de Saxa-Coburg-Gotha era deja româncă nu numai prin adopție, ci până și prin destin, după cum vom vedea.

MARIA de România (1875-1938), pe numele la naștere Mary-Alexandra-Victoria, fiica lui Alfred (duce de Edinburgh, duce de Saxa-Coburg și Gotha, fiu al reginei Victoria a Marii Britanii și Indiei) și a Mariei, unica fiică a țarului Alexandru II al Rusiei. Regină a României, soția lui Ferdinand cel Loial. Cu o predilecție aproape nativă pentru uniforma militară (în tinerețe), extrem de curajoasă și chiar imprudentă pentru poziția ei, ia contact cu lumea dură a frontului încă din timpul celui de-Al Doilea Război Balcanic (1913), când îi tratează pe soldații români bolnavi de holeră, pentru ca în Primul Război Mondial, deja devenită regină, dincolo de atribuțiile specifice infirmierelor din spitalele militare, a căror uniformă a purtat-o, să îndeplinească voluntar, deși nu rețin să se fi consemnat undeva acest aspect, misiuni specifice veritabililor reporteri de front. Stă martor, în acest sens, jurnalul ei început aproape o dată cu intrarea României în război, la 14/27 august 1916, la Cotroceni, și redactat pe tot parcursul refugiei de la Iași, continuat cu Unirea din 1 decembrie 1918 și dus până aproape de moartea ei. Comentatoare a istoriei făurite și de ea, prezență constantă pe front, în spitalele de campanie, ulterior în cancelariile marilor puteri ale lumii, ca ambasadoare itinerantă a României Mari, Regina Maria scrie pagini de un crud și nefardat realism inspirate de starea deplorabilă a serviciului medical al armatei

Femina arm

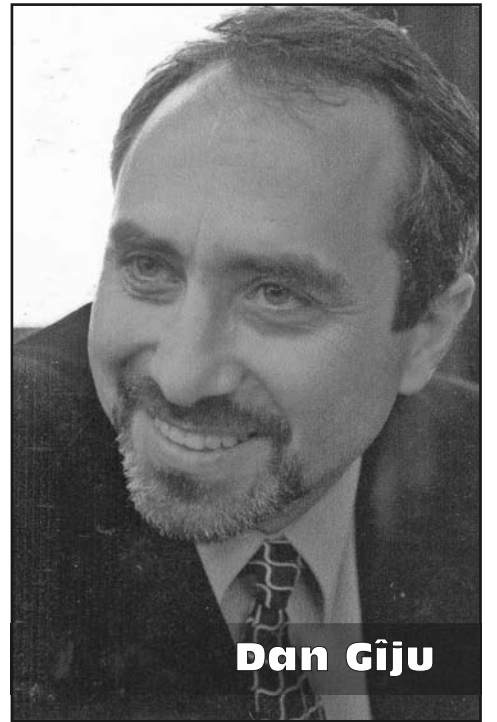
Regină și reporter de front

fragment din Istoria presei militare

române din debutul războiului pe care le pune în antiteză cu trenurile-spital ale armatei țariste dinaintea de infestarea acesteia cu... febra bolșevismului, face analize ale situației noastre militare „cât se poate de îngrijorătoare și de nesigură” inițial, vorbește despre psihologia aliatului rus, dar și a soldatului român, cei mai mulți proveniți de la țară, evident, dar care tocmai de aceea îi sunt extrem de dragi în ciuda sărăciei și nenorocirii lor („zdrențuiți, slabi, cu fețe oacheșe”, unii adevărate „epave”, „morții înghesuiți la un loc cu muribunzii, pe mese, toți victime ale îngrozitorului tifos”) și pe care ajunseseră să-i compătimizească și să se cutremure de neputință văzându-i cum mor inclusiv din pricina pneumoniei căpătate în spitalele neîncălzite, mai degrabă, decât a rănilor de pe front. Fire voluntară, a vizitat de ne-numărate ori frontul românesc (de pildă în 15/28 ianuarie 1917), ajungând nu o dată până în prima linie sau în bătaia artileriei inamice, fie cu automobilul, fie călare sau în trăsură, în căruță și uneori, când drumul era impracticabil, chiar pe jos, încălțată fiind cu cizme înalte sub haina ei albă, de infirmieră, însoțită de vreun aghiotant sau de una din doamnele de onoare, între care Alice Cantacuzino (și ea reporter de război ceva mai târziu), preocupată fiind în primul rând de starea răniților, de moralul trupelor, dar și al locuitorilor satelor devastate de război, adunând informații de peste tot, pe unele publicându-le în ziarele timpului sau împărțându-le jurnalului ei, pe altele păstrându-le în penumbra memoriei până dincolo de mormânt: Știu multe lucruri despre care nu pot vorbi, spune ea cu năduf la un moment dat, dar și cu un oarecare orgoliu feminin. Deși, pe de altă parte, uneori, a fi femeie e ceva ce te umple de disperare (pag. 79, volumul III din Povestea vieții mele, Editura Moldova, Iași, 1991). Preocupată permanent de fenomenul cultural ca factor de importanță capitală pe front sau în refugiu, departe de locurile natale și de cei dragi, în amintirile ei își au locul lor pictorii D. Stoica și Henri Catargi, mobilizați pe lângă Marele Cartier General alături de mulți alții pentru realizarea schițelor de război, profesorul de istorie antică Emil Panaitescu (care-i traducea lucrările în românește), scriitorul Barbu Ștefănescu Delavrancea sau muzicianul George Enescu (pe care îl asculta interpretând la pian, uneori, Izbăvirea din Parsifal), actrița Marioara Ventura (venită în România ca infirmieră voluntară cu un spital militar francez), care recita versuri patriotice ș.a. Militarii sunt însă eroii cei mai constanți, mai tragici și mai amplu descriși în paginile volumului trei al „poeziei vieții ei” și deseori se exprimă cu

atâta încrâncenare despre „toți acei viteji/.../ rău hrăniți și lipsiți de toate cele trebuincioase”, încât ne amintește de disperarea lui Eminescu reflectată în articolele din Timpul, publicate la întoarcerea soldaților români de la Plevna, la fel de zdrențuiți și vai de capul lor ca și în iarna lui 1916/1917, numai că asta se petrecea la distanță de fix 40 de ani, răstimp în care guvernării, ca și astăzi și în toate timpurile, de altfel, nu făcuseră mai nimic pentru armata română, dimpotrivă, tăindu-i „subsidile” cu fiecare execuție bugetară. Priveliștea prizonierilor, cea mai tristă din câte există, indiferent din ce națiune fac parte aceștia, o emoționează nu mai puțin, neezitând să le dedice câteva gânduri. De departe inițiată inclusiv în arta propagandei, are permanent la ea fotografii-portret pe care le oferă, cu autograf, soldaților de pe front, infirmierelor și medicilor din spitalele de campanie, răniților, ofițerilor și ordonanțelor, așa cum le oferă bomboane, țigări, cruciulițe de purtat la gât, decorații, uneori supă, ceai și pâine sau doar mâna ca să i-o sărute, fapt pentru care niciodată nu purta mănuși de cauciuc, cum erau indicațiile medicilor, măsură obligatorie pentru protecția contra epidemiilor care bănuiau liniile frontului, pentru că, zice ea, nu pot să le dau să sărute o mână de cauciuc (pag. 176). Fină observatoare, nu ratează nicio ocazie pentru a descrie simțămintele ei, ca femeie și, mai ales ca mamă (care abia ce și-l înmormântase pe cel mai mic dintre copii, pe Mircea), dar și pe ale copiilor-soldați aflați sub arme, pentru neam și pentru tron, cum suna imperativul vremii: ...Averescu mă rugă să dau eu în locul lui decorațiile soldaților, va rememora ea, încântată, dar și ușor mișcată. Bineînțeles, o făcu cu nespuse plăcere. Știam că aceasta îi va bucura mai mult decât orice. Dragii și vitejii mei soldați! Cu câștile lor, cu fețele lor pârlite de soare, sunt o privilegiu ce desfată ochii. Toți îmi zâmbeau, pe rând, fericiți de a mă avea în mijlocul lor și-mi spuneau numele satului din care erau; s-au rostit astfel numele multor locuri scumpe, iar ochii noștri se înțelegeau, în dorul nostru deopotrivă de adânc după meleaguri care nu mai erau ale noastre (Op. cit., pag. 223). Deși nu are noțiunea de reporter de război, această calitate este pe deplin justificată în ceea ce o privește fie și din simpla afirmație pe care, mai mult sau mai puțin voluntar, o face cât se poate de clar și la obiect la un moment dat, într-o miercuri, pe 12/25 aprilie 1917, după trei zile petrecute prin spitalele de pe front: ...Pe lângă îndeletnicirile mele din afară și audiențele ce le dădeam neconținut, va consemna, mai scriam și

efectu-ului ultimei glaciațiuni au prins să ne îndemne spre partea mai caldă a Europei răsaritene și să can-toneze pe reliefurile cele mai peielnice traiului (...) din acești urmași ai Politicienilor s-au definit apoi toate neamurile ce aveau să se alcătuiască marele etnos thracic dintre Carpați și Caucaz. (...) Oricine ar urmări acest Apollon Hyperboreu, frate geamăn cu Artemis,...(;) rudă în bună înțelegere cu Herades, cu Hermes, ci cu Dyonises, poate ajunge direct pe Istru sau pe mare (din Delos sau din Les-bos), din Lydfa, din Lyciy sau din Phrigia) de Hiperboreenii lui Apollon pentru a ajunge în Italia, unde se vor stabili și se vor face cunoscuți ca Setrusci, se

Dan Gîju

articole pentru ziarul soldaților (subl. n.), precum și o carte minunată, „Țara mea”. Deosebit de toate acestea îmi țineam la zi jurnalul, cu multă sânguință și într-un cuvânt îmi puneam la încercare forța de a rezista până la ultima sfortare. Și asta în vreme ce la urechi îi aungeau vești că soldații bolșevizați ai aliatului mai mult teoretic decât practic își făceau planuri de capturare și lichidare a soțului ei, regele Ferdinand. Sunt fraze sincere, de o simplitate dezarmantă, pe alocuri împănate cu versete din Biblie, dar din care răzbate nețărnută recunoștință pentru sacrificiul sfânt al soldatului român, precum în rândurile consemnate la jumătatea lui august 1917, de pildă, generate de „fenomenul” Mărăști-Mărășești-Oituz.

În concluzie, articolele reporterului de front care a fost regina Maria de România se regăsesc în Neamul românesc, „ziarul lui Iorga”, cum se exprima ea, în Indépendance Roumaine (vezi Scrisoarea către București, preluată și de nemți în Gazeta Bucureștilor, crezând ei că „strigătul reginei în exil va deprima populația din teritoriul ocupat” (op. cit. pag. 285), în România („ziarul soldaților”, adică), poate că și în altele. Spre finele războiului, în numele armatei, pentru curajul cu care „s-a amestecat printre soldați”, viitorul mareșal Prezan i-a oferit decorația de război Virtutea Militară, de care s-a simțit, va mărturisi, foarte măgulită.

Mândră, inteligentă, curajoasă și cu o voință de fier, una dintre cele mai frumoase regine pe care această lume le-a avut vreodată, englezoaică prin naștere și caracter, româncă prin destin, Maria de România, deși femeie, rămâne într-un fel, prin natura împrejurărilor, egala nemuritorului Mihai Viteazul. Și ca „om de condei” (aici trebuie menționată și influența celeilalte regine a României, respectiv Elisabeta, alias Carmen Sylva), dar, mai ales, ca întregitoare de țară. Perechea perfectă din acest punct de vedere a regelui Ferdinand cel Loial.

pot socoti cu adevărat directe, întrucât este vorba de grupuri de populații din una ai șceeași seminție (...).

... () încheiem acest capitol Apollon al Etruscilor cu câteva versuri imnice închinat de Mihai Eminescu necunoscutului zeu.

„Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?/El singur zeu stătut înainte de a fi zei/Și din noian de ape puteri au dat scânteii,/El zeilor dă suflet al lumii fericire,/El este-al omenirii izvor de mântuire:/El este moartea morții și învierea vieții”. (Rugăciunea unui dac)

Eminescu s-a recunoscut Dac, cum Dante Alighieri s-a recunoscut Etrusc.

Apollon al etruscilor

Casin Popescu
Freiburg, Germania

Tracii au intrat în preistorie ca Hyperboreeni. Prin Apollon „Patria Hyperboreilor, și anume în epoca aceea, când religiunea lor începe a avea o influență decisivă asupra

vieții grecești, era, după cum ne spun cei mai însemnați autori, în părțile de Nord ale Dunării de Jos și ale Mării Negre” (N. Densușianu), adică acolo unde din a toată vechimea postglacială s-au aflat că autohtoni - o mai spunem odată - aceia care s-au numit Thraci, Apollon a fost un zeu thrac. cel mai venerat zeu al Tracilor. Și cel dintâi-invocat zeu în ordinea ființelor supranaturale, ... Acestui zeu primar al luminii i s-a dat ce simbol „Lupul” (...) Prin Hyper-boreeni, ca și prin toate acele populații în spațiul carpato-istropontic sau împrăștiat în tot sudul Rusiei până la Marea Caspică, trebuiesc înțeleși urmașii Palcoliticienilor, cei care, din cauza

„Există o necesitate a democratizării mișcării literare din țara noastră” (2)

MM: În ce lume ne simțim mai bine, în cea imaginară, a propriilor cuvinte, sau în cea cotidiană?

AIFȚ: Mă simt bine și în „sâmburele” cu vintul așternute pe hârtie, dar și în vâltoarea vieții de zi cu zi. Scriitorul nu trebuie să fie rupt de realitate. „Turnul de fildeș” de care făcea vorbire Maioreșcu nu poate fi adecvat scriitorului de astăzi. Seva poeziei și a prozei se extrage din suculența vieții noastre, trăite cu adevărat. Luciditatea poetului și a prozatorului fac să vibreze sufletele cititorilor.

MM: O lucrare personală de referință sau cu care vă mândriți.

AIFȚ: Volumul de poezie „Cina cea fără de taină”, apărut în Anglia și trilogia românească „Insula viscolului”, cu cele trei volume, „Chipul din oglindă”, „Insula viscolului” și „Orbul din Muzeul Satului”. La acestea aș mai adăuga volumul de eseuri și interpretări filosofice „Evadare în Cutia Pandorei”.

MM: Cum vă convingeți un cititor să vă citească opera?

AIFȚ: Prin management cultural, dar mai ales prin calitatea scrisului. Știu că omul care dorește să pătrundă frumusețea unui text îl „privește” altfel decât matematicianul, care caută sensul unei formule, sau decât istoricul, care caută cauzele și consecințele evenimentelor. Ultimii doi urmăresc cunoașterea adevărului, în timp ce primul urmărește înțelegerea frumosului. Valoarea cercetării care urmărește descoperirea frumosului se sprijină numai pe opera însăși, luată ca întreg autonom, indivizibil, unic. Primul mod de abordare este rațional, cel de-al doilea - estetic.

MM: Demitizarea și desacralizarea: vezi Albert Camus, profetic, prevăzând rezultatele dramatice ale totalitarismului din secolul XX? ... sau Andre Malraux, „secolul XXI va fi religios sau nu va fi deloc...”? - comentariul meu este că deocamdată a debutat tot anti-retoric, postmodernist (unil zic prostmodernist), prin negare și demitizare.

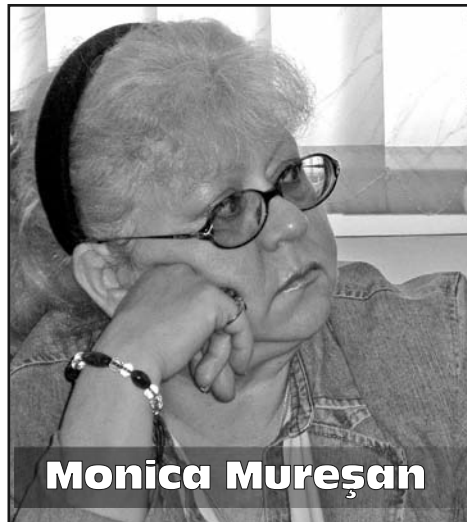
AIFȚ: În anul 1999 publicam în presa literară un eseu despre apariția noului curent literar Globmodernul, curent care se caracterizează prin o întoarcere, pe jumătate, la valorile tradiționale, respingând postmodernismul care prin generația optzecistă a stălcit limba română prin felul abscons de exprimare. Membrii acestei generații sunt poeți de incubator, rupți de realitate.

MM: Ideologii, anticonformism: este la noi un anticonformism ideologic? Cum rămâne cu credința românului în biserică? Pe de altă parte, există și un anticonformism național - vezi „m-am săturat de România”, „hai cu Eminescu la debara” ori scandalul cu Institutul Cultural Român din America, etc.

AIFȚ: A materializa o idee de care faceți vorbire în întrebare, înseamnă a da formă materiei. Iar dacă materia este omul, înseamnă ridicarea lui la nivel de personalitate. Se pune întrebarea: se mai citesc poezii din epoca romantică? Eu cred că da. Mai ales prin faptul că sunt cuprinși în programa școlară. Au ajuns poezii clasici niște lecturi plicticoase prin licee? Epoca noastră cerebrală cere cugetări, cere sensuri înalte, un ton înalt, pindaric, sau în stilul lui Calvos. Tineretul epocii noastre consideră că marea tehnică nu încapă într-o poezie, care este poate...un amuzament spiritual. Iar eu sunt la fel ca toți ceilalți. Mă deosebesc într-un singur sens. Simt, trăiesc și mă bucur de

vraja nețărmurită a poeziei simple, modeste, dar care este perfectă în forma ei și neîntinată în adevărul ei, fiindcă poezia rezidă în intensitatea calității sale etice.

Sintagmele m-am săturat de România sau scandalurile privind Eminescu și Institutul Cultural sunt frânturi de gânduri ale unor oameni liberi. Au tot dreptul să se exprime liber. Asta nu înseamnă că ce afirmă

Monica Mureșan

ei este adevărat și acceptat de o națiune întreagă. Este foarte periculos să gândim toți la fel, acest fapt duce la plafonare, și uneori la dictatură.

MM: Ce fac intelectualii, mai sunt ei o pătură elitistă? S-au retras ei, precum Noica, în „gândirea zămbitoare”? sau au de dus prea multe războaie de tagmă, de breaslă?

AIFȚ: Intelectualii, scriitorii se risipesc în confruntări puerile, acțiunile lor pline de un dramatism fals izvorăsc dintr-o invidie puternică, iar sensurile acestora stau în confruntarea cu soarta, cu întreaga alcătuire a evenimentelor sau cu alți confrăți, puternici ca voință și cugetare. Aceștia nu înțeleg că e loc pentru toți și numai timpul și Dumnezeu are puterea să ne judece operele. Nu dând din coate se poate urca mai sus, în falsa ierarhie.

MM: Își găsesc curentele occidentale ecou în gândirea românească? Spre ce ne îndreptăm?

AIFȚ: Trăind într-o țară liberă cu spațiul deschis spre alte orizonturi este normal ca obiceiurile, culturile să interfereze. Până și transmiterea adevărului poate fi, ca acțiune în sine, întotdeauna morală, dar ea nu este întotdeauna și un izvor de acțiune sau atitudine morală. Curentele occidentale vor avea și chiar au de pe acum reverberații în gândirea românească.

MM: Faima: este periculoasă faima, duce ea la autosuficiență?

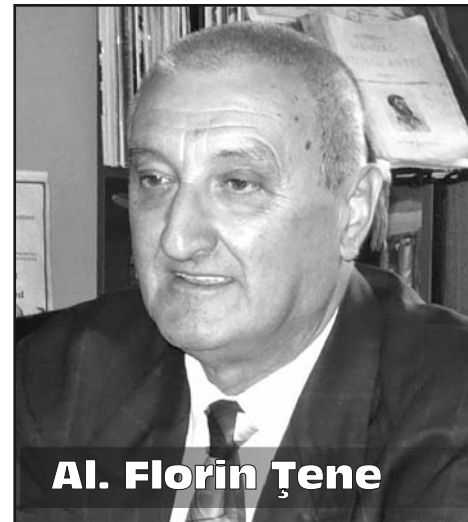
AIFȚ: Faima obținută prin efortul creației proprii nu duce niciodată la autosuficiență. În acest sens Victor Eftimiu spunea: „Primește numai ceea ce ai cerut singur și ai obținut cu mari dificultăți, fiindcă ceea ce îți oferă altul, îi folosește mai mult lui decât ție”.

MM: Cicluri - apariție și dispariție. Ex: tradiție și modernitate. Se demodează ciclurile?

AIFȚ: Istoria culturii ne confirmă apariția și dispariția ciclurilor, deoarece societatea omenească este un organism viu, evolutiv. De-alungul secolelor ce a fost obicei s-a transformat în tradiție, iar o parte din tradițiile care au acceptat schimbarea societății timpului prezent au devenit elemente ale modernității. Ciclurile se demodează, ele țin pasul cu timpul. Trec în istorie. La fel ca omul. Cum spune Monse-

niorul Vladimir Ghika: „Omul este una dintre făpturile care se alcătuiesc cel mai încet și care trece cel mai repede”.

MM: Unil spun că între tradiție și modernitate coexistă toate modelele și tendințele (oniristi, experimentalisti, neo-ilirici etc.). Înafara producțiilor artistice, autorii sunt oameni obșnuiți, care respectă tradițiile românești: merg la biserică, țin postu-

Al. Florin Țene

rile, fac parastase. Dar când scriu, de ex., scriu fără frica de Dumnezeu, fără grija față de cuvântul scris? E o tendință, sau o modă, sau un teribilism?

AIFȚ: Este un teribilism. Deosebirea între tradiție, inclusiv modernitatea, și experimentalistii de toate felurile și modelele, e ca deosebirea dintre picătura de ploaie și fulgii de nea.

MM: Poți da în judecată și autorii și operele - să zicem literare - ale scriitorilor contestați astăzi pentru că au fost comuniști? Sau autorul moare - opera rămâne?

AIFȚ: Nu poți da în judecată. Dar lucrările lor (nu le pot spune opere), scrise cu mentalitatea implementată de un regim totalitar și criminal moare odată cu autorul. Aceste lucrări nu au fost viabile în timpul regimului trecut, ce să mai vorbim de viitor. Însă pe autori îi condamnăm moral că au contribuit cu scrierile lor la promovarea unei doctrine politice străine spiritului neamului românesc.

MM: Mai are azi intelectualul o funcție activă în societate, mai are o responsabilitate, mai are vreun rol într-o societate de consum - vezi și globalizare?

AIFȚ: Acum este vremea implicării intelectualilor în viața Cetății. Dar „marii” intelectuali crescute la sânul regimului trecut așteaptă să li se dea. Ei să se facă... că scriu la reviste și salariul să meargă, din banii contribuabililor cărora le serveau în schimb maculatură. A trecut acea vreme. E timpul ca adevărații intelectuali să se implice în viața societății și să știe să-și promoveze operele inspirate din viața reală, nu intoxicată de o ideologie străină neamului nostru.

MM: Prin ce credeți că veți rămâne în amintirea publicului/cititorului sau în istoria literaturii (ori a breslei de care aparțineți)?

AIFȚ: Prin romanele publicate și prin înființarea LIGII SCRITORILOR din România. Dar mai ales prin lupta mea de a democratiza mișcarea literară din țară.

MM: Care a fost cea mai mare nenorocire a României (sau una dintre ele)?

AIFȚ: O mare nenorocire a României a fost că după 1989 la conducerea ei a venit eșalonul doi al PCR, condus din umbră de structurile Securității. Dar mai înainte impunerea cu ajutorul tancurilor rusești a re-

gimului totalitar comunist.

MM: Ce altă întrebare - sau temă - propuneți?

AIFȚ: Tema pe care o propun este: Rolul Europei în modernizarea țării și promovarea culturii noastre tradiționale și moderne.

MM: Ma bucur ca i s-a acordat Premiul Nobel pentru Literatură Hertel Muller. Chiar dacă acum e nemțoaica. E născută aici și a învățat la școlile noastre. Da, cultura s-a făcut-o aici și tot strambatatea din cultura a alungat-o.

AIFȚ: Așa este. E născută aici, și a învățat la școlile noastre. A câștigat acest premiu în conflict cu Patapievicu.

MM: Apropos, după interviul cu dv din Climate, s-a comentat chestia cu scoaterea dv din Uniune. Știu din ce ati scris - nu mai tin minte unde - ca vi s-a montat toată povestea. Imi puteti povesti dv, direct? Nu neaparat acum, puteti trimite un mail.

AIFȚ: Am publicat un articol într-un ziar din Hunedoara că Horia Bădescu, C. Cubleşan, Doina Cetea și o parte din echinoxisti au fost colaboratori ai securității. Am documente. Băiatul meu Ionuț Țene, doctor în istorie a descoperit un raport al comandantului securității Cluj, general Vâlceanu către primul secretar Mocuța aceste nume. Eu am dat în vileag. În romanul meu Insula Viscolului, cu acceptul unei autoare, am introdus un text al ei. În roman spuneam că personajul romanului citise o povestire care i-a plăcut și am publicat în ghilimele textul. Ei au spus că am plagiat și m-au exclus din partidul unic Uniunea Sovietică. Apoi Cubleşan și-a cerut scuze și m-a rugat să fac cerere de reînscrisoare. I-am spus că dacă aș face cerere ar fi că recunosc plagiatul. Eu am folosit intertextualitatea. Dumnezeu a făcut. Altfel nu înființam Liga Scriitorilor. Rămâneam un simplu și anonim într-o gloată de scriitori.

MM: O seară bună. Vă mulțumesc.

Grigore Grigore

„Litere”

Grigore Grigore

„Unica revistă de cultură”
Scrie Mihai Stan, semnând Consiliul
Și dă mai departe domiciliul
Numele Societății... pură.

Întâmplare nu poate să fie
Dacă te gândești că de ani buni
Suntem păcăliți că avem străbuni
Care ne-așteaptă-n veșnicie.

După ce-am luptat sub unic steag
(Ca să fim acel puternic val
Ce va duce marea pân-la mal).

Pentru același mândru ideal:
Lângă cel care te-așteaptă-n prag
Poți să stai și dacă nu ți-e drag?

Florian Huțanu

Ziua a douăsprezecea după bătrân
(Editura E9 Nouă, București, 2008)

Lucian Gruia

Poeziile lui Florian Huțanu se înfășoară în spirală, ca iedera, în jurul timpului efemer în încercarea de a-i încetini/opri curgerea. Poezia cu care se deschide placheta sintetizează problematica întregului volum: “Moșu puse / un pas înainte / apoi încă un pas / tot mai adânc // până la genunchi / până când la mijloc / până când la piept / până când... (Trecător)

În atmosfera de basm, Fat-frumos este omul, balaurul timpul și acesta din urmă, din păcate, iese întotdeauna învingător.

Interesant este că personajele (bunicii eterni: ai autorului, ai noștri și în curând noi înșine) sunt elemente ale naturii, uneori distincte, alteori înfrățite cosmic: “Bunica / se sufocă / de greutatea ploilor // și moșu / curgând”; “Într-o dimineață / moșu / își puse pădurea / pe umeri / și o aduse / în pragul casei // bunica trezită / din somn / se îmbracă / în clipocitul / izvorului”.

Timpul are o curgere spiralată, ilustrând eterna reîntoacere. Florian Huțanu face conexiuni dintre diverse momente ale treceri timpului, aflate pe intersecția unei generatoare cu buclele spiralei. Astfel, în lirica sa coexistă momente din preistoria omenirii, când specia era înfrățită cu natura: “Bunica / ascunsă pe fruntea / unui nor / plouă peste casă” ; “Moșu / aduse din pădure / două poteci / pe care / le ascunse / în grădină”; apoi din perioada tradițional-patriarhală: “Bunica / nebăgată în seamă / plimbă / cuptorul de pâine / prin curte” ; “Bunica / să nu mai facă / ocol / a mutat ulița / prin curte” și a creștinismului mai degradat cosmic (teoretizat de Mircea Eliade), specific țăranului roman: “bunica / s-a îmbrăcat / în sunet de clopot”; ”Moșu / ascuns în zăpadă / se îmbracă / în colinde”.

Timpul este palpabil, o colană translucească șlefuită de trecerea noastră prin lume: “Bunica / văruiește / primăvara / pe pereți” ; “Moșu ocolește / în joacă /

toamna”.

Bunicii mitici au puteri semizeiești, natura îi ascultă dar nu-i exonerează de trecerea timpului: “Moșu / și-a așezat / dimineața pe umeri / și s-a apucat / să potrivească iarba / în coasă”; “Bunica ține sub braț / casa de lână izvor”.

Poeziile lui Florian Huțanu sunt scrijeliri pe răbojul timpului, conceput ca un toiag țărănesc. Încrustările marchează zilele ce trec, dar acestea se adună, fir-ar ele să fie, mereu în jos: “tot mai adânc // până la genunchi / până când la mijloc / până când la piept / până când...”; “Oh! Bătrâne / cum bodogăneai tu / spunând / că ziua de mâine / va fi întotdeauna / ieri”.

Coloana timpului cioplit de versurile lui Florian Huțanu este rece, de gheață. Interiorul ei, translucid, închide destinul nostru, individual – efemer, etern (poate) ca specie. Dalta lirică desprinde uneori, schije de haiku-uri: “culegând zmeură / bunica / își rătăci umbra”.

Sensul existenței noastre tragice ră-

Lucian Gruia

mâne fără răspuns: “Bunica / deschide fereastra / o fereastră / fără întrebări / fără răspunsuri // moșu / îmi șterge de praf / copilăria / pe care / plecând grăbit / am uitat-o într-un colț”. (Ziua a XXXVII-a după Bătrân)

Versurile lui Florian Huțanu se păstrează într-un regim existențial grav, și se îndreaptă în rotocoale sugestive spre tăcere. Pentru decodificare, cititorul trebuie să apeleze la antene foarte fine întrucât cuvintele mai mult sugerează decât spun.

Marius Conu

unu

fructelor târzii
și amețitoare sărutului
le oferim
mugurii
cuvintelor....

fructelor triste
ale mângâierii
le oferim colții
timizi
ai frunzelor...

și chiar deștelenirii
noastre
drept ființe
ce ar putea proba
zborul
le oferim
rădăcinile vii
și cristaline
ale amintirilor...

vii
singure
ca o ploaie...

doi

în locul tainic
din spatele frunții tale
de mărgean și oricalc
are loc o
înflorire...

straniu
cuvintele mi se fac
frunze....

buzele prind rădăcini
în cer,
respirând....

și mâinile ca
două ramuri
cuprind înghețate
soarele....

uite, vezi tu,

Altfel de poezie:

Parcul

eu sunt
un arbore al
așteptării...

trei

parcul acesta sălbatic
este
de fapt,
o pădure....

este o pădure
sălbaticul ăsta
de parc,
a răs, ea...

nu, copacilor,
a zis,
nu, frunzelor,
a zis,
nu, firului de iarbă,
a zis....

ci piramidei ascunse
a privirii tale
(o oglindă?),
ci misterului uimitor
al gurii...

ci tandreții infiorate,
plutind,
între mâinile noastre,
aparținem....

patru

parcul acesta sălbatic
este
de fapt,
o pădure....

este o pădure
sălbaticul ăsta
de parc,
a răs, ea...

nu, copacilor,
a zis,
nu, frunzelor,
a zis,
nu, firului de iarbă,
a zis....

ci piramidei ascunse
a privirii tale
(o oglindă?),
ci misterului uimitor
al gurii...

ci tandreții infiorate,
plutind,
între mâinile noastre,
aparținem....

cinci

mult prea mare distanța
între fructul acesta
moale
- dulce
și mugurele verde
ce l-a născut....

mult
o mult prea mare
distanță
între floarea aceasta
și frunze....

între copaci
și lume
se află cuibărit
un timp
al ploilor ce vor veni...

al ploilor ce vor veni...

așa cum plutește între
noi
grățioasă

nostalgia
de a fi....

șase

este un timp diferit
de creștere
al frunzelor
din copaci,
de timpul iubirii noastre
i-am spus....

noi nu suntem
nici iarbă,
nici muguri...

ci de carne....

nu suntem zbor,
i-am zis eu
răutăcios....

dar am putea fi,
ah!
cum am mai putea
noi fi,
mi-a zâmbit...

șapte

în afara parcului
un oraș al iubirii
ne așteaptă,
ți-am șoptit,
desenându-ți pe frunte,
chinuitor de lent
uimitor de dulce
un pescăruș
sau o mare....

locuri tainice
ale plăcerii
sunt acolo
ți-am
mai zis...

da! dar aici
sunt frunze,
ai răs...

aici sunt frunze
și înotăm liberi,
lipsiți de greutate
și tristețe
printre firele de iarbă
în așteptarea uimitoarelor
ploi
ce ne vor
spăla
nostalgia,
ai
răs
tu, atunci...

opt

stau sprijinit
cu umerii mei fragili
parcă de sticlă
de scoarță aspră
a copacilor...

astept de-o
viață
rânindu-mi carnea
umerilor
de scoarță crudă
a copacilor
până la sânge...

tu,
ai sosit prea tarziu
ca o primăvară
mult-așteptată,
găsindu-mă năruit
și orb
ca un zbor
gol
și fără
de pasăre...

nouă

știi tu...

odată demult
am ascuns
în mine o pasăre...

cum mugurele acesta
verde
și ușor acrișor
ascunde
o floare...

atunci în anotimpurile
vii ale amintirilor
am ascuns în mine
o pasăre...

crezând că pot
să zbor
și să uit
geografia gingașă
și moale
a buzelor tale...

zece

parcul plânge, iubito,
vara vieții mele s-a stins,
s-a estompat
pe nesimțite
(nu știi când, nu știu cum)
în culorile
terne
ale înfricoșatei toamne...

nici o frunză
nu mai este locuită
de privirea mea vie...

nici un fir de iarbă
nu mai este mângâiat de
umbra pașilor
mei lenți
și în destrămare...

doar parcul acesta,
care plânge...
și care tăcut
îl așteaptă pe un altul...

Exponenții de seamă ai noii orientări din muzica franceză a sfârșitului de secol XIX și început de secol XX. Claude Debussy și Maurice Ravel opun romantismului filozofant, confesiv și exuberant, o muzică transparență și subtilă, de o intensă vibrație și izvorâtă din jocul de lumini pe luciul apei, din mișcarea și ritmul nemăsurat al atmosferei, al norilor, din strălucirea grădinilor în soare și din multe alte zone ale existenței, deducând expresia și transformând-o în muzică în special prin apelarea la simțul olfactiv „ca poartă a sufletului”.

În muzică se crează de asemenea de un stil impresionist al compozitorilor preocupați de percepția subiectivă a culorilor sonore și a ritmurilor.

Ca reprezentanți ai acestui stil îi așezăm pe Achille Claude Debussy (1862-1918), Achille-Claude Debussy, Joseph Maurice Ravel (1875-1937), Paul Dukas (1865-1935), Frederick Delius (1862-1934).

Achille-Claude Debussy (1862-1918), este unul dintre cei mai influenți compozitori, creatorul unui stil inovativ, cu o finisare tehnică și cu un aer de natură poetică. Opera sa a constituit o evadare din conceptele tradiționaliste. De asemenea, este considerat a fi cel mai important compozitor de pian, de după Frederic Chopin.

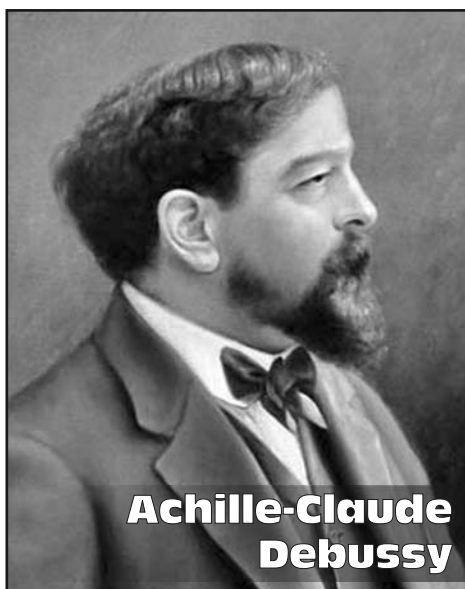
Debussy s-a născut într-o familie de burghezi. Tatăl său deținea o prăvălie și mai lucra și ca asistent tipograf și funcționar. Mama sa era croitoreasă. Talentul muzical al lui Debussy

a fost descoperit de primul său profesor de pian, Mme. Mauté de Fleurville, care susținea că studiase pianul cu Chopin. Mme. Mauté l-a trimis pe Debussy la Conservator în Paris, unde a studiat timp de zece ani, între 1872 și 1884. La început, Debussy a dorit să devină un virtuoz al pianului; mai târziu, a abandonat ideea unei astfel de cariere, după ce a picat la examenele de pian din 1878 și 1879. În 1880 participă la cursurile de compoziție ale lui Ernest Guiraud. Sub oblăduirea sa, Debussy a câștigat locul al doilea la concursul Prix de Rome în 1883 și primul loc în anul următor cu cântecul "L'enfant prodigue", care l-a ajutat să obțină o bursă de studiu la Vila de Medici în Roma timp de trei ani.

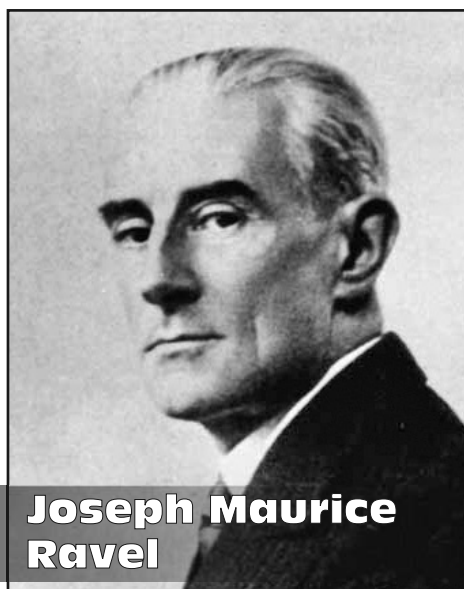
Apariția creației muzicale a lui Claude Debussy naște însă un curent absolut novator: impresionismul muzical. Impresionismul este o mișcare artistică, manifestată la început în pictură, mai târziu și în muzică, mai ales în Franța, și care

Ana-Maria Pulbere

Creativitate în interpretarea artistică (4)

Achille-Claude Debussy

Joseph Maurice Ravel

marchează desprinderea artei moderne de academismul tradițional. Pictura impresionistă s-a dezvoltat în perioada cuprinsă între 1867 și 1886, caracterizată prin concentrarea asupra impresiilor fugitive produse de o scenă sau de un obiect, asupra mobilității fenomenelor, mai mult decât asupra aspectului stabil și conceptual al lucrurilor.

Compozitorul francez, creatorul unor noi „culori” muzicale afirma: Muzica nu este o dublură a versului, ea îi creează o dimensiune nouă. Cum trebuie să „privim” cu ochii intuiției muzica nouă? Melodiile lui Claude Debussy sunt oarecum desprinse de armoniile așa-zisului acompaniament. Ele ne apar ca niște broderii de arabescuri pe un fond armonic încărcat de culorile diferitelor combinații timbrale instrumentale. Aceste armonii, altfel sonorizate, sunt puse în lumină ca niște „pete de culoare”. Tocmai de aceea muzica lui Debussy, prin natura ei, provoacă, nu atât o arhitectură sonoră, cât mai ales o stare de sugestie, pe care capacitățile intuitive ale auditorilor, de o mare importanță pentru simțirea poeticii muzicale debussyste, o descoperă prin audieri repetate. Să fie oare o libertate extremă în creația muzicală impresionistă? Nicidecum. Înțelegerea muzicii lui Debussy, de exemplu, trebuie efectuată însă tonul vine desigur în ajutorul auditorilor prin imagini sonore pline de sugestii, ca de exemplu în piesa Cloches à travers les feuilles (Clopote prin-

tre frunze) sau în suita de șapte piese mini-aturale cu tentă programatică intitulată Colțul copiilor. Aici vom întâlni expresivitatea sugestiivă a unei muzici care intonează „Serenada pentru păpușă”. Debussy ne propune chiar o „muzică picturală” prin piesa Nori din prima nocturnă pentru orchestră.

Debussy place deoarece, la audierea unor piese, melomanii descoperă o nouă conduită melodică și noi combinații ritmice și armonice. Pentru mulți auditori, mai puțin pregătiți prin lipsa de cunoaștere a spațiului cultural al timpului, ascultarea Cvartetului de coarde, a pieselor „Preludiu la după amiaza unui faun” sau a celor „Trei nocturne”, modernitatea melosului va șoca cu siguranță. S-ar părea că muzica operează într-o mare libertate de creație.

Plecând de la faptul demonstrat că totul în univers este energie, acest fapt ne poate ajuta în încercarea de a cunoaște noile efecte ale energiei sonore pe care compozitorii impresionisti le-au cultivat. Claude Debussy a descoperit prin creația lui noi resurse energetice ale muzicii. Auditorii trebuie să știe că există o artă de a te acorda la noile fluxuri de energie și de a le folosi pentru echilibrarea sinelui. În acest sens melomanii trebuie să cunoască faptul că fluxul intuitiv este un fel de curent continuu de energie. Pe acest drum al intuiției spectatorii pot pătrunde mai ușor în arta novatoare a sfârșitului de

secol XIX.

Joseph Maurice Ravel (n. 7 martie 1875, Ciboure - d. 28 decembrie 1937, Paris) compozitor francez impresionist, care a fost celebru mai ales datorită muzicii de balet pentru orchestră în Do major Boléro, compusă în 1928, una din ultimele piese compuse înainte ca boala să-l condamne la tăcere.

Tatăl său, inginerul Joseph Ravel se trage dintr-o familie franceză din Elveția, care au îmbrățișat profesia de ceasornicari. Mama sa, Marie Delouart, a fost de neam basc. După o scurtă activitate în Spania în calitate de inginer de cale ferată, Joseph Ravel s-a stabilit la Paris, unde a desfășurat o rodnică activitate. Este unul din ciudatele capricii ale naturii ca dintr-o familie care nu dădea prea multe dovezi de înclinații muzicale, să se nască un compozitor de genialitatea lui Maurice Ravel, care a devenit una din marile mândrii muzicale ale Franței.

Vădind de timpuriu înclinații muzicale și învățând întâi în particular pianul, a devenit la vârsta de 14 ani elev al Conservatorului din Paris. Aici a absolvit clasa de pregătire a lui Charles de Bériot și a studiat compoziție cu Faure timp de 14 ani, fără excepție animați de un puternic tradiționalism, adversari ai unor inovații muzicale ieșite din comun. De la acești maiestri și-a însușit o solidă tehnică componistică, în timp ce atmosfera de conservatorism, care domnea la Conservatorul din Paris, a suscitât împotrivirea sa față de scolasticism și academism.

Conform tradiției, Ravel a participat de trei ori la concursul pentru obținerea Premiului Romei, dar din cauza lipsei de obiectivitate a juriului și a unor intrigă, participarea sa s-a soldat de fiecare dată cu un eșec, ceea ce nu l-a descurajat pe Ravel, care era sigur de talentul și pregătirea sa profesională. Îscanduse o polemică între ziarele pariziene cu privirea nereglementară a lui Dubois, acesta a fost obligat să-și dea demisia din postul de director al Conservatorului, fiind înlocuit de marele compozitor, el însuși inclinat înovațiilor.

Florica Gh. Ceapoiu

Mereu scriind

Mereu scriind, eu nu-mi știu adevărul
Și viața-mi pare astăzi o poveste;
De-i tristă, luminoasă dacă-mi este,
În primăvară înflori-va mărul.

Argintul înălțimilor celeste
În pulberi fine îmi albește părul,
Iar îngerul, recunoscându-și vâlul,
Îmi umple-aurul c-o sonoră veste:

O, suflet slab, de biet stihuitor,
Îți voi aduce mai aproape zarea!
De vei simți natura ei de dor,

Precum ecoul, să-i urmezi chemarea!
Știindu-te al lumii-ambasador,
Chiar Sfânta Vineri și-o veghea cântarea!

În templul sufletului

Fantastice-s ideile-n cerneală,
Când una potrivită nu-i niciunde,

Iar celor luminoase și rotunde
Duios le-așterne lacrima beteală.

Incandescența nu se mai ascunde:
În templul sufletului, cu migală,
O spală de păcate o vestală
Ce-i arcuiește sensuri noi, profunde.

Înnobilate-n straie de poveste,
Cu limpezimea tăului de munte,
Și-aromele esențelor din creste,

Prin întâmplări din lumile mărunte
Au rezonanță-n sferele celeste
Și-aprind scânteii pe-ngândurata frunte.

În aur și-n ivoriu

Cum câinii Soarelui ne latră clipa,
Am sfredelit în aur și-n ivoriu
Un nou pendul ce bate iluzoriu,
Când palma ta îmi mângâie aripa.

El mușcă din al vieții teritoriu,
Din focu-i sacru își fumează pipa;

Zadarnic tot încerci să-i curmi risipa
Cu un sărut și-un gest aleatoriu.

Prin brațu-i virtual el ne indică
Meridianul marelui fior,
Ce ora ne-o dilată fără frică;

În lupta cu un zeu necruțător,
Bătând așa, iubirea-mi de furnică
Va fereca-o-n timpul viitor.

V-aș spune...

Iubiți confrăți, nu-mi căutați pricină
Că-n întuneric sunt de nevăzut;
În clar obscur sunt greu de priceput,
Iar cu lumina sunt mereu vecină.

Vreau să-nțelegeți dintr-un început:
Nu încercați din scris să-mi faceți vină,
Scot diamante din adânc de mină
Și-n picuri străvezii vi le-mprumut.

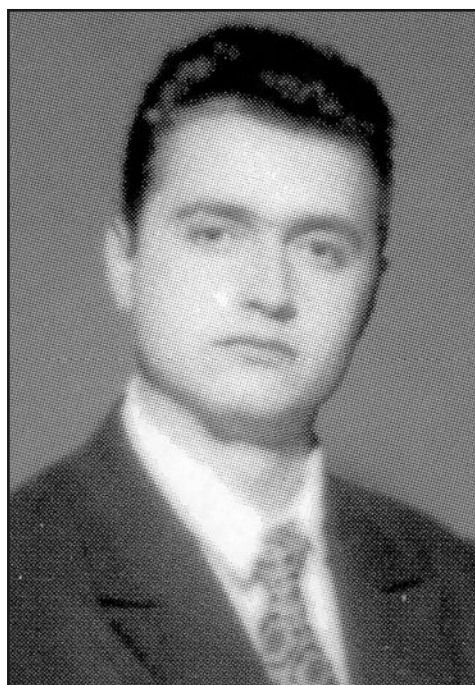
De-mbrac ideea într-o haină roasă
De gând, de vis, de multe încercări,
O treceți printr-o sită ce-i prea deasă,

Adesea împrăștiind-o cu ocări.
V-aș spune că de muze-s înțeleasă
Și-mi picură în liră dulci cântări.

Florica Ceapoiu

Explicarea asemănării cu Dumnezeu

Răzvan Davidescu

Destul de frecvent aud exprimată greșita sintagmă „Omul e făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”. Spun greșită nu din dorința de a sidera ci pentru simplul motiv că nu este conformă textului scripturistic. E adevărat că în Cartea Facerii (1, 26) găsim scris: „și a zis Dumnezeu: să facem om după chipul și asemănarea Noastră”. Acest citat se referă evident la sfatul Persoanelor Sfintei Treimi (vezi: să facem, Noastră) cu privire la iminenta creare a omului. Numai că în următorul verset (27), când actul creării omului este deja încheiat, referatul biblic oglindește acest moment prin următoarele cuvinte: „Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie”.

Dacă atunci când s-au sfătuit Persoanele Treimice să facă omul se spunea să

fie și după asemănarea cu Dumnezeu, iată că acum, când omul este creat, se amintește că a fost făcut doar după chipul lui Dumnezeu, nemaipomenindu-se absolut nimic de asemănare. În încheierea versetului – și, vom vedea, de o mare importanță – se specifică faptul că a fost făcut „bărbat și femeie”, adică ființă complementară. Categorie, nu poate fi vorba despre nici o greșală, omisiune sau inadvertență în ceea ce privește coerența textului scripturistic. În acest punct este necesară o lămurire: ce înseamnă chip și ce înseamnă asemănare.

Conform învățaturii Sfinților Părinți ai Bisericii, învățatură fundamentală pe Sfânta Scriptură, faptul că omul este după chipul lui Dumnezeu nu se referă în nici un caz la înfățișare, adică la aspectul fizionomic, ci vrea să spună că în ființa umană au fost sădite de Creator aceleași daruri, proprietăți sau atribute pe care El însuși le posedă, păstrându-se evident distincția ontologică, în sensul că omul rămâne întotdeauna făptură iar Dumnezeu Creator.

În liniile cele mai generale, teologia ortodoxă identifică chipul lui Dumnezeu din om cu latura sufletească a acestuia, iar darurile chipului cu facultățile sufletului: rațiunea, sentimentul și voința.

În ce privește înțelesul sau explicarea asemănării cu Dumnezeu, taina pare insondabilă, de-a dreptul incomprehensibilă. Din fericire, suntem salvați de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan care, ex abrupto, ni-l definește pe Dumnezeu. Astfel aflăm că „Dumnezeu este iubire” (Ioan 4, 16).

Acum ne explicăm și de ce în Unica Natură dumnezeiască avem trei lpostasuri sau Persoane. Tocmai pentru că iubirea nu poate apărea, nu se poate manifesta decât acolo unde există cel

puțin două persoane.

Dacă formula doimei este necesară pentru apariția iubirii, ea nu este suficientă manifestării iubirii supreme, stare ce apare doar în formula Treimii. Numai în Treime iubirea dintre doi subiecți (Tatăl și Fiul) fiind împărtășită unui al treilea (Duhul Sfânt) ajunge să rezoneze în cei doi la intensitate absolută. Deci, în Treime, sau mai bine zis, numai în Treime se oferă iubirii posibilitatea împărtășirii. Crescând numărul subiecților, începând chiar cu pătrimea, calitatea raporturilor iubirii se alterează, se diminuează.

În plan uman, această formulă a iubirii supreme este aplicabilă în cadrul familiei (bărbat, femeie și copil). Fiind făpturi, deci subiecți limitați, la noi, rolul celui deal treilea poate fi deținut de mai mulți (copii), sau chiar de întreaga lume.

Așadar omul a primit prin actul creației, ca și dat ontologic, această zestre sufletească, aceste daruri minunate (rațiune, sentiment și voință), adică tot ce îi era necesar pentru a înainta în mod liber spre asemănarea cu Dumnezeu, spre dobândirea stării de iubire absolută. Menirea omului era ca printr-o prelevare firească, pertinentă, sănătoasă de darurile chipului, deci printr-un efort personal, să ajungă și la câștigarea asemănării cu Creatorul, Care, așa cum am văzut, nu e altceva decât iubire.

Acum înțelegem și taina complementarității ființei umane. Dacă Adam rămânea singur, nu ar fi putut niciodată deveni iubire, pentru că în solitudine, ar fi eșuat în egoism sau în narcisism. Dându-i-o pe Eva, Dumnezeu îi oferă lui Adam posibilitatea de a-și depăși propriile interese, de a-și evada propriul ego, și de a veni în întâmpinarea rezolvării necesităților unui alter-ego. Relaționarea, interacțiunea, dialogul se constituie așadar în ocazii ideale

de a ierta, de a înțelege, de a ajuta, de a respecta, deci în prilejuri de a practica exercițiul iubirii sau, cu alte cuvinte, de a accesa chipul lui Dumnezeu din noi, aceea sămânță de iubire divină sădită în fiecare. În felul acesta ne asemănăm cât mai mult cu puțință cu Cel după al Cărui chip suntem, sau al Cărui chip îl purtăm în noi. În acest punct înțeleg să definim chipul ca fiind acea matrice a iubirii (adică a lui Dumnezeu), sădită în om, iar asemănarea este consimțirea și valorificarea ei în mod liber de acesta.

Astfel a te mântui înseamnă a te împlini ființial (ontologic), adică să parcurgi în ființa ta distanța de la dispoziția sau posibilitatea de a iubi (poziție inițială a ființei umane sau starea de asemănare în potență) la iubirea concretă, la iubirea ca act sau la iubirea ca stare de a fi (poziție firească a lui Dumnezeu și din perspectiva noastră, chipul în actualitate, adică sămânța de iubire odrăslită și dată-n pârg).

În felul acesta se împlinește proverbul românesc: „Cine se aseamănă se adună”, în sensul că numai în măsura în care, la plinirea vremii, se va constata că ne asemănăm cu Dumnezeu (adică am devenit iubire), în aceeași măsură ne vom și putea pune laolaltă cu El, ne vom putea aduna pentru eternitate cu iubirea Absolută.

Deci, omul este făcut după chipul lui Dumnezeu și are menirea să lucreze singur la dobândirea asemănării. Dacă era făcut dintru început asemenea cu Creatorul, însemna că Dumnezeu i-ar fi anulat libertatea de a alege, de a opta, de a se situa atitudinal pe o poziție sau alta. Ori, acest lucru nu este posibil, pentru că, dacă nu i-ar fi dat ocazia manifestării libere, ar fi însemnat că Dumnezeu își nesocotește făptura privând-o de orice urmă de respect sau demnitate.

Rugăciunea unui judecător

traducere de George Surdu

Doamne! Eu sunt unica ființă pe lume, căreia Tu i-ai dat o părticică din atotputernicia Ta: puterea de a condamna sau a achita pe semenii mei.

În fața mea persoanele se înclină; la cuvântul meu ele aleargă; la vorbele mele ele ascultă; poruncilor mele ele se supun; la sfaturile mele ele se împacă, se despart sau își părăsesc bunurile lor.

La un semn al meu, ușile închisorii se închid în urma condamnatului sau se deschid pentru libertate. Sentința mea poate schimba sărăcia în belșug și bogăția în mizerie. De hotărârea mea depinde destinul multor vieți. Înțelepți sau ignoranți, bogați sau săraci, bărbați sau femei, cei care se vor naște, copiii, tinerii, nebunii și muribunzii, toți sunt supuși, de la naștere până la moarte, legii pe care eu o reprezint și justiției pe care eu o simbolizez.

Ce grea și teribilă povară ai pus, Doamne, pe umerii mei!

Ajută-mă, Doamne, ca eu să fiu vrednic de această înaltă misiune! Măreția

George Surdu a fost un magistrat, doctor în științe juridice, bucureștean și care a practicat greaua meserie de judecător. Cunosător al limbii germane, el a tradus dintr-o revistă a vremii, între cele două războaie mondiale, care apărea la Berlin, acest patetic, sincer și emoționant jurământ. Probabil că citindu-l și l-a asumat, astfel nu ar fi tălmăcit și nu ar fi lăsat posterității acest original text, care în afara conținutului său tulburător are și reale calități literare.

„Jurământul” a putut vedea lumina tiparului și în revista noastră, datorită bunăvoinței domnului George Bârligeanu, și Domnia sa doctor în științe juridice, pe care l-a recitat din memorie și a fost de acord cu publicarea lui.

I.I.V.

acestui oficiu să nu mă ispitească. Orgoliul sau mândria să nu mă cuprindă. Tentația să nu mă atragă. Onorurile să nu mă încante și mărirea deșarte să nu mă încurajeze.

Unge, Doamne, mâinile mele; încununează fruntea mea, o Duh al meu, pentru ca să fiu ministrul dreptății, pe care tu ai creat-o pentru societatea oamenilor. Fă din toga mea o manta incoruptibilă!

Pana mea să nu fie pumnal care rănește ci săgeata care indică traiectoria Legii, pe drumul justiției.

Ajută-mă Doamne! Fă-mă să fiu drept și hotărât, cinstit și curat, moderat și blând, deschis și umilit. Să fiu necruțător

față de greșeli, dar înțelegător cu cei care greșesc. Prieten al adevărului și ghid pentru cei ce-l caută. Să fiu cel ce aplică legea, dar, înainte de toate, acela care o împlinește. Nu-mi permite niciodată să-mi spăl mâinile ca Pilat în fața nevino-văției și nici să arunc, ca Irod, pe umerii celui batjocorit, haina de rușine. Să nu mă tem de Cezar, de împărat și nici de frica lui să întreb poporul: Baraba sau Ihsus?

Verdictul meu să nu fie o anatema dureroasă, ci un mesaj care regenerează, un cuvânt care reconfortează, lumina care clarifică, apa care spală, sămânța care încolțește, floarea care țâșnește din amărăciunea unei inimi umane. Sentința mea să

poată aduce ușurare celui mahnit și curaj celui persecutat. Ea să sece lacrimile văduvei și să înceteze plânsul orfanilor. Iar când vor trece prin fața scaunului de judecată pe care eu șed, zdrențăroșii, mizerabili, dezmoșteniții, fără credință și fără nici o speranță în oameni, călcați în picioare, alungați, chinuți, a căror gura salivează, fără a avea pâine ca să mănânce, a căror față se spală cu lacrimi de durere, de umilință și de dispreț, ajută-mă Doamne să alin foamea și să astâmpăr setea lor, după dreptate. Ajută-mă, Doamne!

Când momente din viața mea vor fi umbrite, când spini și pâlămidă îmi vor răni pie-cioarele, când răutatea oamenilor va fi mare, când flăcările urii se vor aprinde și pumnul se va ridica să lovească, când machiavelismul și înșelăciunea se vor introduce în locul Binelui și vor răsturna legile rațiunii, când ispita va înturna gândirea mea și va tulbura simțurile mele, ajută-mă, Doamne!

Când mă voi frământa în nesiguranță, luminează-mi mintea; când voi ezita să iau o hotărâre, însuflețește-mă; când voi fi descurajat, întărește-mă; când voi cădea, ridică-mă!

Și, în sfârșit, când într-o zi voi muri, atunci când ca acuzat va trebui să apar în Au-gusta Ta față, pentru ultima judecată, privește cu milă spre mine. Pronunță, Doamne, sentința Ta!

Judecă-mă ca Dumnezeu.

Eu am judecat ca om.

Alina Safta

Un Mag al poeziei

„Prăbușiri în uitare” Mihail Vlad

Alina Safta

Volumul de față „Prăbușiri în uitare”, cuprinde o selecție din volumele „Neliniștea cuvintelor” și „Cu mâna în afara nopții” (1994), „33 de poeme/poemes” (2001) și „Umbra dintre clipe” (2002), toate apărute la Editura Macarie.” Mihail Vlad

Un om al poeziei, care vibra la fiecare vers, la fiecare poezie care parcă aduna în ea tot ce reprezenta spiritual românesc: Era un mag al poeziei și percepea poezia ca pe o formă a eternității. Aceasta era concepția neobositului poet despre viața care trimfă prin arta creației și aceasta este tema poeziilor cuprinse în volumul de versuri „Prăbușiri în uitare”.

Poeziile sunt scurte, par fragmente nespuse, dar trăite intens în viață și frapează prin simplitate și muzicalitate. Peste unele cuvinte se lasă o tăcere care pare adâncă, o tăcere care ne îndeamnă la meditație. Poeziile care descriu parcă tristețea metafizică, par cuvinte uitate care izvorăsc în poezii scurte și pline de înțelesuri adânci.

Simplitatea lor este aparentă pentru că în creații cuvintele pare că dor, cuvintele ascund suferințe, neliniște, spaimă.

Denumit simbolic „Prăbușiri în uitare” volumul este doar o definiție filozofică a vieții descrisă în toate aspectele ei. Poetul cultivă simbolul, iar poezia sa este simbolistică. Este un poet modern, apropiat de versul neelaborat în aparență, dar el ascunde multiple încercări, ezitări, până să primească forma potrivită.

Este în alt mod spus o poezie a inimii inundată de o tristețe marcantă, dar rostită parcă într-un ton optimist. Poezia sa pare o căutare, o rătăcire a ființei într-un pământ cald, care este aproape și care vibrează prin frunză, prin floare, pădure, dar toate fiind încărcate de semnificații adânci. În creațiile sale domină conceptele estetice: Mushin (negativitate, lipsă de spirit, cu conotații din filozofia Zen, de nimicnicie)

Sabi (tristețe a singurătății, a declinului, a sărăciei acceptate, a timpului atotdistrugător)

Wabi (frumusețe austeră, melancolie, dezolare),

Acest sentiment al prăbușirii este văzut ca unul al ființei, obosită de încercările vieții, care este de-a lungul volumului personificată. Uitarea este acea dorință de liniște, de eternitate, dar văzută de poet ca pe o bucurie a vieții, pentru că în creația sa și zii cad în această iutare. „Mitologie”-Prietenului Mihai Posada- „Zei nu erau/așa de tineri:/din amintiri/se prăbușeau/în uitare...”

Pentru poet arta înseamnă totală dăruire, trăire prin artă, contopire cu ea: „Murim câte puțin/ într-un poem...mai murim/câte puțin/într-un poem/nescris încă...” „Ars Poetica”.

Pentru a se evidenția unitatea creațiilor, tematicii poeziilor volumul debutează în mod simbolic cu „33”, poezie în care tema morții este asociată cu Răstignirea și cu învierea și se încheie cu poezia „De mă înțelegeai...” , evidențiindu-se ideea de dramă a ființei care nu poate accepta tot ce este suferință, durere, moartea fiind descrisă cu ironie „De nu mă batjocoreai/ De nu mă înșelai,/ De nu mă vindeai,/ VIAȚĂ...” Frumoasă ideea de înfrățire cu viața, văzută ca o soră, dar ea este crudă și, de aici, drama comunicării.

Poeziile sale sunt scurte, aducând cu cele din gândirea extrem-orientală și redate în „spirit haiku”. Fiecare vers, deși scurt, adună în el o filozofie a vieții, poetul ilustrând

Într-o manieră filozofică ideea de Timp prin aluzie la: viață, moarte, boală, durere. Poeziile sunt adâncă trăire, poetul lăsându-i parcă cititorului să mediteze la fiecare idee poetică. Versul curge firesc cu o rapiditate și muzicalitate care ajută pe cititor să vibreze la acele adevăruri care țin de ființa noastră.

Creațiile sale par dialoguri scurte, rare, tulburătoare cu cititorul și sunt redate într-o notă gravă, ca a unei harfe care vibrează dureros, dar scoate sunete magice.

Motivul umbrei ia în creația sa forma temei dublului, umbra fiind de fapt idealul ființei, așa cum reiese din „Umbra dintre clipe”: „Între ieri/și mâine,/azi//îmi rătăcesc/umbra dintre clipe...” Versurile sale scurte redau o întreagă filozofie a existenței, de aici reieșind efemeritatea omului, trecerea omului prin viață, viața văzută ca o clipă. Aceeași detașare o re-

găsim și în „Să fii deasupra lor”: „Să fii deasupra lor,/...Totdeauna rodind/deasupra lor...” Se remarcă ideea de Ryuko, dar și Aware, din filozofia japoneză. O definiție metaforică și o personificare a timpului este poezia „Tâlhar, timpul”: „Ce-ți pasă,/timpule,/eu plec,/plec./ Mă auzi? Tu rămâi,/tâlharule,/rămâi...” Timpul este eternitatea echivalentă cu dorința de liniște, de pace. Poetul dorește o detașare de tot ce este durere, efemer, redate simbolic prin cuvinte cu o mare încăcătură poetică: ploaie, nor, frunză, timp...

Viața este văzută ca o luptă: „Luptăm de-o viață,/mult, prea mult învinși,/de prea puține ori învingători/și din când în când /ne cade o floare/în cântec...” „Luptăm de-o viață”. Cuvinte, versuri simple, dar care tulbură cititorul prin faptul că viața este văzută ca o luptă a omului care uneori triumfă prin cântec, floare. Viața este în altă păoezie „O mașină de ocazie:”, iar O frunză,/sufletul meu.” „Liniște”

Poetul asociază trecerea, plecarea cu toamna, cu frunza simbolic redând melancolia, tristețea, dar frunza poate reda acel das încântător în cădere care poate fi viața poetului sau starea poetică. Poezia „Nunta cuvintelor” definește cel mai bine această stare poetică: tristețea, amintirea, durerea se încununează în această bucurie a nunții care sugerează împlinirea, unirea sub semnul divinității.

Într-un final, poetul se definește și redă viața ca o pierdere, rătăcire, dar și ca un început: „Pe care drum?”: Viața mea /se cam duce:/cu ce să încep?/Cu ce să termin?/Au fost /atâția și atâția ani/de disperare,/de neputință,/de frig și de întuneric,/de frică de noi,/de singurătatea din mine,/de frică de propria-mi umbră./Și acum, acum,/pe care drum/să încep?”

Se valorifică ideea de Mono No Aware (patos al lucrurilor) și de Yugen , căci poetul trăiește drama însingurării.

Umbra nu poate fi decât echivalentul morții. O definiție a poetului este acum văzută dintr-o latură materială plină de griji, suferință. În poezia „Poetul”, se redă ideea de cunoaștere, de plecare, poetul trebuie să vadă „circulă”,pe străzile vieții”,Boala lui e plecarea”. Există o drama a poetului neînțeles, privit detașat de cei din jur: „despre el nimeni/nu știe ce să creadă”...și cel mai important este faptul că orice act de creație cere implicare, trăire, dăruire supremă: „E atâta dezordine/în ordinea lui,/oricum, credeți-l pe cuvânt,/traversează într-o noapte/și raiul și iadul”. Așa ar putea fi redată și starea poetică, starea de creație, căci poetul trece prin rai și prin iad redând tristețea, suferinață oricui și bucuria, exaltarea.

Dragostea pentru tot ce simbolizează poporul român și limba română este accentuată cu ajutorul unor cuvinte pline de încăcătură filozofică: „Mioritică” „Noi nu avem alte neamuri /În ceruri,/Decât un cioban/Cu turma de stele...”

Poetul trăiește drama înstrăinării și

singurătății chiar între frații „de sânge”, simbolic redate prin motivul întunericului: „După atâtea corigențe/și examene amânate/la capitolul Istoria României/iată-mă descult/și orb pe străzile/ Chișinăului... Poezia „Desculți prin Chișinău”-Pentru Domnica este o mărturisire tulburătoare a dragostei față de frați, de tot ce este românesc.

În poezia „Reîntoarcere spre sat”, este o reîntâlnire cu cei dragi, cu părinții, cu pământul pe care îl sărută, dar toate acestea „La ore necrezute...”, probabil că moartea este acel moment care adună lângă cei dragi, pentru eternitate în sat, care simbolizează întoarcerea în timp și eternitatea.

Un număr remarcabil de creații sunt închinatelor unor poeți de marcă la trecerea unora în neființă sau ca un semn de adâncă prețuire.

Revelația unor stări poetice și suferința pierderii unei ființe îl determină să se regăsească alături de marele poet contemporan Cezar Ivănescu. „Cuvintele plângeau/cât munții cei înalți/dar ne-am pierdut/grăbiți în anotimpuri/ rupând/ umbra dintre clipe.” „Regăsire”-Poetului Cezar Ivănescu.

Poezia „Cuvintele neauzite”-Poetului Mircea Ivănescu, este o definire metaforică a actului de creație: „Poetul a zis Poetului:/să inventăm/neauzitele cuvinte!/(Îndoiala e totdeauna în miez). Pădurea începe/cu creanga de aur/din mâna mea...” Ideea de Fueki (eternul, ceea ce este constant, dimensiunea atemporală a artei, a naturii)și de Mei (frumusețe a naturii, a inteligenței umane) apar și în această creație. Creația poate fi chiar și frumosul de lângă noi.

Tulburătoare și pline de muzicalitate în ciuda formei scurte, versurile sunt o mărturie a valorii unui poet care a dat viață unor teme complexe și actuale, remarcându-se conceptul de Karumi (simplitate adâncă a formei literare, eleganță, naturalitate).

Este o poezie a vieții în formele și ipostazele sale. Sunt poezii descriptive, poezii mărturisire și mai presus, poezii trăire. Creațiile sale pot fi evidențiate ca maxime, cuvinte de învățătură și de aceea se adresează tuturor vârstelor. Este poezia pe care o ai mereu cu tine, face parte din tine, căci ea pornește de la aspecte concrete.

Creațiile sale valorifică toate categoriile estetice ale Haiku-ului și poate, de aceea, sunt valoroase.

Mihail Vlad este un poet modern, care cultivă un vers modern și teme care preocupă firea umană. El este acel Mag care făcea din tot ce reprezenta artă, frumos, o poezie, căci el este un deschizător de drumuri spre creație și cultivarea valorii în peisajul dâmbovițean. El a făcut ca aceste meleaguri să dea naștere unor cuvinte neauzite până la el, cuvinte care au luat forma poeziei, care pentru el era simbolul artei, eternității, valorii.

La C.C.D. Dâmbovița s-a desfășurat

Ziua Internațională a Bibliotecii Școlare

Manuela Elena Dragoș

În ziua de vineri, 30 octombrie 2009, la sediul Casei Corpului Didactic Dâmbovița s-a desfășurat Ziua Internațională a Bibliotecii Școlare. Aflată deja la a treia ediție, manifestarea a reunit personalități marcante din domeniul educației și culturii dâmbovițene, bibliotecari școlari și cadre didactice.

Tema sub care s-a desfășurat lucrările din acest an s-a intitulat „Biblioteca școlară: imagine de ansamblu”.

Au avut loc astfel sesiuni de comunicări științifice și referate, o expoziție cu fotografii realizate de elevii unităților de învățământ din județ, precum și întâlniri metodice între bibliotecarii școlari din învățământul preuniversitar și cei din cadrul

Universității „Valahia” din Târgoviște.

S-a desfășurat cu această ocazie și ședința de lucru a Asociației Bibliotecarilor din România, filiala Dâmbovița, ședință la care s-au discutat probleme specifice activității de bibliotecar.

Ziua s-a încheiat într-un cadru festiv, în care organizatorii evenimentului au acordat diplome participanților.

Ziua Internațională

a Bibliotecii Școlare

Regele Mihai I

Emil Perșa

Regele Ferdinand I vine călare pe un cal alb la
Alba Iulia să le vorbească Românilor ce-au hotărât Marea Unire
Sub cerul Războiului de Reîntregire a Patriei ce strălucește pe
Coroana lui de aur,
Bat clopotele de vrajă și de bucurie în Catedrala Mitropolitană
Greco-Catolică din Blaj să se audă la Cluj, București și
lași sub curcubeul nemuririi Veacurilor tipărite de
Strămoșii noștri
În Cartea de Istorie pentru mâine
Pe scena îmbrăcată în mătase roșie-galbenă-albastră cântă
Fanfara iubirii pentru pământ și cer în zarea Munților Apuseni
Coborâtă pe Someș și pe Arieș să strălucească în
Tunelul unui Tetaur,
Armata Română trece pe sub Arcul
De Triumf să o privească Delegații veniți la Marea Adunare
Din toată țara să știe Românii că Ei vin de
Pe front în răniți având gloanțe și pâine.
Regele Ferdinand I intră în Castelul Peleş, să o întâlnească
Pe Regina Maria în Sala Tronului, să-i ducă trandafiri albaștri
Și un buchet cu crini,
De sub fereastra deschisă în Grădina Regală se aude o
Melodie cântată la o vioară Stradivarius de un Artist Român
Să o asculte Marele Rege în aerul magic unde a înflorit o floare,
Sub asfințit roșu urcă pe Terasa Sărbătorii Religioase
Să privească un Curcubeu ce plutește pe Ceahlău
Să strălucească între Tisa, Nistru și Mare,
Să coboare pe Câmpia Română în
Umbre și lumini.
Vin pe strada Regele Ferdinand I să privesc un
Palat Voievodal Construit în Evul Mediu să intru în
Sala Istoriei unde să-i descopăr pictați cu
negru, verde și aur pe Voievozii Români,
să mă așez la Masa de Stejar îmbrăcată în catifea roșie
să scriu un poem pentru Mihai Viteazul ce-a înfăptuit
Prima Unire,
să-l citesc în Sala de Lectură lângă vitrina cu Cărți, tipărite
în Epoca Modernă sub fereastra deschisă în aerul străluminat
și coborât pe Aleea cu Trei Fântâni,
să visez viața lumii, în antichitate sub soarele răsărit
pe Coridorul Latinității să-l privesc cum plutește între
Roma și Tomis să strălucească Azi și Măine în Nemurire.
Regele Ferdinand I, Reîntregitorul vine pe Balconul
Dimineții de Vară, să-și privească Țara Reîntregită la
vechile Hotare, să aibă în ochi Lumină lângă Trandafiri,
un Orizont feeric plutește în Parcul cu stejari
să lumineze pe Aleea unui Dor o fântână
Arteziană ce-și urcă Apa pe Scara unui Vis,
Regele Românilor intră în Muzeul Unirii să citească
Așezat pe Fotoliul Roșu, Cartea de Istorie Militară,
Să respire aerul albastru străluminat de Marile Iubiri,
Să știe de pe Pământul Daciei Române la
Sarmisegetuza în Zidurile Antichității pentru
Urmașii Țării o Poartă Mare în patru anotimpuri
Sub Cerul Speranței s-a deschis.
Regele Ferdinand I privește focurile de artificii
aprinse în cer și desfășurate pe coridorul Noptii de Vară
unde strălucesc Trei Stele să aibă în gând proiecte
mari, iar în viitor se gândește
să construiască Noi Clădiri și Palate,
Vine pe Terasa Albă lângă un Crin și o Orhidee
Să respire Parfumul de Tei sub o Icoană Sfântă
Pictată în Evul Mediu în
Orașul Roman sub culorile unui Curcubeu,
În zori urcă în Trăsura Roșie trasă de patru
cai albi să-i întâlnească pe Românii ce trăiesc în
Ardeal, Moldova și Basarabia
Să asculte Clopotul Reîntregirii ce în Biserica
Episcopală în zori de Sărbătoare bate,
Să se audă în Cetatea de Scaun să intre sub
Amurgul Bizantin în Mănăstirea Putna
Să ducă o cunună cu sânziene și un
Buchet de Bujori lui Ștefan cel Mare și Sfânt ce
doarme sub Lepadă Albă pe care se află
o pânză roșie-galbenă-albastră lângă
Candela Învierii aprinsă de un Preot ortodox
Să ilumineze în Epoca Modernă un Semizeu.

Ioan Viștea:

Jurnalul de la Mahala și alte poezii

Ioan Vișan

Scriitorul (în cartea de față poetul) Ioan Viștea, înarmat cu un volum important de informații, mai ales culturale și politice, deși încă tânăr, pare c-ar fi trăit pas cu pas, clipă de clipă, istoria ultimului secol din vârsta clocotindă a României. În plus, manifestă o atenție deosebită întâmplărilor din aceeași perioadă, petrecute în bătrâna Târgoviște și în suburbiile ei.

Pe lângă deconspirări al multor deformări caracteriale ce-l privesc pe român, Ioan Viștea demască și multitudinea de idei caracteristice carierismului politic anticonstituțional al celor instalați la cârma societății dar nu iartă nici spiritul de *** al celor îmbrânciți spre urnele de vot cu promisiuni deșarte.

În scopuri curative cred, poetul critică moravurile și mentalitatea – ca zestre malefică lăsată de comunism – cu un har neasemuit al comuni-

Ioan Viștea

cării într-o infrastructură solidă a energiilor non-convenționale. Ușurința decupării prin versificație a unor clișee reprezentative din lumea contemporană, cu *** și calitățile acesteia, cu dimensiunile ei culturale, dar și non-culturale, dovedesc, pe lângă alte calități, mai ales pe aceea care vizează forța de problematizare a vieții concrete. Fenomenele sociale sunt tratate evolutiv și istoric. Găsesc cu plăcere câteva poeme tip eseu despre cultura regală a României monarhice cotropită de proletcultismul, primei perioade comuniste.

Metaforele de sub pana poetului par a fi pete viu colorate, cu tonalități din cultură, din politica mai veche și mai nouă, din viața netihnită a Târgoviștei.

Lirica lui Ioan Viștea, însoțită de o sclipitoare ironie, condusă spre a destrăma fără patetism dramele românului de rând, taie ca „fulgerul coasei” hățișul stahanovismelor comuniste, al ororilor și greșelilor făcute în comunism, al conduitei grabiene, ipocrite, mincinoase, de ieri și de azi. Nimic din setul bogat de trăiri și practici inumane aparținând perioadei comuniste și post-comuniste, nu scapă nestrăpunse de armele poetice al lui Ioan Viștea (vezi poemul „Războiul terminat alaltăieri”).

În fine, pulsul alert, cu mijloace rafinate în care Ioan Viștea cerne spațiul diamantifer al ținuturilor târgoviștene, într-o diacronie transparentă, fac din „Jurnalul de la Mahala (...)” o carte despre care cu siguranță se va mai vorbi.

P o e m e

din volumul „Înger sechestrat“

Ion Iancu Vale

Ca un vinovat în copacul existenței

vă rog, chiar dacă
mai fac uneori acrobație
pe o sârmă de covrigi,
iertăți-mă
chiar dacă mă aflu adesea
o apă prea subțire
într-un vad fără maluri
iertăți-mă

iertăți-mă
pentru că eu nu sunt
numai cel care se vede
eu sunt mai ales cel care
de atâtea ori am fost
iertăți-mă
tatăl meu și mama mea
și frații mei
și nepotul meu Ariel
și neliniștita mea iubită
Soledad
și toți cei care ați crezut în mine
vreodată
eu m-am născut într-un copac
e atât de înalt copacul
iar sub mine nu mai sunt crengi
căci pe măsură ce urc
ele se usucă
și se frâng în urma mea
încă o dată vă rog
iertăți-mă
e atât de adânc copacul acesta
încât nici cerul
nu-l mai poate umple
iertăți-mă.

Patos

Uită-te pe trupul tău
cât a devenit de frumos
ți l-am spălat cu gura
nu lăsa
nici cea mai curată mână
să ți-l atingă
căci voi muri otrăvit
chiar dacă
numai în vis
ți-l voi mai săruta

Ca un izvor poetul

lacrimăază un înger
sechestrat sub o stâncă
si osteniți, drumeții
îngenunchează în fața lui
frângând grumazul
lung al setei

Cu Direcția Județeană pentru Tineret și Sport

Iarna, în taberele de vară din Bucegi

Liliana Albu

În urma întâlnirii pe care am avut-o cu doamna Liliana Albu, managerul Direcției Județene pentru Tineret și Sport din Târgoviște, om obținut o serie de informații am obținut o serie de informații interesante și utile pentru dâmbovițeni, dar nu doar pentru ei. Amabilă și deschisă, ne-a informat că instituția pe care o conduce de aproape o jumătate de an este una publică, cu personalitate juridică și care se află în subordinea Ministerului Turismului și Sportului. Aceasta se ocupă de organizarea și desfășurarea de acțiuni pentru tineret, având profiluri cultural-artistice, distractive, educative, turistice, sportive și de agrement pentru copii și tineret, interne și internaționale.

Această gamă de acțiuni are loc cu precădere în centrele pentru tineret din Munții Bucegi, în taberele de la Moroieni: „Cerbul”, „Căprioara”, „Vânătorul” și în centrul de agrement „Stejarul” de la Gheboieni, toate în județul Dâmbovița.

În legătură cu relațiile și sprijinul acordat de către Consiliul Județean Dâmbovița și Primăria Municipiului Târgoviște, doamna Liliana Albu ne-a asigurat că

acestea sunt bune, cele două instituții de conducere locală răspunzând pozitiv la solicitările și inițiativele DJTS.

Așa s-a făcut că, în această vară, DJTS Dâmbovița a organizat și a derulat mai multe acțiuni specifice, cum ar fi a 10-a ediție a Campionatului de mini-baschet,

care s-a desfășurat în taberele de la munte și la care au participat circa 2000 de copii din toată țara.

Au avut loc, de asemenea, mai multe acțiuni desfășurate în spațiul montan, cu participarea coordonatoare a Asociației de Turism „Chindia” din Târgoviște.

În momentul de față, în Târgoviște are loc manifestarea „Noptile Galeliene”, organizată în colaborare cu Societatea Astronomică Română de Meteori (SARM) din Târgoviște.

Întrebată cum i se pare munca pe care o prestează acum (doamna sa fiind de formație economist), directorul Liliana Albu ne-a spus că nu este una simplă și ușoară, dar este frumoasă și care, ca orice lucru frumos, devine ușor de făcut cu timpul. Bineînțeles, probleme sunt, și în afară de cea generală, banii, una ar fi cea a lipsei de implicare a profesorilor (în special a celor de sport) în aceste activități destinate elevilor. Odată cu ieșirea DJTS de sub tutela Ministerului Educației, profesorii, deși există un ordin al ministrului privind o colaborare susținută cu aceștia, au rupt aproape total legătura cu instituția, fapt ce afectează serios activitatea acesteia.

Cât privește proiectele imediate de lucru, doamna Liliana Albu a afirmat că cel mai important este reabilitarea taberelor (la care de douăzeci de ani nu s-a mai intervenit aproape deloc) privind condițiile și capacitatea de cazare conform normelor europene, bazele sportive fiind deja modern amenajate și dotate în vederea cantonamentelor.

Cu toate că anotimpurile reci (toamnă, iarnă) nu sunt propice acțiunilor specifice, taberele de vară din munți nu-și vor închide ușile. Ele vor fi deschise altor genuri de activități pentru cei care vor să evadeze din spațiul citadin. Astfel, se pot organiza aici mese festive, ***, întâlniri literar-culturale sau de altă factură, fiind accesibile în această perioadă nu doar elevilor. Ele vor funcționa în regim de pensiune, asigurându-se masă și cazare la prețuri cu adevărat accesibile. Se are în vedere și organizarea unui Revelion superb.

Așa că taberele din munți vă așteaptă.

Ion Iancu Vale

Viața ta

(Din volumul de versuri „Dragostea mea ce mare”, ediția 1998)

Vavila Popovici

E dimineață. Ceasul sună.
Te-ntorci pe altă parte.
Și totuși te scoli, te clatini, de-abia te ții pe picioare.
Îți faci o cafea și pleci. Sunt vremuri stresante!
Muncești până ce oboseala forța-ți învinge,
(dacă ai găsit un job!)
pentru o bucată de pâine neagră și-amară.
Ești ca o salcie-n vânt; ființa ta plânge,

speranța demult a murit.
Mergând pe stradă
vezi un bărbat pradă a beției disperate;
se clatină, cade și-adoarme în drum, obosit.
Tu mergi spre casă, cauți cu privirea o floare
și-ntâlnești ambalaje rupte, cioburi de sticlă sparte,
Bucăți de hârtie aruncate
și le calci în picioare.
Ajungi acasă, te zăvorești de teamă,
nu mănânci, nu-ți mai este foame, repeți:
În ce hal am ajuns eu, Doamne!
Te-așezi în fotoliu, deschizi televizorul,
ascuți știri, adevăruri truate,
promisiuni, vorbe în vânt aruncate.
Fariseismul ține în continuare steagul sus,
copiii fumează, consumă droguri, semenii fură...
În sufletul tău orice speranță - a apus
Ții telecomanda în mână și obosit
cauți un film de dragoste, ași!
Împușcături, sex, violuri...
Te simți depășit. Închizi televizorul,
te culci îmbrăcat, visezi urât...
A doua zi, filmul vieții este din nou repetat.

Calul, un animal puternic, înțelept și util (6)

Claudiu Duică

Să începem prezentarea raselor de cai cu cea mai veche și mai vestită rasă de cai din lume, rasa Arabă, ea stând la baza formării tuturor raselor culturale de cabaline existente în acest moment în lume.

Originea rasei se pare că ar fi în zona Asiei Centrale, de unde, prin intermediul perșilor, acești cai au ajuns în secolele IV-VI e.n. în peninsula arabă. O altă variantă ar fi domesticirea cailor salbatici prinși din deșert, în Egipt, de către soldații regelui

pândirea rasei s-a făcut datorită expansiunii Islamului, această rasă cunoscând o dezvoltare și o extindere deosebită, arealul de răspândire întinzându-se din nordul Africii până în Europa. Astfel, în secolul al VII-lea e.n. au fost introduși în Spania, de către arabi, această rasă contribuind la formarea majorității raselor spaniole. În Franța, primele exemplare pătrund tot în sec. VII, prin invazia Islamică. În Polonia, rasa pătrunde prin intermediul turcilor, în sec. XVI. De asemenea, în Marea Britanie s-au realizat primele im-

Astfel avem:

a) tulpina Kuhaylan (Koheilan, Koheylan), în traducere cal distins. Exemplarele din această tulpină sunt considerate de arabi ca fiind tipul masculin al rasei, caracterizată printr-o dezvoltare musculară foarte bună, corp mic, compact, frunte largă, profil concav;

b) tulpina Saqlawi (Syklavy), în traducere cal strălucitor. Exemplarele acestei tulpini sunt considerate ca fiind tipul feminin al rasei, cu articulații fine,

vent poate apărea defectul gât de cerb. Trunchiul se caracterizează printr-o linie superioară dreaptă, cu un grebăn înalt, uscățiv, spinare și sale scurte, largi, musculoase, rezistente, bine prinse. Crupa este lungă și largă, pătrată, cu axul mecanic aproape orizontal, bine îmbrăcată în musculatură. Coada este prinsă sus, cu păr bogat. O caracteristică a rasei o reprezintă coada purtată vertical în repaus și depărtată mult de fese în timpul mersului. Pieptul este larg, continuat cu un torace profund, larg, însă mai puțin descins.

Solomon (974 î.e.n.). Astăzi este recunoscut unanim ca areal de formare al rasei, Podișul Nedjed, zona controlată de tribul Vahabiților, care prin oazele sale a oferit condiții optime de dezvoltare a rasei. O mare importanță în dezvoltarea rasei a avut-o chiar profetul Mahomed (572-632 e.n.), care a provăduit în Coran următoarele concepte: ● Calul este cea mai frumoasă creatură în afară de om. ● Cea mai nobilă ocupație e aceea de a-l crește. ● Cea mai plăcută distracție este de a-l încăleca și cea mai frumoasă acțiune a omului este de a-l îngriji. Accesul în Paradis se face pe spinarea calului arab. Prin urmare, creșterea și ameliorarea calului Arab este considerată de musulmani drept o datorie sacră. În formarea și consolidarea tipului și constituției rasei Arabe, o influență majoră a avut-o climatul foarte uscat din arealul de formare a rasei, cu variații foarte mari de temperatură între noapte și zi astfel, în decurs de 24 de ore apărând diferențe de temperatură de până la 45°C, acest fapt determinând un organism cu o capacitate de adaptare și o rezistență deosebită. Un alt element climatic determinant îl reprezintă umiditatea foarte scăzută a mediului, care în perioada de vară nu depășește 20%, ceea ce explică nărilor mari, largi ale acestei rase, pentru umezirea aerului inspirat. Un alt aspect important în determinarea rezistenței deosebite a rasei îl constituie condițiile vitrege de furajare a cailor în deșert, deseori putând trece zile până când animalele pot fi hrănite și adăpate. Răs-

porturi de cai arabi tot la începutul sec. XVII. O situație deosebită există în Egipt, unde viceregele Abbas Pasa (1848-1850) a înființat herghelia națională **EL ZAHARA**, de unde provin și în prezent, cei mai frumoși și mai valoroși reproducători din lume. În Ungaria, primele exemplare au sosit tot în sec. XVI, prin intermediul turcilor, dar creșterea organizată a rasei aici a început de abia în sec. XIX la herghelia Babolna. Aici, cu armăsarii Shagya și Kuhaylan Zaid s-a creat chiar o populație distinctă, recunoscută în toată lumea. Genealogia calului arab deosebește în prezent trei grupuri:

1) Arab Pur Sânge sunt considerate acele exemplare ai căror ascendenți pe linie maternă și paternă sunt de rasă Arabă, mai mult, trebuie demonstrată originea genealogică a exemplarelor respective, ca provenind din arealul de formare al rasei.

2) Arab se consideră exemplarele la care un părinte provine din Arab Pur Sânge, iar celălalt nu are o origine bine stabilită, în acest caz se numesc Hedijin, când armăsarul este arab pur sânge, respectiv Beradi când iapa este pur sânge.

3) Jumătate sânge arab sunt exemplarele/populațiile pentru formarea cărora s-au utilizat cai arabi pentru încrucișare, după care s-a trecut la creșterea și selecția intrapopulațională. În privința calului Arab Pur Sânge, de secole este introdusă o sistematică specială, și anume, întreaga populație este împartită în trei biotipuri sau tulpini, care se deosebesc între ele prin caracteristici morfologice.

format corporal dolicomorf, comparativ cu celelalte tulpini, având de asemenea o eleganță deosebită în mișcare. Împreună cu tulpina Kuhaylan formează tipul clasic al rasei Pur Sânge Arab;

c) tulpina Muniqi, în traducere gât lung se caracterizează printr-o eleganță mai scăzută, fiind tipul calului de viteză arab.

Datorita vechimii rasei, precum și a selecției riguroase, exemplarele au un grad foarte mare de omogenitate. Rasa se caracterizează printr-o talie de 145-152 cm, cu o masă corporală de 400-450 de kg. Formatul corporal lateral este tipic, pătrat. Roba poate fi vântată, murgă, bălană, dar cea mai dorită și mai rară culoare este cea neagră. Culoarea roaibă este în general nedorită, datorită asocierii cu pintenogeli, și implicit cu copite depigmentate sau vârgate. Pielea este elastică, subțire, ușor detașabilă, cu vascularizația și musculatura subiacentă foarte bine evidențiate. Părul de acoperire este scurt, fin, neted, lucios. Impresia generală asupra calului arab este de o deosebită eleganță și noblețe corelată cu o mare expresivitate și armonie de ansamblu, precum și cu o vioiciune uneori chiar exagerată. Capul este mic, uscățiv, de forma ușor conică, cu frunte largă, pătrată, profil ușor concav sau drept, ochii foarte expresivi, cu arcele orbitale proeminente, nările sunt mari, largi. Urechile sunt mici, purtate vertical și foarte mobile. Gâtul este bine proporționat cu trunchiul și dispune de o prindere corectă față de acesta. Coama este bogată, purtată lateral. Relativ frec-

Membrele sunt subțiri, musculoase, cu articulații largi și tendoane puternice. Copitele sunt mici și dure.

Tipic pentru calul arab este caracterul blând, docil și curajos. Temperamentul este foarte viu. Există și exemplare cu un temperament coleric. În cadrul rasei arabe este recunoscută capacitatea deosebită de transmitere a caracterelor la descendenți, ceea ce a determinat utilizarea acestei rase la ameliorarea majorității populațiilor de cabaline de pe glob. Calul arab este foarte rezistent la condițiile vitrege de mediu, la hrană, are o mare rezistență la îmbolnăviri. Inteligența calului arab este deja proverbială, ea fiind menționată în nenumărate anecdote. Este gentil, afectuos, familiar, până la limita de a fi săcăitor. Mânjiile de exemplu nu se tem de om și de obicei sunt indiferenți la zgometele bruște și puternice. Gentilețea și docilitatea arabilui sunt deja caractere transmise genetic, deoarece, mânjiile crescute într-un mediu diferit de al beduinilor păstrează aceste calități. Inteligența, docilitatea și gentilețea fac din arab un cal pretabil la multe activități ecvestre practice astăzi. Arabii sunt excelenți atât pe teren, în natură, cât și în show-urile de cai. Se pretează bine atât la dresaj cât și la obstacole, dar nu au concurenți în privința competițiilor de duranță. Locurile fruntașe în competițiile de duranță revin aproape întotdeauna călăreților de cai arabi. Moștenirea calului arab de la beduini este capacitatea de a se atașa și lega profund de oameni, ceea ce face din ei parteneri perfecți pentru toți membrii familiei.

Adresa redacției principale: Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B, ap. 23, Târgoviște, România
Telefoane:
0722 702 578, 0741 732 122
E-mail: ioniancuvale@yahoo.com

Redactor șef: Grigore Grigore ● Redactori șef adjuncți: Gheorghe Palel, Florea Turiac

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Oradea, Ploiești); Alte țări: Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Gibraltar, Italia, Republica Moldova, Serbia, S.U.A., Ucraina.

Mecenat principal: Claudiu Duică

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Tehnoredactare: **DEVSOFT**

0730 863 602 ■ devsoft.ro@gmail.com ● Culegere text: Reta Sofronie ● Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

Viorel Ilisoi

Viorel Ilisoi

Din ziua când s-a anunțat la televizor că scriitoarea germană Herta Müller a luat Premiul Nobel pentru literatură și s-a amintit că s-a născut și a copilărit în România, mulți oameni din satul ei natal se întreabă ce înseamnă Premiul Nobel și cine e această Herta Müller. Și dacă e vorba de o consăteancă de-a lor și de un milion de euro, ei cu ce se aleg din asta? Herta Müller este o necunoscută în Nițchidorf, satul pe care ea l-a făcut cunoscut într-o singură zi în toată lumea.

Noi vrem ceva!

Câteva femei se învârtesc de două zile pe ulițele pietruite, mai largi decât cele mai largi bulevarde din Capitală, pândesc când trece vreun străin și-l întreabă dacă e de la Nobel, dacă a adus vreun ban, ceva, să le dea și lor, sătenilor din Nițchidorf, ori poate niște ajutoare, haine, alimente, nu contează, dar să le dea. Străinii nu-s decât ziaristi veniți să vadă cu ochii lor satul care nu apare decât pe unele hărți mai detaliate, dar s-a aprins deodată ca un becuț pe harta literară a lumii, și nu au nimic de dat din partea Hertei, ceea ce le dezamăgește pe femeile ieșite la noroc în uliță și le face să mai ia câte o gură de rachiu, de supărare.

Emilia Hornea, o femeie de vreo 60 de ani, bea de două zile cu vecinele. Stau toate la fântână, în drum, și-i tot laudă pe nemți, care uite ce case au făcut, ce străzi, ce fântâni, școală, biserică, iar acum a ieșit dintre ei și o femeie care a câștigat un milion de euro. De la ei, din Nițchidorf, județul Timiș. Un milion. Herta și nu știu mai cum, cică scrie în cărți. A zis la televizor.

"Uite ce casă am eu de la nemți, se laudă Emilia Hornea, bătând cu pumnul în pereții groși, ca de cetate. Nu mai există pe lume oameni ca nemții". Îi dau și lacrimile când vorbește de nemții din Nițchi-

Printre bețivi, pomanagii și nouă nemți

Umbra Hertei Müller la cimitirul din Nițchidorf

dorf pe care deodată toată lumea îi iubeste, iar ea mai mult decât toți la un loc. Emilia Hornea a venit prin '80 dintr-un sat din Moldova, alungată de sărăcie, a intrat în casa unor șvabi fugiți în Germania și de atunci stă acolo cu chirie, plătește șapte lei pe lună la primărie. "Ba nu, șapte lei cincizeci", o corectează băiatul ei cel mare. Clanța de la poartă, fotografia cu biserică din sat, obloanele de le ferestre, podeaua de lemn, soba de teracotă, toate sunt așa cum le-au lăsat foștii proprietari când și-au luat lumea în cap, Emilia și cu bărbatul ei n-au adăugat un cui. Doar grădina nu mai e ca pe vremuri plină de flori și de legume, ci acoperită de o încâlceală de iarbă uscată și spini.

La ce e bun un Nobel

Asemenea familiei Hornea sunt sute de familii venite din 32 de județe ca să ocupe casele lăsate goale de exodul nemților. Mulți nici n-au știut la ce bine au nimerit, nici nu știau ce e acela parchet, l-au pus pe foc și au întins direct pe pământ țealele aduse de ei. În satul altădată locuit numai de nemți, dacă nu punem la socoteală câteva familii de români, maghiari și evrei, acum mai sunt doar nouă nemți.

Spre deosebire de veneticii care au umplut satul, nemții rămași știu toți cine e Herta Müller. Dar nimeni nu vorbește de bine despre consăteanca lor și nici nu așteaptă nimic de la ea.

Dintre toți nemții, numai Anton Kraus încearcă să obțină, indirect și insistent, un beneficiu cât de mărunț din faima bruscă a Hertei Müller. El e un fost ceasornicar căzut acum într-o nesfârșită beție, trăiește dintr-un neînsemnat ajutor de la bugetul local. Premiul Nobel al Hertei îi aduce, de câteva zile, porția zilnică de bere, că altceva nu bea. "Am fost coleg cu Herta Müller", le șoptește el străinilor, care nu pot fi altceva decât ziaristi. Le cere să-l plimbe cu mașina lor prin sat ca să îl vadă oamennii în compania unor domni. Să-l ducă acasă, să-i care apă.

Apoi, după prima sticlă de bere, măturisește că nu a fost chiar coleg-coleg, adică el era cu patru ani mai mare decât Herta și nu prea s-au întâlnit pe coridoarele școlii. Mai spune că era o fată deșteaptă și că îi plăcea literatura. Pentru încă o bere sau două mai poate adăuga că Herta avea anumite ciudățenii, cum au îndeobște artiștii, și că merită Premiul

Nobel. Asta e tot, dar alții nici atât nu știu. De citit vreo carte de-a ei, n-a citit. Și de văzut nu a mai văzut-o de vreo 40 de ani, de când Herta a plecat din sat, la liceu. Ea stătea în Timișoara și nimeni nu își mai amintește să o fi văzut prin sat. Și ar face bine să nici nu vină pe acolo, fiindcă nu ar fi deloc bine primită, cel puțin nemții ei n-o văd cu ochi buni.

Fără împăcare

Într-un eseu din cartea "Regele senclină și ucid", Herta Müller scrie: "După apariția primei mele cărți, sătenii mă scuipau în obraz când mă întâlneau pe străzile orașului (în sat nici nu mai îndrăzneam să m-arăt). În sat, frizerul l-a înștiințat pe bunicul meu - un om la aproape 90 de ani și care fusese decenii la rând clientul său săptămână de săptămână - că începând chiar de atunci nu-l va mai bărbieri niciodată. Iar țărani din CAP nu voiau s-o mai ducă pe mama cu ei cu tractorul sau în căruțele lor, lăsând-o singură și pedepsind-o să străbată pe jos nesfârșitele lanuri de porumb pentru vina că avea o blestemată de fată ca mine". Iar mama ei, vizitând-o la Timișoara, îi reproșă: "Da' mai lasă odată satul în pace, despre altceva nu poți scrie? Eu trebuie să trăiesc acolo, tu nu".

Acea primă carte a Hertei Müller, "Ținuturile joase", a marcat ruptura definitivă dintre scriitoare și satul ei natal. "A spus numai minciuni despre noi în cartea aceea, spune Hildegard Anghelaș, verșoară de-a doua a Hertei Müller. Că șvabii au îmbrățișat cu entuziasm național-socialismul lui Hitler, când de fapt ei au fost obligați să lupte în armata germană. Că erau niște lași. Că tatăl său era un bețiv, dar el nu bea mai mult decât alți oameni, era un om extraordinar, un tată exemplar. Să fie fericită cu premiul ei, poate îl merită, dar să stea acolo. Nu cred că va mai veni vreodată pe aici după câte a scris despre noi, șvabii din Nițchidorf".

Volumul "Ținuturile joase", poate unicul exemplar din sat, stă aruncat pe undeva prin casă. Hildegard nici nu știe pe unde e. N-a mai citit altă carte de-a verșoarei sale. Nici ceilalți nemți din sat. Ei o vad pe Herta Müller la televiziunile nemțești, prin satelit, aud ce spune și nu pot să o ierte. Numai profesorul de română Tiberiu Buhnă are cărțile Hertei Müller, el a fost și la Timișoara când ea și-a lansat o

carte, a luat și câțiva elevi să o cunoască, este un admirator al scrisului ei tăios și rafinat. În rest, Herta Müller este o necunoscută în satul pe care ea l-a făcut cunoscut într-o singură zi în toată lumea.

Secretul lui Moș Josef

Puțini și-o mai amintesc. Totuși, cineva a văzut-o în Nițchidorf, și nu mai departe de anul trecut, un lucru pe care nici ea însăși nu l-ar recunoaște. A venit cu trenul din Timișoara, singură, a coborât în stația numită - nimeni nu știe de ce - Nichișoara, altfel decât se cheamă satul, dar n-a intrat în sat, s-o vadă lumea, ci s-a așinut tot pe margine și s-a oprit în cimitir, la cripta bu-nicilor și a tatălui ei. Acolo a văzut-o Josef Krady, dar mai mult de atât el nu vrea să spună nimănui. Ajunge atât, e destul să știe șvabii din Nițchidorf că în sufletul Hertei este un locșor luminos și pentru hulitul sat Nițchidorf, altfel nu s-ar fi întors în taină acolo.

Moș Josef Krady stă gard în gard cu casa în care a crescut Herta, acum locuită de o învățătoare. Are 79 de ani. Parcă fiecare șvab a lăsat ceva în el când a plecat din sat, găsești în el tot ce e mai bun și de admirat la nemți. El îngrijește cimitirul, el repartizează locurile de veci. Mai mult printre cruci stă, le curăță și le lustruiește încât par noi și cele de peste două sute de ani, de când a apărut Nițchidorful, adică satul lui Nitzky, contele Cristoph von Nitzky. "M-aș muta de tot aici, spune bătrânul, altminteri sprinten ca un recrui și cu mintea sclipitoare, că nu mai pot de singurătate". El n-a vrut să plece o dată cu băiatul lui, zice că altă țară n-are și că vrea să moară aici.

Moș Josef n-o condamnă prea tare pe Herta Müller pentru câte a scris ea despre nemți. Și el e gură-slobodă și le-a spus-o verde în față românilor și ucrainenilor care au intrat în casele șvabilor că-s niște bețivi, puturoși, niște primitivi, de era să-l snopească veneticii în bătaie, fiindcă nici lor, nici nemților, nici nimănui nu-i place să i se spună adevărul în față. Pentru moș Iosef, om cu patru clase, dar nemțești, Premiul Nobel pentru literatură, dacă se vorbește atâta despre el, nu poate fi decât ceva important. A aflat că îl iau numai marii scriitori ai lumii. Și el e mândru - poate s-or supăra ceilalți șvabi din sat - că din satul lor s-a putut ridica o scriitoare care să ia acest premiu, din Nițchidorf, nu dintr-un sat unde oamenii beau spirt medicinal până cad în șanț. Și asta nu se va mai întâmpla multe sute de ani încolo, fiindcă nemții au plecat și Nițchidorful nu mai e cel de altădată, satul unor coloniști care au venit cu învățătorul după ei și întâi și-ntâi au ridicat o școală.

transmis de Dimitrie Grama, Danemarca

Despre şuți, panacotari, springari, cotețari și... plagiatori

În universul mic și colorat al interlopolor, hoții sunt de mai multe feluri: şuți, panacotari, şplingari, cotețari...

În rândul oamenilor de cultură și de bun simț, un astfel de delict, de neînțeles,

mai ales pentru cineva care se vrea poet, se numește plagiat. Acesta este de neimaginat, cum de neimaginat este pentru omul cinstit de la sat, care lasă cheia „sucită” în broască, numai de teama de a nu intra vreo jivină în casă, și care dă nas în nas cu vecinul ce-i iese din odaie cu plapuma în brațe. La fel ca cinstitul nostru țaran s-o fi simțit și poetul Ion Iancu Vale (n-aș vrea să fiu în pielea lui) când și-a găsit atâtea poeme, scrise cu har și dăruire, de-a lungul multor ani de trudă și sacrificiu (poeme pe care i le cunosc dinainte de a fi publicate, multe dintre ele concepute în micul și modestul meu apartament din Pucioasa) furate și publicate sub semnătura numitului Nițu (a se citi Șuțu) Valerică. De altfel, aproape în întregime (mai puțin cinci cuvinte), „Universul abia născut” (mă rezum numai la acesta)

publicat de nea Valerică în una din cărțile sale sunt versuri din poemele pe care le știu bine: „Pregătirea de plecare”, „Luptătorul dormind odată acasă”, „Ca un izvor poetul”, „Decizie”, „Necesara sosire” etc.

În urmă cu mulți ani, însăși victima acestei mârșăvii, își descria starea de spirit într-un cutremurător și parcă intuitiv, premonitoriu poem al tinereților lui zbu-ciumate, intitulat „Durerea” (și acesta plagiat), din care redau doar două versuri: „E zâmbetul ce-ngheață nedumerit pe gură/Când celui ce-i faci bine te minte și te fură”.

Nu știu cât de bine i-a făcut Poetul acestui Valerică, dar dacă fură de la un prieten și coleg de breaslă, Nițu, tot Șuțu rămâne.

Florin Vârlan Neamțu, Mangalia

Tudor Arghezi

Nu-ți pierde niciodată, dragă băiete, naivitățile și temerile delicate și nu-ți fie rușine de ele: e mare avuție, singură, a unui artist. Și să nu-ți închipui că omul poate să fie dublu, și artist și porc, și selenar și mocirlos, că poate fi spurcat în aer și divin pe hârtie.

A.E. Baconski

Când inspirația este absentă, cel mai inedit vocabular, cel mai bogat limbaj, compus cu perfecta cunoaștere a tuturor subtilităților stilistice, nu te poate salva de la platitudine.